

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Goran Lang

**Sekuritizacija migracij: kritična analiza medijskih
diskurzov o “begunski krizi”**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Goran Lang

Mentorica: doc. dr. Andreja Vezovnik

**Sekuritizacija migracij: kritična analiza medijskih
diskurzov o “begunski krizi”**

Magistrsko delo

Ljubljana, 2018

Sekuritizacija migracij: kritična analiza medijskih diskurzov o “begunski krizi”

Magistrska naloga obravnava prikazovanje migracij kot varnostnega tveganja v množičnih medijih. Skozi zgodovinski pregled prikazuje povratak migracij na varnostno agendo zahodnih držav in s tem oblikovanje novih pristopov na področju varnostnih študij. Med alternativnimi varnostnimi študijami sta podrobneje predstavljeni Kopenhaška ter Pariška šola, ki v osnovi temeljita na dveh različnih logikah, v nalogi pa sta uporabljeni kot komplementarni. Eden najpomembnejših akterjev v procesu sekuritizacije migracij so množični mediji, ki imajo v današnji družbi monopol nad produkcijo informacij, kot posredniki pa širijo govorna dejanja drugih sekuritizacijskih akterjev. Na podlagi razumevanja diskurza kot oblike družbene prakse je kot analitični okvir za empirično raziskovanje medijskega diskurza predstavljen Faircloughov model za kritično analizo diskurza. V drugem delu naloge je po kratkem pregledu ozadja medijskega poročanja predstavljena analiza medijskega diskurza. Ta je opravljena na izbranem vzorcu novinarskih prispevkov resnega časnika Delo, ki obsega obdobje “begunske krize”. Iz analize je vidno, da so migranti predstavljeni kot grožnja referenčnemu objektu na več različnih načinov. Največkrat kot neobvladljiva množica, skozi povezovanje s kriminalnimi aktivnostmi, kot kulturna grožnja, kot socialno in ekonomsko breme, kot tveganje za javno zdravje ali kot grožnja politični stabilnosti. Ključna ugotovitev je, da so bile migracije v obdobju begunske krize v časniku Delo sekuritizirane, kar je problematično s tega vidika, da prispeva k normalizaciji pogleda na migranta kot grožnjo.

Ključne besede: sekuritizacija, migracije, begunska kriza, kritična analiza diskurza, množični mediji.

Securitisation of migration: a critical analysis of media discourse on the “refugee crisis”

This master's thesis looks into the way mass media portray migrations as a security risk. It provides a historical overview showing how migrations have returned to the security agenda of the Western countries and points to the advent of new approaches in security studies. The Copenhagen School and the Paris School are two alternative theories in security studies which are fundamentally different, but used as complementary theories in this master's thesis. Mass media are among the key actors in the securitisation of migration owing to their monopoly position in today's society over the production of information. Because they function as intermediaries they can spread speech acts of other securitisation actors. Fairclough's model of critical discourse analysis provided an analytical framework for the empirical research that was based around the idea that discourse is a form of social practice. The second part of the master's thesis briefly discusses the background of media reporting and then focuses on the analysis of media discourse, which was performed on a selected sample of newspaper articles from broadsheet newspaper Delo from the period covering the “refugee crisis”. The analysis results show that migrants are portrayed as threats to the reference object in many ways, the most common of which is the depiction of an unruly crowd. This is followed by connections with criminal activities and migrants being perceived as a cultural threat, a social and economic burden, a public health risk or a threat to political stability. The key finding is that newspaper Delo securitised migrations during the refugee crisis, which is problematic because that contributes to the normalisation of the belief that migrants pose a threat.

Keywords: securitisation, migration, refugee crisis, critical analysis of discourse, mass media.

KAZALO

1	UVOD.....	5
2	POVRATEK MIGRACIJ NA VARNOSTNO AGENDO DRŽAV	7
3	RAZISKOVANJE MIGRACIJ KOT VARNOSTNEGA PROBLEMA	11
3.1	Kopenhaška šola – logika izjeme	11
3.2	Pariška šola – logika rutine	17
3.3	Komplementarnost obeh logik.....	19
4	MEDIJI KOT AKTER V PROCESU SEKURITIZACIJE.....	21
5	TEORETSKI OKVIR: KRITIČNA ANALIZA DISKURZA	24
5.1	Faircloughova kritična analiza diskurza.....	25
5.2	Moč in ideologija	27
6	OZADJE MEDIJSKEGA POROČANJA	30
7	ANALIZA ČLANKOV.....	34
7.1	Migranti kot neobvladljiva množica	36
7.1.1	Migranti kot metafore.....	40
7.1.2	Militarizacija diskurza	42
7.1.3	Rezilna žica kot zaščita	45
7.2	Migranti kot kriminalci	47
7.2.1	Reprezentacija kriminalnih dejanj	49
7.2.2	Ločevanje med “pravimi” in “nepravimi”	52
7.2.3	Migranti kot potencialni teroristi.....	55
7.3	Migranti kot kulturna grožnja.....	57
7.3.1	Migranti kot muslimani	58
7.3.2	“Mi” in “oni”	59
7.3.3	Nezmožnost integracije	61
7.4	Migranti kot socialno in ekonomsko breme	62
7.4.1	“Ekonomski” migranti.....	62
7.5	Migranti kot zdravstveno tveganje.....	64
7.6	Migranti kot grožnja politični stabilnosti	66
8	SKLEP	69
9	VIRI.....	76

1 UVOD

Plovila, polna beguncev, ki se s pomočjo tihotapcev podajajo na pot preko morja, naplavljenja trupla na obalah Sredozemlja, ograje in rezilne žice na meji schengenskega območja - to je le nekaj utrinkov iz dogajanja, ki je odraz širših praks tako v slovenski kot tudi v evropski politiki. Vojaški konflikt v Siriji je bil v zadnjih letih eden izmed glavnih razlogov za povečano število migracij v Evropi. Čeprav veliko število beguncev nujno potrebuje mednarodno zaščito, jim je ta zaradi zapiranja meja pogosto onemogočena. Preprečevanje prehoda na varna območja tistim, ki potrebujejo mednarodno zaščito, je pogosto argumentirano z nevarnostjo, ki jo predstavljajo za družbo, v katero prihajajo. Ta trend lahko opazimo v državah, ki se v preteklosti niso srečevale z migracijami, kot tudi v nekaterih državah, za katere migracije v preteklosti niso predstavljale grožnje in so se brez večjih problemov srečevale z njimi, ali pa so jih celo načrtno spodbujale. A od kod ta strah pred begunci? So mogoče tudi mediji tisti, ki prispevajo k temu, da migrante dojemamo kot grožnjo in nevarnost? Varnost je na neki način postala samoumeven in nepogrešljiv pojem na področju migracij. Proces, v katerem se je diskurz migracij pomaknil v smer poudarjanja varnosti, pa imenujemo sekuritizacija migracij.

Množične migracije so s pojavom "begunske krize" pred kratkim postale tudi del slovenske družbene stvarnosti. Ker se večinski del prebivalstva s to "krizo" ni neposredno srečal, pač pa je bil z njo seznanjen preko medijev, se je potrebno vprašati, kako je bilo dogajanje predstavljeno skozi njih. Množični mediji namreč s svojo informativno funkcijo pomembno sooblikujejo človekov pogled na realnost, zato je potrebno njihovo poročanje kritično preučiti. S predpostavko, da so v medijih migracije pogosto prikazane kot nezaželen element, ki ustvarja občutek negotovosti, bom v nalogi raziskal poročanje enega izmed osrednjih slovenskih medijev o t.i. "begunski krizi".

Cilj naloge je raziskati, ali je bila "begunska kriza" v medijih reprezentirana kot varnostna grožnja. Zanima me, ali so bili begunci slovenski javnosti v določenem obdobju predstavljeni kot eksistenčna grožnja in varnostni problem.

Raziskovalno vprašanje se torej glasi: **Ali so bile migracije v obdobju "begunske krize" v poročanju časnika Delo sekuritizirane?**

Izbira migracij kot tematike, ki jo bom v nadaljevanju raziskoval, temelji na osebnih prepričanjih, kot so enakopravnost in spoštovanje človekovih pravic. Ker menim, da nobeno

znanje ni objektivno in sem kot raziskovalec del določenega diskurza, ter mi je s tem onemogočen dostop do objektivne resnice, ne skušam ugotoviti, kaj je resnično in kaj ni. Moja naloga ne bo ocenjevanje objektivne nevarnosti, ampak bo analiza enega izmed osnovnih procesov skupnega razumevanja tega, kaj je z vidika specifičnega medijskega diskurza potrebno dojemati kot grožnjo. Skušam torej preučiti dojetanje resničnosti in ustvarjanje le te skozi diskurz. Ker ne iščem objektivne resnice, postane tudi moja subjektivnost nepomembna.

V prvem delu bom skušal razložiti, kdaj in kako je varnost postala samoumeven ter nepogrešljivi pojem na področju migracij in na kakšen način so migranti postali varnostna grožnja. Razložil bom proces sekuritizacije in relevantne akterje, ki so vanj vključeni. Predstavil bom dve logiki sekuritizacije in njuno komplementarost.

V drugem delu bom prikazal teoretski okvir, znotraj katerega bom opravil svojo kritično analizo diskurza in skupek orodij, ki mi bodo pri tem v pomoč. Z analizo člankov želim ponazoriti ključno vlogo množičnih medijev, akterja, ki je s strani strokovne literature pogosto prezrt ali podcenjen. Skozi tekste bom skušal prepoznati sekuritizacijo migracij in jo ovrednotiti. S tem namenom bom analiziral korpus člankov v najbolj branem slovenskem resnem časniku Delo. Pri tem mi bo v pomoč Faircloughov tridimenzionalni model za kritično analizo diskurza, ki predstavlja analitični okvir za empirično raziskovanje na področju komuniciranja in družbe.

2 POVRATEK MIGRACIJ NA VARNOSTNO AGENDO DRŽAV

Migracije so kompleksen družbeni pojav, ki sega že v zgodnjo zgodovino človeštva. Rečemo lahko, da je zgodovina človeštva, zgodovina migracij. Ljudje so se od nekdaj selili iz različnih razlogov, med katerimi so bili najbolj pogosti ekonomski, demografski, vojaški, politični, pogosto pa tudi osebni, družinski idr. Migracije lahko razlikujemo glede na motive ali pravni status oseb, ki migrirajo. Na podlagi tega se oblikujejo tudi različna poimenovanja in kategorizacije teh oseb, ki so, kot bomo videli na konkretnih primerih, že sama po sebi del sekuritizacijskega procesa. Številna poimenovanja in kategorizacije, ki se razlikujejo od države do države, kažejo, da ni nobene objektivne opredelitve migracij. Ker govorimo o “begunski krizi”, predpostavljam, da so begunci osebe, ki bežijo iz domovine pred nevarnostjo, neprijetnostmi in preganjanjem zaradi političnih, vojnih, rasnih ali religiozних razlogov. Besedi migrant in migracije uporabljam kot nadpomenki, kar se prav tako sklada s širše sprejeto definicijo migrantov s strani Združenih narodov in se pogosto uporablja v strokovni literaturi, iz katere izhajam. Za razliko od Urada visokega komisariata Združenih narodov za begunce (UNHCR, 2016) in medijev v konkretnih primerih, ki si jih bomo ogledali, moj namen ni kategorizacija in ločevanje med migranti ter begunci.

Na področju migracijskih študij je bilo v zadnjih dveh desetletjih objavljenih veliko znanstvenih del, ki so obravnavala medsebojno povezavo med migracijami in svetovnimi politikami (Bourbeau, 2011). Medtem ko številne vsebujejo zgolj sezname migracijskih vplivov na zunanje politike, ki se jih ne da posplošiti ali nekakšna opažanja, da so migracije pomemben dejavnik, ki vpliva na svetovne politike, pa se je dinamična veja migracijskih študij osredotočila na politizacijo migracij in s tem povezanimi vprašanji integracije, blaginje, multikulturalizma in državljanstva (prav tam, str. 34). Drugi velik in prav tako aktiven del stroke se je v svojem raziskovanju fokusiral na nadzor migracijskih tokov s strani države ali na pomanjkanje le-tega. Izhodišče za to je bila tako imenovana "hipoteza vrzeli" (ang. gap hypothesis) - govorimo o vrzeli med namero države, da adaptira restriktivno politiko priseljevanja in dejanskimi rezultati te politike (prav tam, str. 30).

Za moje raziskovanje so relevantni raziskovalci, ki se osredotočajo na učinke (pretežno negativne) sekuritizacije migracij na migrante same. Ena izmed takih, ki izvirajo iz področja migracijskih študij, je tudi Maggie Ibrahim (2005), ki ugotavlja da je pogled na migracije, kot na nevarnost, najnovejša in najmodernejša oblika rasizma. Migracije so postale sinonim za

novo tveganje za liberalni svet. Kot pravi, je diskurz dosegel svoj vrhunec z normalizacijo pogleda na migranta kot na grožnjo, kar je zaskrbljujoče, saj legitimizira nove rasistične strahove (prav tam, str. 169).

A taki strahovi sami po sebi niso nič novega. Migracije so že od nekdaj pri ljudeh zbujele občutek negotovosti. Strah pred preseljevanjem je razviden že v svetopisemskih časih, postavitev mestnih obzidij in uvedba potnih listov v sedemnajstem ter osemnajstem stoletju, pa je le eden izmed primerov, ki pričajo o starodavnih težnjah po čim večjem nadzorovanju pretoka ljudi (Torpey, 2000, str. 22–23, v Watson, 2009, str. 15). Povezava med konceptoma varnosti in migracij se je v zahodnem svetu začela krepiti v 19. stoletju, kar sovpada z obdobjem, ko so se v Evropi formirale nacionalne države in se je s tem oblikoval tudi koncept “naravnih meja”, kot ga poimenujeta Kralj in Rener (2010, str. 512). V obdobju po prvi svetovni vojni je večina držav razvila svojo prebivalstveno politiko in začela nadzorovati priseljevanje. Tako so v času nacionalnih držav, ki temeljijo na izključujočem konceptu nacionalnega, postale čezmejne migracije laže predstavljene kot grožnja nacionalni varnosti. Kot posledica razvoja moderne nacionalne države, ki temelji na uveljavitvi državljanstva kot ekskluzivističnega koncepta pripadnosti in temelja za definicijo dolžnosti ter pravic v okviru državne skupnosti, se je razvil protekcionizem (Kalc, 2016, str. 31). Prvi pogoj za njegovo izvajanje je bil ravno nadzor nad migracijskimi gibanji. Z osrednjim elementom nadzornega sistema, potnim listom, je skupaj z drugimi birokratskimi sredstvi služil identifikaciji na unitarni nacionalni podlagi tistih, ki so bili upravičeni do socialnih in drugih pravic (prav tam).

Za preučevanje povezave med konceptom varnosti in migracijami predstavlja pomemben mejnik obdobje hladne vojne. V času hladne vojne je bilo namreč izseljevanje iz držav vzhodnega bloka obravnavano kot vprašanje nacionalne varnosti, zato se je veliko vlagalo v njihovo preprečevanje (Watson, 2011, str. 8). Medtem pa so bile v zahodnih državah v večjem delu tega obdobja, migracije odrinjene na obrobje politike in izven varnostne agende, ki je bilo takrat predvsem v domeni vojaškega sektorja (Wæver, 1995, str. 59). V večini zahodnoevropskih držav, je zaradi potrebe po dodatni delovni sili v 50-tih in 60-tih letih, veljala permissivna ali celo promocijska migracijska politika. Za razliko od trenutne restriktivne migracijske politike pravni status povojnih migrantov ni bil politično občutljiv (Huysmans, 2000, str. 753–756). Regulacija migracij je bila v času liberalnega odnosa bolj kot od pravnega statusa migrantov odvisna od mednarodnega trga dela in proste ekonomije (Kalc, 2016, str. 31). V času hladne vojne je bila varnost osredotočena na vojno in zunanje grožnje za državo, ki bi lahko povzročile vojno (Wolfers, 1962, str.18, v Ibrahim, 2005, str. 168). Zaščita državljanov

pred militarističnimi grožnjami je bila prav tako osnovni gradnik v procesu izgradnje nacionalne države, zato ne sme presenečati, da so bile aktivnosti državnega varnostnega aparata popolnoma usmerjene v zagotavljanje varnosti pred njimi (Watson, 2009, str. 16).

V poznih 60-tih in 70-tih je prišlo v Evropi do premika od permisivne migracijske politike k bolj restriktivni, h kontroli usmerjeni migracijski politiki. Čeprav ta sprememba ni radikalno spremenila dojemanja samih priseljencev, saj je bila večina še vedno kategorizirana kot gostujoča delovna sila, pa je bilo v politični retoriki vedno bolj opazno povezovanje migracij z destabilizacijo javnega reda (Huysmans, 2000, str. 753–756).

Od sredine 80-tih let se je fokus spremenil in migracije so bile vse bolj politizirane, prav tako pa je prihajalo do usklajevanja politike in institucionalizacije na ravni Evropske unije – govorimo o evropeizaciji migrantske politike (prav tam). S padcem železne zavese, razpadom Sovjetske zveze in Jugoslavije ter s tem transformacijo družbenega sveta in geopolitičnega konteksta, je bil tudi koncept varnosti podvržen določenim spremembam. Povratek migracij na varnostno agendo zahodnih držav Evrope in Severne Amerike je sovpadal s koncem tega napetega političnega stanja, ki je trajalo vse od konca druge svetovne vojne (Watson, 2009, str. 15). Proces preoblikovanja koncepta varnosti se je torej odvijal vzporedno z ekspanzijo kapitalističnega tržnega sistema v globalni tržni sistem (Ibrahim, 2005, str. 168). Globalno vojaško grožnjo so zamenjale regionalne grožnje. Fokus se je od države preusmeril na posameznika in bili smo priča številnim novim pristopom na področju varnostnih študij. Nova, netradicionalna opredelitev varnosti, je privedla do razširitve polja varnostnih vprašanj, kar pa je pomenilo, da so bile v to polje, kot del novega varnostnega diskurza, dodane tudi migracije (prav tam).

Evropeizacija migracijskih vprašanj po Maastrichtu in Amsterdamu je okrepila idejo varnosti nasproti svobodi (Bigo, 2001, str. 123). Skupna pravila na področju migracij v zahodni Evropi so poudarjala potrebo po omejitvah migracij prebivalstva. Tak primer je Dublinska konvencija. Ta institucionalni razvoj pa je bil oblikovan tudi kot posledica v spremembi diskurza. Migracije so namreč vedno bolj postajale del političnih debat glede javnega reda in stabilnosti. Kot pravi Huysmans (2000, str. 756), je bil to trenutek, ko je varnostni diskurz prodril v evropeizacijo migrantske politike. Schengenski sporazum, s katerim se je izoblikovalo območje brez notranjih meja, je pogled na migracije, ki so bile do takrat tesno povezane z državno suverenostjo, spremenil v vprašanje celotne Evropske skupnosti (Huysmans, 2000).

EU je prav tako razvila t.i. globalni pristop k vprašanju migracij in mobilnosti, ki predstavlja

osnovo za skupno migracijsko politiko, ter s tem migracije spremenila v politično vprašanje in vprašanje varnosti (prav tam). Stockholmski program, ki je leta 2010 nasledil Haaški program, in se je izvajal do konca leta 2015, je v teoriji temeljil na sodelovanju s tretjimi državami, promociji pozitivnih učinkov migracij, boljši kontroli, delitvi odgovornosti, ukrepih proti zaposlovanju migrantov ter ukrepih glede njihove vrnitve (Boswell in Geddes, 2011). Novi migracijski program, ki je predvideval uvedbo sistema kvot in s tem enakomerno razporeditev bremena migrantske krize, ni bil sprejet, saj večina držav članic ni pristala na dogovor. Evropa se je odločila braniti svoje meje, kar dokazuje tudi ustanovitev agencije Frontex z namenom odkrivanja in preprečevanja iregularni migracij in projekta Eurosur, ki naj bi izboljšal njeno zmogljivost pri odkrivanju plovil z migranti. Različne operacije, kot so Nautilus, Hermes, Poseidon, lahko razumemo kot ukrepe branjenja meja oz. zidu, ki ga EU gradi okoli sebe in s tem le še bolj otežuje migracije, na drugi strani pa vzpodbuja tihotapljenje, torej institucionalizirane oblike kriminala, ki so ostale edina možnost za preživetje številnih beguncev. Migracije in begunska vprašanja tako niso več zgolj na dnevnem redu ministrstev za delo in človekoljubnih organizacij, pač pa postajajo vedno bolj pomembna tema tudi v politiki.

Čeprav nekateri znanstveniki pri sekuritizaciji migracij poudarjajo vlogo Evropske unije (Huysmans, 2000), drugi govorijo o fenomenu zahodnih družb (Ceyhan & Tsoukala, 2002). Tako lahko v širšem kontekstu med številne razloge za sekuritizacijo migracij, kot so konec hladne vojne, globalizacija in kapitalistični tržni sistem, oblikovanje in širjenje Evropske unije ter vzpostavitev schengenskega območja, štejemo tudi 9/11. Teroristični napad je namreč prav tako eden izmed pomembnejših mejnikov, ki je vplival na povezovanje migracij z nevarnostmi v ZDA. V nasprotju s prevladujočim stališčem, pa nekateri znanstveniki ugotavljajo, da ta dogodek in grožnja, ki jo je predstavljal terorizem v tistem času, presenetljivo nista vplivala na politični diskurz in prakso v Evropi (Boswell, 2007). Vseeno pa se diskurzi tudi med evropskimi državami razlikujejo do te mere, da je potrebno poudariti, da gre pri predstavljanju migracij kot varnostnega problema za kompleksne in večplastne procese, ki so odvisni od številnih dejavnikov, ki segajo od razmer v notranji politiki in družbi do vzdušja v širši mednarodni skupnosti.

3 RAZISKOVANJE MIGRACIJ KOT VARNOSTNEGA PROBLEMA

Dejstvo je, da je po letu 2001 mogoče zaznati vse bolj pogosto predstavljanje migrantov kot grožnjo suverenosti in identiteti liberalnih demokratičnih držav (McDonald, 2008, str. 7–8). Najbolj uporabne modele za razumevanje procesa, kako migracije postanejo varnostno vprašanje, pa prej kot v migracijskih študijah, najdemo v literaturi s področja mednarodnih odnosov. Tri tradicije znanstvenih študij mednarodnih odnosov (realizem, neoliberalizem, konstruktivizem) so bile povod za več različnih modelov razumevanja in pojasnjevanja sekuritizacije migracij (Bourbeau, 2011, str. 36).

Realizem in liberalizem kot tudi njune novejšje različice (neorealizem, neoliberalizem) spadajo med tradicionalne teorije, pri katerih so v ospredju države in njihovi interesi. Medtem ko sta ta dva pristopa še vedno prevladujoča pri preučevanju varnosti v ZDA, pa so se v Evropi po koncu hladne vojne pojavili novi pristopi kot odgovor na tradicionalne teorije, ki so pomenili odmik od tradicionalnega razumevanja države kot glavnega akterja na področju varnosti (Wæver, 2004, str. 4). Govorimo o alternativnih varnostnih študijah, med katerimi sta trenutno najpomembnejši in za preučevanje sekuritizacije najbolj relevantni Kopenhaška ter Pariška šola. Pomembnost sekuritizacijskega okvirja, ki ga oblikujeta, je več kot očitna. Eden izmed glavnih razlogov je ta, da so migranti najpogosteje izven fokusa tradicionalnih varnostnih analitikov, čeprav sta jezik, preko katerega poteka kategorizacija teh ljudi in prakse, s katerimi se poskuša odgovoriti na “grožnjo”, ki jo predstavljajo, značilne za tradicionalne varnostne prakse (McDonald, 2008, str. 8). Ti dve smeri prav tako kot iz njiju izhajajoča literatura, ki se ukvarja s sekuritizacijo, v osnovi temeljita na dveh logikah: logiki izjeme in logiki rutine (Bourbeau, 2014). Njuno uporabnost za raziskovanje odnosov, ki jih imajo liberalne demokratične države do migrantov, bom skušal argumentirati v nadaljevanju.

3.1 Kopenhaška šola – logika izjeme

Na logiko izjeme se je oprla Kopenhaška šola, ki izhaja iz varnostnih študij in konstruktivističnih teorij mednarodnih odnosov. Postavila je analitični okvir, ki trenutno dominira na področju raziskovanja sekuritizacijskih procesov. Šola je dobila ime po inštitutu (Copenhagen Peace Research Institute), na katerem so delovali Barry Buzan, Ole Wæver in Jaap de Wilde. Kot glavni predstavniki te šole so bili med prvimi, ki so skušali najti odgovor

na vprašanja nove konceptualizacije varnosti. Omenjeni avtorji razširjajo koncept varnosti, ki se je pred tem pretežno apliciral zgolj na vojaški sektor, na pet različnih kategorij oz. področij: vojaško, okoljsko, ekonomsko, družbeno in politično (Buzan, Wæver in de Wilde, 1998). Značilnost novih varnostnih tveganj v sodobnem svetu je njihova nevojaškost. Kopenhaška šola se naslanja na konstruktivizem, kar je razvidno pri njenem razumevanju akterjev kot sooblikovalcev družbene konstrukcije realnosti. Sekuritizacijo definirajo kot proces, ki se odvije v treh korakih. Začne se z identifikacijo in predstavitvijo eksistenčne grožnje, nadaljuje z zahtevo po izrednih ukrepih, saj je ogrožena naša eksistenca in se v primeru, da se problem ne obravnava takoj in z vsemi možnimi sredstvi, lahko zgodi, da kasneje več ne bo mogoče vplivati na dogajanje. Proces se zaključi s tem, da so grožnje sprejete kot legitimne, čemur posledično sledi odprava pravil, ki onemogočajo hitro in učinkovito ukrepanje (Buzan in drugi, 1998).

Logika izjeme ima iztočnico v ideji izrednega stanja, katere avtorja sta Carl Schmit in Giorgio Agamben. Ta predpostavlja, da gre pri varnosti za boj proti eksistenčni grožnji, kar zahteva izredne ukrepe. Logika izjeme se osredotoča na govorna dejanja, ki legitimizirajo izredne politike in prakse. S prenosom Austinove (1962) teorije govornih dejanj v varnostne študije, teorija sekuritizacije, ki jo je opredelila Kopenhaška šola, predpostavlja, da označevanje nečesa kot varnostnega vprašanja, pomeni dati tej tematiki neko pomembnost, kar legitimizira uporabo izrednih ukrepov izven običajnih političnih procesov z namenom spopadanja z njo (Borbeau, 2011, str. 39). Gre torej za poudarjanje nujnosti in preživetja v procesu sekuritizacije neke teme (Buzan in drugi, 1998).

Če je neka tema predstavljena kot eksistenčna grožnja, še ne pomeni, da gre dejansko za vprašanje preživetja, ampak se kljub temu obravnava kot varnostni problem. O sekuritizaciji torej govorimo, ko neki družbeni akter uporabi retoriko eksistenčne grožnje in s tem neko temo umakne z dnevnega reda politike. Opredeljevanje nekega pojava kot grožnje nacionalni varnosti je prej stvar politične odločitve kot pa nekih objektivnih dejstev (Buzan, 1991, str. 115). Varnost in posledično nevarnost pa je torej družbeni konstrukt.

Vendar pa to, kar v lingvističnih teorijah imenujemo govorno dejanje, ni zanimivo zgolj z vidika znaka, ki se nanaša na nekaj bolj realnega, ampak je že sam izrek tisti, ki predstavlja dejanje – z izrekom besed je izvršeno neko dejanje (Buzan in drugi, 1998, str. 26). Tema postane sekuritizirana, obravnavana kot varnostno vprašanje skozi govorna dejanja, ki ne le, da opišejo obstoječo varnostno situacijo, ampak jo z uspešno predstavitvijo opredelijo kot tako (Williams,

2003, str. 513). Proces sekuritizacije je potrebno razumeti kot performativno jezikovno dejanje, kar pomeni, da govorni akt ne opisuje zgolj dane stvarnosti, ampak ima dejansko konkretne posledice (Balzaq, 2011, str. 2).

Če varnost analiziramo s pristopom govornega dejanja, moramo razlikovati med tremi vrstami akterjev, ki so vključeni v analizo:

1. **Referenčni objekt:** stvar, ki je na pogled eksistenčno ogrožena in ima legitimno zahtevo za preživetje
2. **Sekuritizacijski akter:** akter, ki temo sekuritizira s tem, da nekaj - referenčni objekt - razglasi za eksistenčno ogroženo
3. **Funkcionalni akterji:** akter, ki vpliva na dinamiko sektorja. Ne da bi bil referenčni objekt ali akter, ki poziva k varnosti v imenu referenčnega objekta, je to akter, ki pomembno vpliva na odločitve na področju varnosti (Buzan in drugi, 1998, str. 36).

Sekuritizacijski akter je tisti, ki izvaja govorno dejanje varnosti. Pogosto so v tej vlogi politični voditelji, birokrati, vlade, lobisti ali interesne skupine. Ti akterji ponavadi niso referenčni objekti, saj se le redko sklicujejo na potrebo po varnosti z razlogom, da je ogrožena njihova lastna eksistenca, njihov argument je potreba po zaščiti države, civilizacije, naroda, ali kakšne druge večje skupnosti, sistema ali principa (Buzan, 2008, str. 42). Akter mora imeti družbeno moč in družbeno priznanje. Akterjevo govorno dejanje je torej osnovna družbena komponenta sekuritizacijskega procesa, saj skuša na ta način predstaviti nekaj kot eksistencialno varnostno grožnjo določenemu referenčnemu objektu. Govorimo o sekuritizacijskih potezah. Zagovorniki Kopenhaške šole menijo, da je sekuritizacijska poteza namerno in strateško dejanje akterja (McDonald, 2008, str. 11). Akterji ustvarjajo, reproducirajo in preoblikujejo družbene strukture, ravno tako pa družbene strukture spodbujajo ali omejujejo akterje, s čimer oblikujejo njihovo kasnejšo prakso. Akterji ne delujejo v vakuumu. Akter namreč lahko predvideva, kako bo njegova sekuritizacijska poteza sprejeta in to lahko na proces priprave in dejanske prakse govornega dejanja vpliva spodbudno ali kot pritisk. Akterji se ne morejo izključiti iz okolja, v katerem formulirajo sekuritizacijske poskuse, kljub temu pa imajo neko določeno avtonomijo, saj jim družbeno-zgodovinsko in kulturno proizvedeno znanje omogoča konstrukcijo ter osmišljanje kontekstualnih dejavnikov (Bourbeau, 2011, str. 44–45). Sekuritizacijske poteze se širijo iz okolja, v katerem so ustvarjene in so hkrati omejene s tem istim okoljem, zato morajo biti analizirane znotraj konteksta, v katerem so bile ustvarjene (prav tam). Watson meni, da so trije akterji ključnega pomena in so bili do sedaj zapostavljeni: mediji, politična opozicija in

pravosodje. V večini demokratičnih držav imajo te tri institucije dovolj družbenega kapitala, da lahko dvomijo v sekuritizacijske zahteve in na neki način preverjajo politično legitimnost dejanj, ki jih vrši država, ter s tem predstavljajo najbolj pomembno oviro za uspeh sekuritizacije (Watson, 2009, str. 21).

Referenčni objekt je tisti, ki je eksistenčno ogrožen in je odvisen od področja, na katerega se nanaša (Wæver, 2004, str. 9). Tako država ni več nujno referenčni objekt, kot je bilo to običajno za obdobje pred širitvijo koncepta varnosti. Akterji se lahko sklicujejo tudi na več referenčnih objektov (država, družba, skupnost, posameznik, ipd.) hkrati ali pa te celo povežejo v neko celoto s skupnim imenovalcem, ter s tem še lažje opravičujejo vzpostavitev izrednih razmer. Referenčnim objektom skuša akter s svojimi dejanji predstaviti eksistenčno ogroženost kot legitimno. To ustvarjanje zunanje nevarnosti pa lahko določeno skupnost ohrani in le še bolj poveže (Huysmans, 2000). Kopenhaška šola je pri definiranju vloge referenčnega objekta nenatančna, prav tako pa ne izpostavlja, da sta lahko referenčni objekt in občinstvo hkrati eno in isto.

Kljub vsemu pa sekuritizacijski akter ne more sam doseči uspešne sekuritizacije, to lahko stori zgolj z uspešnim prepričevanjem občinstva. Njegovo govorno dejanje mora slediti slovnici varnosti ter mora posedovati tudi socialni kapital in moč, da legitimizira svoje sekuritizacijske poteze, občinstvo pa mora sprejeti te sekuritizacijske poteze kot legitimne. Problem, ki je predstavljen kot eksistenčna grožnja s strani družbenih in političnih elit, torej postane varnostna grožnja le v primeru, če in ko jo občinstvo sprejema kot tako (Buzan in drugi, 1998, str. 25). Dokler tema ni sekuritizirana, govorimo namreč le o sekuritizacijskih potezah. Za uspeh procesa sekuritizacije morajo akterji prepričati ciljno občinstvo v legitimnost svojih trditev (Watson, 2009, str. 19). Občinstvo v tem primeru sprejme neki problem kot grožnjo in akterju dovoli kršiti pravila, ki bi ga v nasprotnem primeru omejevala (Wæver, 2000, str. 251). Uspešna sekuritizacija torej ni odločitev akterja ampak občinstva varnostnega govornega dejanja (Buzan in drugi, 1998, str. 25–31). Za uspeh mora imeti sekuritizacijski akter sposobnost prepoznati in identificirati občutke občinstva (Balzaq, 2011, str. 8).

Prav tako kot Bourbeau (2011) tudi Watson (2011, str. 19) ugotavlja eno izmed pomanjkljivosti teorije sekuritizacije, kot jo je zastavila Kopenhaška šola, in sicer v tem, da premalo pozornosti posveča občinstvu, saj ne specificira, kdo je občinstvo, koga je potrebno prepričati v to, da določen pojav predstavlja grožnjo državi ali družbi. Buzan, Wæver in de Wilde (1998, str. 28) trdijo, da morajo biti varnostne zahteve v razpravi javne sfere. Tako implicitno javnost

opredelijo kot pomembno občinstvo v sekuritizacijskem procesu. Watson (2011, str. 19) razume to javno sfero kot celotno volilno telo določene države. Spet pa so primeri, pri katerih raziskovalci dvomijo v "javnost" kot relevantno občinstvo, saj ugotavljajo, da nekatere sekuritizacijske prakse ne potekajo v javnem prostoru (Buzan in drugi, 1998, str. 28). Wæver na drugi strani celo trdi, da za uspešno sekuritizacijo privolitev javnosti sploh ni potrebna, saj po njegovem zadostuje le, da javnost varnostnim ukrepom aktivno ne nasprotuje - torej ji ni treba sprejeti, verjeti ali sploh vedeti za sekuritizacijske poteze (Wæver, 1995, str. 58). Konstrukcija krize je po besedah Watsona (2011, str. 21) ključen korak v sekuritizacijskem procesu, zato je potrebno analizirati institucijske strukture in diskurzivne prakse, ki sploh producirajo "relevantna občinstva".

Da povezava med sekuritizacijskim potezami in priznanjem občinstva, ki je pogosto tudi referenčni objekt, ni tako preprosta in neposredna, kot je predstavljena s strani Kopenhaške šole, ugotavlja tudi Balzacq (2005). Sam namreč oblikuje koncept, ki posveča večjo pozornost drugim dejavnikom in usklajenemu delovanju, po njegovem mnenju, najpomembnejših komponent; občinstva, konteksta in politike. Bourbeau (2011, str. 41) trdi, da je razumevanje občinstva s strani Kopenhaške šole problematično iz več razlogov. Kot prvega navaja razumevanje procesa sekuritizacije kot enosmernega zaporedja postopkov, ki jih sproži akter in prekine občinstvo. Slednje tako sodeluje le v zadnji fazi procesa, v kateri lahko le odobri ali ne odobri akterjevih prizadevanj po sekuritizaciji. Na tak način se teorija sekuritizacije izmika idejam o povratnih informacijah ali večsmernosti procesa med akterji in občinstvom, ki so po mnenju Bourbeauja v središču sekuritizacijskega procesa (2011).

Varnost, ki na neki način predstavlja osnovo za človeško eksistenco, že v osnovi zaseda prioritarno mesto na lestvici vrednot posameznika, kar pa v primeru ogrožanja le še bolj opravičuje uporabo skrajnih ukrepov. Negotovost pomeni strah in ta je močan instrument za politično akcijo (Balzacq 2011, str. 219). Sekuritizacijski ukrep lahko z lahkoto poruši red vzajemnega prilagajanja med posameznimi skupinami. Torej je varnostni ukrep izpogajan med sekuritizerjem in občinstvom, ki je znotraj skupine, vendar lahko le s tem sekuritizacijski akter pridobi dovoljenje, da razveljavi pravila, ki bi ga sicer vezala. Uspešna sekuritizacija ima tri poglobitvene komponente: eksistenčne grožnje, nujne ukrepe in učinke kršitve pravil za razmerja znotraj skupine (Buzan in drugi, 1998, str. 25–26.). Stopnje uspešnosti Buzan, Wæver in de Wilde ne opredeljujejo, pač pa govorijo zgolj o uspehu ali neuspehu. To pa je tudi ena izmed kritik te teorije, saj uspeha sekuritizacije ne moremo vrednotiti na binarni relaciji uspešno-neuspešno, temveč znotraj celotnega spektra med tema dvema vrednostima. Teorija

sekuritizacije, kot jo je zastavila Kopenhaška šola, zato ni zmožna pojasniti razlik v stopnjah sekuritizacije migracij. Edina variacija, ki jo prepozna, je znotraj spektra nepolitizacija, politizacija, sekuritizacija in desekuritizacija. Ko neka tema doseže fazo sekuritizacije, ne razlikuje več, ali je tema močno ali šibko sekuritizirana (Bourbeau, 2011, str. 42).

Watson pravi, da lahko sekuritizacijske zahteve v celoti uspejo, kar rezultira v institucionalizaciji sekuritizacijskega odnosa; lahko spodletijo ter s tem zahtevo po varnosti kategorično zavrnejo; ali pa povzročijo neki vmesni rezultat, pri katerem postanejo asociacije določenih dogodkov z nevarnostjo del splošnega diskurza, vseeno pa izredni ukrepi niso regulirani v institucionalnem aparatu (Watson, 2009, str. 25).

Buzan in Wæver (1998, str. 33) prepoznavata 3 dejavnike, ki vplivajo na verjetnost, da bo občinstvo sprejelo sekuritizacijsko zahtevo:

1. Prvi pogoj je interni in sicer mora govorno dejanje slediti slovnici in logiki varnosti, pri čemer je potrebno oblikovati zgodbo, ki razvoj dogodkov predstavi v luči eksistenčne grožnje, prepozna točko, na kateri ni več možna vrnitev in ponuja rešitve.
2. Družbeni pogoji v zvezi s položajem sekuritizacijskega akterja - vključuje razmerja moči med sekuritizacijskim akterjem in njegovim občinstvom. Uspeh zahteve po sekuritizaciji je odvisen od socialnega kapitala iniciatorja oz. akterja, ki mora biti v vlogi avtoritete.
3. Značilnosti domnevnih groženj, ki bodisi omogočajo ali ovirajo sekuritizacijo - nimajo vsi dogodki enake verjetnosti oz. potenciala, da so predstavljeni kot grožnja, zato je uspeh sekuritizacije odvisen od tega ali jih na splošno dojemamo kot preteče.

Po Watsonu (2009) so navedeni pogoji res potrebni za uspešno sekuritizacijo, vendar pa ne zagotavljajo uspešne sekuritizacije. Po besedah Buzana in drugih (1998) govorimo o olajševalnih pogojih. Kopenhaška šola sama nejasno določa kontekstualne delavnike, ki sodelujejo v sekuritizacijskem procesu. Namesto da bi govorili o kontekstualnih dejavnikih, so arhitekti te teorije predstavili dve kategoriji pogojev, ki so potrebni za uspešnost govornega dejanja: olajševalne okoliščine in občinstvo (Buzan in drugi, 1998). Olajševalne okoliščine nato delijo v dve kategoriji: 1) notranje okoliščine, ki pomenijo, da mora govorno dejanje slediti varnostni obliki, slovnici varnosti; 2) zunanje okoliščine, ki so razdeljene na dve vrsti: socialni kapital akterja sekuritizacije in značilnosti domnevnih groženj (Bourbeau, 2011, str. 40).

Bourbeau pri tem opozarja, da so spregledani kontekstualni dejavniki, ki ovirajo oz. omejujejo uspešno sekuritizacijo (prav tam). Analitični okvir bi moral nuditi možnost raziskovanja tako tistih faktorjev, ki povzročajo proces, a tudi tistih, ki ga zavirajo (prav tam). Dejstvo je, da si kontekstualni dejavniki kot tudi funkcionalni akterji, katere Kopenhaška šola zgolj omenja, zaslužijo večjo pozornost.

V procesu sekuritizacije se določena tema umakne z dnevnega reda politike. Buzan, Wæver in de Wilde sekuritizacijo opredelijo kot skrajno različico politizacije (1998, str. 23–24). Po njihovem mnenju lahko vsako temo javne razprave uvrstimo v eno izmed treh kategorij v spektru, ki predstavlja raven politizacije; 1) lahko jo označimo za nepolitizirano, kar pomeni, da tema ni del politične razprave; 2) za politizirano, kadar je tema predmet javne politike in zahteva odločitve s strani oblasti; 3) ali sekuritizirano, kar se zgodi v primeru, kadar je tema javne razprave predstavljena kot eksistenčna grožnja, ki v imenu varnosti zahteva izvajanje nujnih ukrepov izven običajnih političnih procesov. V principu je umestitev teme znotraj tega spektra popolnoma prosta, odvisno od okoliščin lahko vsaka tema javne razprave konča na vsakem izmed teh treh delov spektra. V praksi se umestitev različnih tem razlikuje od države do države, nekatere na primer politizirajo religijo, druge spet kulturo (Buzan, in drugi, 1998, str. 24). Povezava politizacije s sekuritizacijo še ne pomeni, da se proces sekuritizacije izvaja preko države, pač pa se politizacija kot tudi sekuritizacija lahko izvajata preko drugih forumov.

3.2 Pariška šola – logika rutine

Alternativo, ki izhaja iz kritike Kopenhaške šole in njenih omejitev, zaradi osredotočanja na govorna dejanja, pa predstavlja skupina teoretikov, ki jih poznamo pod skupnim imenom Pariška šola. Ti so si kot temelj svojega raziskovanja zastavili logiko rutine. Pariška šola je središče posebnega teoretičnega razvoja, ki za razliko od Kopenhaške šole izhaja iz sociologije. Ta interdisciplinarni pristop teži k podrobnim empiričnim raziskavam dejanskih praks, ki pogosto razkrivajo vzorce in procese, drugačne od tistih, ki jih odkrijemo s preučevanjem uradnega diskurza (Wæver, 2004, str.10).

Glavni teoretiki, ki se ukvarjajo s tem pristopom k varnosti, opirajočem se na Bourdieuovem pojmovanju "polja" in Foucaultovem pojmovanju "vladanja", so Jef Huysmans (2006), Anastasia Tsoukala in Thierry Balzacq (2011). Osrednja osebnost pa s svojim delom postane Dider Bigo, ki je skupaj s Balzacqom prav tako glavni predstavnik Pariške šole.

Bigo trdi, da pri varnosti ne gre za preživetje, niti za nujne in izredne prakse. Pravzaprav je varnost rezultat običajnih birokratskih odločitev vsakodnevne politike, ki ustvarja občutek negotovosti, strahu, nevarnosti in nelagodja (Bigo 2002). Pri procesu sekuritizacije gre predvsem za rutinske prakse varnostnih strokovnjakov, v bistvu policije in birokratov (Bourbeau, 2011, str. 38).

Kopenhaška šola se osredotoča na govorna dejanja, kar pa je tudi ena izmed njenih glavnih omejitev, ki ji jo očitajo avtorji, kot je Bigo (2002). Za teoretike Pariške šole, ki zagovarjajo logiko izjeme, se varnost aplicira na različna področja skozi rutinirane prakse in ne le skozi specifična govorna dejanja, ki omogočajo nujne ukrepe (McDonald, 2008, str. 13). Primer take rutinirane prakse je recimo nadzor in kontrola na meji, ki jo izvajajo birokrati, oz. kot jih imenuje Bigo, "profesionalni menedžerji nelagodja" (Bigo, 2002, str. 65). Po njegovem predstavljajo take prakse osrednji del sekuritizacije in niso zgolj dejanja, ki so omogočena zaradi predhodnih govornih dejanj.

Kot pravi Bigo (prav tam, str. 64), so migracije neposredno povezane s takojšnjimi interesi varnostnih strokovnjakov, ki se borijo za finančna sredstva in naloge, hkrati pa tudi direktno povezane s transformacijo tehnologij, ki jih uporabljajo. Njegov model prepozna neki difuzen sistem nelagodja, ki rezultira v oblikovanju transnacionalnega področja strokovnjakov, ki se ukvarjajo z upravljanjem nelagodja in tak sistem posledično prispeva k vladanju nelagodja (Bourbeau, 2011, str. 38). Osredotoča se torej na vlogo strokovnjakov, ki sodelujejo pri upravljanju (ne)varnosti in njihovih rutinskih praks, prav tako pa tudi pri produkciji ter reprodukciji vladanja nelagodja. V kontekstu sekuritizacije migracij predstavlja varnost "transverzalno politično tehnologijo", ki jo kot način vladanja uporabljajo različni organi in s tem potrjujejo svojo vlogo pri zagotavljanju zaščite in varnosti (Bigo, 2002, str. 65).

Bigo za razliko od Kopenhaške šole javnosti kot občinstvu ne pripisuje skoraj nobene vloge in se osredotoča izključno na specializirane agencije kot sekuritizacijske akterje, vladajoče elite pa dojema kot njihovo ciljno skupino oz. občinstvo (Bigo, 2000, str. 195). Balzacq (2005) med tem ugotavlja, da akterji sekuritizacije ciljajo na več ciljnih skupin/občinstev, med katerimi je tudi javnost, katere primarna naloga je moralna podpora in ocenjevanje politične legitimnosti. Poleg ciljnega občinstva pomembno vlogo predstavljajo tudi institucionalni organi, ki jih je prav tako potrebno prepričati, da dosežejo želeni cilj – torej implementacijo varnostnih ukrepov (prav tam, str. 185).

Vendar pa je Bigojev pristop, ki temelji izključno na varnostnih strokovnjakih kot akterjih, ki

sodelujejo v procesu sekuritizacije, naletel na kritike s strani zagovornikov konstruktivizma. Dejansko je koristnost takega omejevanja z vidika konstruktivizma, ki poudarja mnogoterost akterjev in struktur, ki vzajemno gradijo družbeni svet, vprašljiva. Problematična je namreč že domneva, da je akter, ki formulira govorno dejanje, fiksno pozicioniran na zemljevidu družbene moči in je tako uspeh govornega dejanja odvisen od tega, ali je akter zanje pooblaščen. Res je, da mora slednji posedovati družbeno moč in priznanje, če želi imeti pomemben vpliv na proces sekuritizacije, vendar pa ni nujno, da to prihaja zgolj s področja varnosti. Kot dokazuje Bourbeau (2011, str. 39), imajo tudi drugi akterji, ki niso varnostni strokovnjaki oz. niso posebej specializirani za vprašanja iz varnostnega področja, pomembno vlogo v procesu sekuritizacije migracij. Akterju torej ni potrebno biti varnostni strokovnjak, da predstavi neko vprašanje kot varnostno vprašanje.

3.3 Komplementarnost obeh logik

Za veliko znanstvenikov sta si ti dve logiki nasprotujoči in tako predstavljata prostor za boj, v katerem zagovorniki določene logike branijo svoja prepričanja. Medtem pa Bourbeau (2014) ugotavlja, da vsaka resnejša študija vsebuje elemente obeh logik in s tem implicitno nakazuje na komplementarnost obeh. Vsaka izmed teh dveh logik namreč sama po sebi predstavlja nepopolno sliko sekuritizacijskega procesa. Ta nepopolnost se kaže na različne načine, Bourbeau (prav tam) poudarja najbolj pomembne: vprašanje kontinuitete in sprememb, vprašanje, kdo je lahko sekuritizacijski akter in opis sekuritizacijskega procesa.

Čeprav Kopenhaška šola predpostavlja, da je lahko sekuritizacijski proces sprožen le z govornim dejanjem, imamo dokaze, da si v nekaterih primerih govorna dejanja zgolj prizadevajo legitimizirati že uveljavljene varnostne prakse (prav tam, str. 14). Fokusiranje zgolj na trenutke in kraje izjemnih dogodkov, kot je značilno za logiko izjeme, pomeni, da zanikamo številne načine, skozi katere se varnostne prakse reproducirajo skozi čas in prostor. Po drugi strani pa je logika rutine bila do sedaj neuspešna pri oblikovanju smernic, ki bi osmislile ključne trenutke sprememb v sekuritizacijskem procesu, trenutke, ko akterji prestopijo meje in razveljavijo pravila, ki jih običajno obvezujejo (prav tam). Logika izjeme sicer priznava rutinske varnostne prakse, kljub temu pa daje pomen zgolj ključnim trenutkom oz. vrhuncem – varnostnim govornim dejanjem. Nasprotno pa logika rutine spregleda vrhunce ter se osredotoča zgolj na vnaprej določene, pogosto tudi nenamerne sete in vzorce praks (Bourbeau, 2014, str. 7–8). Poenostavljeno lahko rečemo, da logika izjeme raziskuje sekuritizacijo kot neki binarni

proces, logika rutine pa kot proces brez odstopanj in vrhuncev.

Prav tako obe logiki ne najdeta jasnega odgovora na vprašanje, kdo je lahko sekuritizacijski akter. Medtem ko se logika izjeme fokusira izključno na suvereno in politično elito, ima logika rutine težave pri identifikaciji potencialnih sekuritizacijskih akterjev in razumevanju njihove vloge (prav tam, str. 6–7). Huysmans (2011, str. 375) pravi, da Kopenhaška šola svoje razumevanje vloge akterjev gradi na elitistični viziji politike. Bigo (2002) se torej kot predstavnik logike rutine fokusira zgolj na varnostne strokovnjake in pri tem predpostavlja, da je akter fiksno pozicioniran na zemljevidu družbene moči, kar je prav tako problematično.

Bourbeau (2014, str. 7–8) na tem mestu predlaga, da se fokusiramo na skupne faktorje obeh in skušamo indentificirati teoretične gradnike posamezne logike, ki prispevajo k skupnemu razumevanju sekuritizacije. Jasna razmejitev med sekuritizacijskim diskurzom in praksami je nemogoča, logiki pa lahko razumemo kot različni stopnji v tem procesu, ki sta na kompleksen način v medsebojni interakciji (prav tam, str. 14). Na razmerje med obema logikama lahko gledamo na več različnih načinov. Eden je ta, da predpostavljamo, da govorno dejanje sproži sekuritizacijski proces, medtem ko prakse “vklenejo” sekuritizacijo. Po drugi strani lahko sekuritizacijske diskurze razumemo kot posledico že ustaljenih praks, ki se odvijajo stran od pozornosti javnosti (prav tam, str. 13).

Če sekuritizacijo razumemo kot proces diskurzivnega in institucionalnega vključevanja migracij v varnostne okvirje, ki poudarjajo nadzor in obrambo, lahko obe logiki uporabimo kot komplementarni in se na ta način lotimo preučevanja tekstov. Ker so pri tem pomembni predvsem rezultati, lahko rečemo, da je cilj pri raziskovanju sekuritizacije pridobiti čimbolj natančno razumevanje o tem, kdo sekuritizira (akter), kakšne teme (nevarnosti), za koga (referenčni objekt), zakaj, kakšne so posledice in pod kakšnimi pogoji (kar pojasnjuje, kdaj je sekuritizacija uspešna) (Buzan in drugi, 1998, str. 32).

4 MEDIJI KOT AKTER V PROCESU SEKURITIZACIJE

Živimo v mediatizirani družbi, v kateri imajo množični mediji monopol nad produkcijo in distribucijo informacij. Iz njihove informativne funkcije izhaja, da so posredniki med javnostjo na eni strani in med vladami, politiki, uradnimi organi na drugi. Mediji svoje občinstvo obveščajo in s tem širijo govorna dejanja sekuritizacijskih akterjev, prav tako pa skozi svojo interpretacijsko funkcijo občinstvu omogočajo, da si o določeni temi ustvari svoje mnenje. Igrajo ključno vlogo pri reprodukciji družbe in pri vzdrževanju dominantnih konstrukcij, ter posledično pri sekuritizaciji, saj konstruirajo “nas” in “njih”, nam povejo, kje je konflikt in kako ga lahko ustavimo. Množični mediji predstavljajo za odrasle državljane glavni vir znanja, na podlagi katerega nastajajo predsodki do določenih etničnih skupin oz. oseb, s katerimi večina izmed njih ni imela neposrednega stika. Van Dijk pravi, da igrajo glavno vlogo posrednika v reprodukciji diskriminatornih javnih diskurov (1987). Vendar pa njihova vloga v procesu sekuritizacije ni povsem jasna. Glede na idealizirano podobo medijev, kot nepristranskih posrednikov resnice in s tem vpliva na javno mnenje, ter predpostavko, da vodilni mediji predstavljajo vladno politiko, moramo obvezno raziskati njihovo vlogo akterja v sekuritizacijskem procesu. Znano je namreč, da imajo mediji to možnost, da določene teme, kot so migracije, obravnavajo prednostno, prav tako pa lahko znotraj teh tem izpostavijo določene aspekte, kot je varnostni vidik na takšen način, da jih problematizirajo, posledično pa jim občinstvo pripisuje večjo pomembnost.

Po mnenju nekaterih mediji sami ne oblikujejo okvirjev poročanja o neki temi, ampak namesto tega izbirajo med tistimi, ki so jim na voljo, ki jih primarno določijo elite (Vultee, 2007, str. 26). Čeprav je vloga medijev s strani Kopenhaške šole podcenjena, pa lahko z njeno terminologijo rečemo, da mediji v najslabšem primeru predstavljajo pomembnega “funkcionalnega akterja”, ki na primeru begunske krize dokazuje, kakšen vpliv imajo v procesu sekuritizacije.

V vlogi funkcionalnega akterja pa so mediji tudi v primeru, če na njih gledamo skozi prizmo Pariške šole in logike rutine. Bigo namreč pravi, da mediji pogosto le ponavljajo in povzemajo informacije, ki jih pridobijo iz svojih virov: varnostne birokracije, in tudi če želijo preveriti informacije, daje struktura konsenza okoli nevarnosti, ki jo predstavljajo migranti, vtis trdne resnice (2001, str. 126).

Zaller (1992, str. 315-317) pravi, da na sekuritizacijo skozi medije vplivajo tako varnostni strokovnjaki kot tudi politične elite. Meni namreč, da se mediji ukvarjajo s pripisovanjem mnenj in so zato v svoji splošni usmeritvi poročanja močno odvisni od političnih vodij in strokovnjakov iz določenih področij, saj se na njih opirajo (prav tam).

Čeprav se mediji pogosto opirajo na strokovnjake in politično elito, ki vplivajo na smer poročanja, pa je dojemanje medijev le kot nekega kanala oz. glasila vladajočih elit napačno, saj s tem ignoriramo pomembno vlogo, ki jo lahko imajo mediji kot akterji v procesu sekuritizacije (Watson, 2009, str. 21). Watson (prav tam) zato medije poleg pravosodja in politične opozicije dojema kot najpomembnejše in hkrati tudi kot najbolj zapostavljene akterje v procesu sekuritizacije.

Mediji s spodbujanjem sekuritizacijskih dejanj vsekakor vplivajo na dinamiko varnostnega sektorja, kot to v teoriji počnejo funkcionalni akterji. Poleg tega so množični mediji pogosto povezani z drugimi funkcionalnimi akterji in včasih sekuritizacijskimi akterji, kot so na primer politične elite ali varnostni strokovnjaki.

Mediji pa ne vplivajo zgolj na občinstva, ampak tudi na elite. Razmerje med politični akterji in medijskimi akterji je kompleksno in večplastno, saj so oboji, kot pravi Bourbeau, v neprekinjeni medsebojni interakciji (2011). Podobno kot politični akterji so lahko v nekaterih primerih tudi medijski akterji iniciatorji določene varnostne politike, v drugih primerih pa spet zgolj posredovalci. Bourbeau tako ne dojema medijev zgolj kot funkcionalnih akterjev, ampak v določenih primerih tudi kot sekuritizacijske akterje. Po tej logiki so mediji tudi iniciatorji sekuritizacijskega procesa in sicer tako, da na primer formulirajo sekuritizacijske poteze, preden jih formulirajo politični akterji, ter s tem vršijo pritisk tako na vlado kot na občinstva z namenom, da naj ti sprejmejo določeno varnostno politiko. V nasprotnem primeru, ko so mediji "zgolj" funkcionalni akterji, pa na sekuritizacijo vplivajo tako, da podpirajo politične akterje in njihove sekuritizacijske poteze ali tako, da izražajo in artikulirajo varnostne zahteve občinstva (prav tam, str. 46).

Kot pravi Bigo, vplivajo mediji na taktičen položaj politikov tudi s tem, da od njih zahtevajo hitre odgovore na vprašanja, ki so uokvirjena po meri skrajno desnih ali protimigrantskih gibanj in organizacij (2001, str. 125). Brez dvoma so bili številni strahovi politikov, povezani z migracijskimi tokovi, podžgani s strani medijev. Lahko celo rečemo, da so mediji odigrali ključno vlogo v postopni politizaciji kriminala in v ustvarjanju negotovosti v kontekstu migracij. Občutek negotovosti se je v širši družbi razširil šele, ko so politiki in mediji začeli migracije

obravnavati z varnostnega in kulturnega zornega kota (prav tam, str. 126).

Moja predpostavka za nadaljnjo analizo je, da lahko mediji služijo vsem trem namenom, kar izpostavlja tudi Watson: lahko komunicirajo sekuritizacijske zahteve drugih akterjev, lahko same tvorijo te zahteve, ali pa jih izpostavljajo z namenom, da izpodbijajo določena stališča (2009, str. 22). Ne glede na poudarke na akterjih, kot so mediji, pa je moja predpostavka tudi ta, da ostaja država oz. vladajoča politika najpomembnejši sekuritizacijski akter na področju varnosti in javnost najpogostejše občinstvo ter hkrati referenčni objekt v procesu sekuritizacije.

5 TEORETSKI OKVIR: KRITIČNA ANALIZA DISKURZA

Čeprav so analize diskurza relativno nove discipline, lahko njihove zametke najdemo že v času grških klasikov, saj se je že Aristotel v 4. stol. pr. n. št. ukvarjal z retoričnimi tehnikami ter med seboj ločeval različne strukture diskurza (van Dijk, 1988, str. 17). Dandanes poznamo množico diskurzivnih teorij in analitičnih pristopov, katerih skupna značilnost je ta, da vsebino raziskujejo na kvalitativen način in temeljijo na indukciji. Namesto statistične analize večjega vzorca enot se pri diskurzivnih analitičnih pristopih osredotočamo na interpretacijo vsega, čemur pripisujemo pomen (Vezovnik, 2008, str. 80).

Osrednjo vlogo pri razvoju analize diskurza je s svojimi deli prav gotovo odigral Michel Foucault. Večina sodobnih analitičnih pristopov zato še danes sledi Foucaultovemu pojmovanju diskurza kot relativno omejenemu sklopu izjav, ki določajo meje za tisto, kar daje pomen (Phillips in Jørgensen, 2002, str. 13).

V nadaljevanju nas bo zanimala predvsem šola, imenovana kritična analiza diskurza (dalje KAD). Ta vrsta analize ni osredotočena na posameznike ali entitete, pač pa na odnose v družbi. Diskurz obravnava kot družbeno prakso, kot obliko celotnega postopka proizvodnje, distribucije in potrošnje. Obravnava ga kot skupek kompleksnih odnosov med ljudmi, ki med seboj komunicirajo na različne načine. Van Dijk opiše KAD kot obliko diskurzivnega analitičnega raziskovanja, ki v prvi vrsti raziskuje, kako se družbena oblast, zlorabe, nadvlada in neenakost uveljavljajo, reproducirajo s pomočjo teksta in govora v družbenem in političnem kontekstu (2011, str. 352). S pomočjo KAD skušamo razbrati odnose v komunikacijskih dogodkih, kot je branje časopisa.

Pri poskusu opredelitve KAD naletimo tudi na problem večpomenskosti izraza, ki lahko ob prebiranju različne referenčne literature povzroča nemalo zmede. Na to zadrego opozarja tudi Vezovnik, ki pravi, da ima izraz kritična analiza diskurza v osnovi tri različne pomene (2009, str. 110). S KAD lahko označujemo način pristopa k analizi besedila, nato lahko o skupini omenjenih pristopov govorimo kot o šoli, hkrati pa se ja ta izraz uveljavil tudi kot naziv za pristop enega izmed utemeljiteljev KAD, Normana Fairclougha (prav tam).

Tudi Fairclough uporablja izraz KAD tako za poimenovanje metodološkega in teoretskega pristopa, ki ga je razvil sam, kot tudi za označevanje širšega gibanja, ki se kot množica različnih pristopov, katere del je tudi ta ista Faircloughova teorija, razvije znotraj diskurzivne analize

(Phillips in Jørgensen, 2002, str. 60). Medtem ko je Faircloughov pristop sestavljen iz niza filozofskih premis, teoretičnih metod, metodoloških smernic in posebnih tehnik za jezikovno analizo, je širše gibanje sestavljeno iz več različnih pristopov, med katerimi lahko opazimo tako podobnosti kot razlike (prav tam).

Faircloughova različica metodološkega pristopa je priznana kot ena najbolj razvitih na področju kritične diskurzivne analize. Zanj je KAD metoda, ki si prizadeva razumeti, kako sodobni kapitalizem omogoča ali preprečuje človeško blaginjo in si prizadeva premagati te ovire (Fairclough, 2010, str. 11). Z njeno pomočjo skuša razložiti, kako so spremembe jezikovne rabe povezane s širšimi družbenimi in kulturnimi spremembami (Fairclough, 1992). Ker mi to metodološko orodje omogoča, da raziščem sekuritizacijo migracij v tekstih, bom v praktičnem delu časopisne članke analiziral ravno na podlagi Faircloughovega pristopa, zato je pomembno, da mu posvetimo dodatno pozornost.

5.1 Faircloughova kritična analiza diskurza

Fairclough je ustvaril koristen okvir za analizo diskurza kot družbene prakse, ki ga bom v nadaljevanju podrobneje opisal. Ta okvir vsebuje vrsto različnih konceptov, ki so med seboj povezani v kompleksnem tridimenzionalnem modelu. Pomembna razlika med Faircloughovo in poststrukturalistično teorijo diskurza je ta, da prva diskurza ne obravnava le kot konstitutivnega, ampak tudi kot konstituiranega. Diskurz torej razume kot obliko družbene prakse, ki reproducira in spreminja družbene odnose, pri tem pa je sama pod vplivom drugih oblik družbenih praks in struktur (Phillips in Jørgensen, 2002, str. 65). Govorimo o dialektičnem razmerju z drugimi družbenimi dimenzijami. Prav tako priznava odnose med diskurzivnimi in nediskurzivnimi objekti. Nediskurzivni objekti so objekti v fizičnem svetu in obstajajo izven diskurza. Po Faircloughu diskurz nosi tako notranje kot zunanje odnose z nediskurzivnimi objekti. Zato diskurza ne moramo obravnavati kot samostojne entitete, pač pa kot skupek odnosov. KAD je torej analiza družbenih odnosov tako znotraj kot zunaj diskurza (Fairclough, 2010, str. 3). Tudi pri analizi diskurzivnih praks v medijih in njihovega vpliva na oblikovanje politike moramo upoštevati, da na te diskurzivne prakse vplivajo družbene sile, ki nimajo izključno diskurzinega značaja, kot je recimo struktura medijev ali struktura političnega sistema (Phillips in Jørgensen 2002, str. 62).

Faircloughov pristop se od poststrukturalističnih teorij diskurza razlikuje tudi po tem, da se osredotoča na gradnjo teoretičnega modela in oblikovanje metodoloških orodij za empirično

raziskovanje vsakodnevnih družbenih interakcij. V nasprotju s poststrukturalističnimi tendencami poudarja pomembnost sistematične analize jezika v množičnih medijih (prav tam, str. 65). Njegov pristop je besedilno orientirana oblika diskurzivne analize, ki skuša združiti tri tradicije:

1. **Podrobno analizo besedila znotraj področja jezikoslovja**, vključno s funkcionalno slovnico, katere utemeljitelj je Michael Halliday
2. **Makrosociološko analizo družbenih praks**, vključno s Foucaultovo teorijo, ki pa ne zagotavlja metodologije za analizo posameznih besedil
3. **Mikrosociološko interpretativno tradicijo v sociologiji**, vključno z etnometodologijo in konverzacijsko analizo, znotraj katere vsakdanje življenje obravnava kot produkt dejanj ljudi (Fairclough, 1992, v Phillips in Jørgensen 2002, str. 65–66).

Pri vsaki analizi po Faircloughovem modelu sta pomembni dve dimenziji diskurza: diskurzivni dogodek in diskurzivni red. Prva dimenzija predstavlja primer uporabe jezika, kot je časopisni članek, film, video, intervju ali politični govor, druga pa konfiguracijo vseh vrst diskurza, ki se uporabljajo znotraj določene družbene institucije ali na določenem družbenem področju. Diskurz prispeva k oblikovanju družbenih identitet, družbenih odnosov in sistemov znanja ter pomenov (Phillips in Jørgensen, 2002, str. 67–71).

Na podlagi razumevanja diskurza kot oblike družbene prakse Fairclough razvije tridimenzionalni model za kritično analizo diskurza, ki predstavlja analitični okvir za empirično raziskovanje na področju komuniciranja in družbe. Po Faircloughu (prav tam, str. 68) je vsak primer uporabe jezika komunikacijsko dejanje, sestavljeno iz treh dimenzij:

1. **Jezikovno besedilo** (govorjeno, pisano, vizualno podobo ali kombinacijo vseh treh)
2. **Diskurzivna praksa** (vključuje procese produkcije in interpretacije besedil)
3. **Družbena praksa** (pri čemer pojem družbene prakse razčleni na tri ravni: raven neposredne situacije, v kateri se odvija neka diskurzivna interakcija, raven širše institucije ali organizacije in raven družbe kot celote).

Po Faircloughu ima diskurzivna praksa povezovalno vlogo med besedilom in družbeno prakso (2010). Iz modela, ki ga je razvil, je razvidno, da se mora analiza osredotočiti na jezikovne značilnosti besedila, postopke v zvezi s proizvodnjo in uporabo besedila ter na širšo družbeno prakso, na katero se komunikacijsko dejanje nanaša.

5.2 Moč in ideologija

Pojem moči igra v KAD eno izmed osrednjih vlog. V vsaki družbi obstajajo neka razmerja moči. Moč ni zgolj neka sila, ki jo določeni akterji v družbi izvajajo nad pasivnimi objekti, pač pa se razteza in širi preko družbenih praks, ki konstituira znanje in družbene odnose (Phillips in Jørgensen, 2002, str. 13). Moč moramo v tem kontekstu razumeti ne le kot nekaj, kar omejuje, pač pa tudi kot nekaj, kar je lahko produktivno. Da je potrebno moč obravnavati kot produktivno mrežo, ki se razpenja skozi celotno družbo in ne zgolj kot nekaj negativnega in represivnega, pravi tudi Foucault (1980, str. 119). Tako kot Foucault tudi Fairclough vidi moč kot produktivno silo, ki proizvaja družbena razmerja in družbeno sfero, vendar pa za razliko od Foucaulta moč vidi tudi kot nediskurzivno silo, kot je na primer uporaba fizične sile (Fairclough, 2010, str. 4). Razmerja moči se ne morejo uveljavljati, utrjevati in izvajati brez produkcije, akumulacije in delovanja diskurza. Izvajanje moči ni mogoče brez določene ekonomije diskurzov resnice. Mi smo subjekti v produkciji resnice skozi moč in ne moremo izvajati moči, razen s proizvodnjo resnice (Foucault, 1980, str. 93). Diskurz lahko torej razumemo kot proizvodnjo vednosti preko jezika. V vednosti, v kateri so vpisane pomembne diskurzivne prakse, postanejo tiste, ki dominirajo, del hegemonskega režima resnice. Vednost je po Foucaultu tista, ki jo enačimo z močjo oz. oblastjo, ta pa izoblikuje resnico, proizvaja diskurz. Resnica torej ni nekaj absolutnega, ampak jo je potrebno razumeti kot produkt določenega diskurza (Foucault, 1991, str. 64). Oblast oz. moč resnice deluje znotraj ekonomskih, družbenih in kulturnih oblik hegemonije (prav tam, str. 74). Vsaka družba ima svoje tipe diskurzov, svoj režim resnice.

Moč moramo v okvirju sekuritizacijskega procesa razumeti kot sposobnost uporabe simbolnih struktur ali reprezentacij ter okupacijo družbenih pozicij, s katerih so lahko le te učinkovito uveljavljene, ter s tem mobilizirajo družbeno in materialno moč (Williams 2007, str. 65). Sekuritizacijski akter mora imeti moč in družbeno priznanje, da lahko nekaj označi kot varnostno dejanje. Teorija sekuritizacije, kot jo je zastavila Kopenhaška šola, to označevanje imenuje sekuritizacijsko dejanje oz. sekuritizacijska poteza. Odvije se preko izjav, ki so hkrati dejanja. Čeprav je izjava singularna, pa kot samostojna in zunaj pridruženega polja, ki je obljudeno z drugimi izjavami, ne more obstajati (Foucault, 2001, str. 106). Diskurz torej sestavlja skupina razpršenih izjav oz. nabor izjav.

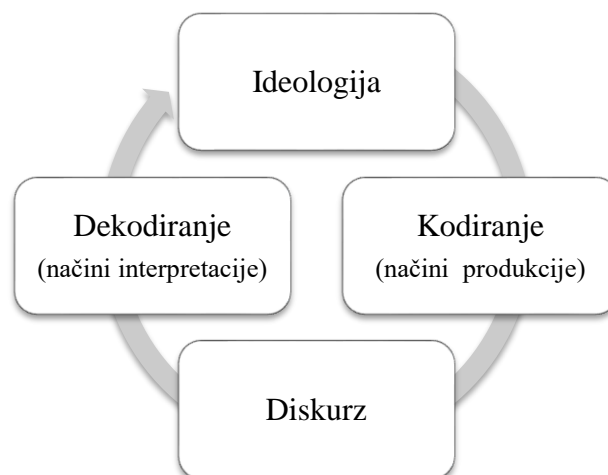
Ker pa moč nikoli ni absolutna, verjetnost za uspešnost sekuritizacije zelo variira s pozicijo, ki jo ima akter. Varnost je torej zelo strukturirano polje, v katerem so nekateri udeleženci

postavljeni na oblast, ker predstavljajo splošno sprejete glasove varnosti in imajo moč definiranja varnosti (Buzan in drugi, 1998, str. 33).

Družbeno priznanje je lahko institucionalizirano (npr. politik na oblasti), lahko pa je to priznanje tudi nastajajoče. To pomeni, da ima lahko neki družbeni akter na začetku procesa malo družbene moči in priznanja, ki pa se nato povečata, vse to pa se zgodi ravno zaradi vprašanja, ki ga ta akter odpira na tak način kot ga (Bourbeau, 2011, str. 44). V konkretni analizi sekuritizacije je pomembno, da se ugotovi in določi, kdo je bolj ali manj privilegiran pri artikuliranju varnosti, saj s preučevanjem sekuritizacije hkrati preučujemo koncept moči (Buzan in drugi, 1998, str. 34). Moč akterjev pa ne obsega samo možnosti prepričevanja občinstva, da predstavljajo mednarodne migracije kot varnostno grožnjo, pač pa tudi sposobnost za reprodukcijo, transformacijo in preoblikovanje varnostne arhitekture referenčnega objekta, ki je lahko družba, država ali kdo drug (Bourbeau, 2011, str. 45).

Koncept diskurza pa poleg “moči” spremlja tudi koncept “ideologije”. Diskurz je namreč nekaj, kar ustvarja in reproducira neenakopravna razmerja moči v družbi, to pa predstavlja ideološke učinke. Tako vloga diskurza in množičnih medijev ni le širjenje ideologij, ampak tudi konstruiranje in rekonstruiranje odnosov in znanj. Diskurz prispeva k ideologiji, če prispeva k ohranjanju odnosov moči in dominacije (Fairclough, 2010, str. 239). Poenostavljena sistematizacija odnosa med diskurzom in ideologijo na sliki 2.1 prikazuje, da so v ta krogotok vključeni procesi lingvističnega kodiranja in dekodiranja.

Slika 5.1: Prikaz odnosa med diskurzom in ideologijo

Vir: Prilagojeno po Van Dijku (1987).

Kritična analiza diskurza skuša v tem krogotoku na eni strani razdelati procese kodiranja, z namenom razumevanja, kateri diskurzivni mehanizmi so uporabljeni pri realizaciji ideologije znotraj diskurza, in na drugi strani razložiti, kako je tak diskurz dekodiran oz. interpretiran (Khosravinič, 2010). Cilj KAD je prepoznati ideološkost jezika in razkriti razmerja moči.

6 OZADJE MEDIJSKEGA POROČANJA

Vezovnik (2015) navaja različne študije, ki so v zadnjih desetletjih analizirale reprezentacijo migrantov v medijskem in političnem diskurzu, kar nas opominja, da so diskriminacija, ksenofobija in stereotipizacija del slovenskega javnega diskurza že od samega začetka oz. rojstva samostojne države. Romom in islamski skupnosti, ki so bili tarča omenjenih praks v preteklosti, pa so se v času samostojnosti in tranzicije pridružili tudi migrantski delavci iz držav bivše republike Jugoslavije ter begunci vojne na Balkanu (Vezovnik, 2018b, str. 14).

Pri slednjih smo bili priča podobnim procesom, kot jih analiziramo danes, saj je bilo vprašanje beguncev vojne na Balkanu uspešno opredeljeno kot problem in grožnja državi. Kot pravijo raziskovalci, so politiki in novinarji v tistem obdobju z združenimi močmi prikazovali podobno tveganja in s tako retoriko ustvarili krizo, kar je omogočalo odklone od načel, ki jih je izpostavljala mlada država in s tem tudi legitimizacijo izjem oz. izrednih ukrepov (Doupona in drugi, 2001). Čeprav avtorji tega niso posebej izpostavljali, pa lahko na podlagi analize, ki je bila opravljena, govorimo o uspešni sekuritizaciji.

"Begunska kriza", ki predstavlja osrednjo temo te naloge, se ni začela leta 2015, ampak ima veliko daljšo zgodovino. Segajemo v jesen 2011, ko je EU pomagala ZDA pri strmoglavljenju režima v Libiji. Medtem se je na Bližnjem vzhodu in v severni Afriki razplamtela arabska pomlad, ki je prinesla destabilizacijo in s tem povečano število ljudi, ki so bežali s teh območij v želji po varnosti, svobodi in boljšem življenju. Čeprav si je Evropska unija do nedavnega zakrivala oči pred trupli na obalah Sredozemskega morja, se je pretvarjanje, da gre za običajno stanje, prenehalo v trenutku, ko so migranti začeli izbirati nove poti po kopnem. Od Bližnjega vzhoda, preko Grčije, Makedonije, Srbije, Madžarske, kasneje tudi Hrvaške in Slovenije se je oblikovala t.i. "Balkanska begunska pot" (Kogovšek Šalamon in Bajt, 2016, str. 7). Že spomladi in poleti leta 2015 je postalo jasno, da bodo v primeru zaprtja madžarske meje begunci prej ali slej dosegli Slovenijo. Poleti leta 2015 so slovenski organi začeli pripravljati krizni načrt za povečan prihod beguncev. Načrtovane zmogljivosti za njihov sprejem v Sloveniji so bile prenizke, prav tako pa so se oblasti zanašale na domnevno pripravljenost sosednjih držav na sprejemanje beguncev na podlagi podpisanih sporazumov. Vladni načrti tako niso upoštevali dejstva, da večina beguncev ne bo zaprosila za azil v Sloveniji, in da hrvaške oblasti ne bodo pripravljene sprejeti zavrženih beguncev (prav tam, str. 7–8).

Zaradi nenehnega zaostrovanja madžarske migracijske politike in diskurza je sčasoma postajalo

vse bolj jasno, da se bo migracijska pot kaj hitro preusmerila preko Slovenije. Osemindvajsetega avgusta se je slovenski premier Miro Cerar, ki je ves čas pozival k bolj odprti politiki do migrantov in k vzpostavitvi humanitarnega koridorja ter večji solidarnosti med državami članicami EU, sestal z nevladnimi in humanitarnimi organizacijami. V tistem trenutku je zagotavljal, da bo vlada na begunsko krizo odgovorila na humanitaren način ter poudarjal, da je potrebno migracije razumeti kot priložnost za Slovenijo, le kmalu za tem pa se je njegova retorika spremenila. Petnajstega septembra se je zaradi odločitve madžarske vlade, da z rezilno žico ogradi svojo zeleno mejo in tako omeji vstop migrantov v državo, Balkanska begunska pot pričakovano preusmerila preko Slovenije. Sedemnajstega septembra 2015 je tako prva večja skupina beguncev skušala z vlakom iz Hrvaške vstopiti v Slovenijo. Hrvaška ni bila pripravljena sprejeti teh ljudi, ampak jih je prevažala proti slovenskemu ozemlju na organiziran način in se ni odzivala na zahteve Slovenije o spoštovanju medsebojnih dogovorov in sprejemu beguncev. V dneh, ki so sledili, so se slovenski organi na povečano število prihodov odzvali z namestitvijo posebnih policijskih enot, zapiranjem meje, pridržanjem oseb v centrih za tujce in njihovo zadrževanje v varovanih ograjenih območjih (prav tam, str. 8).

Država se je znašla v povsem novi situaciji. Civilnodružbeni akterji so opozarjali na nevarnost vztrajanja vlade pri strogem izvajanju pravnih predpisov, ki so bili popolnoma neprimerni za večje prihode ljudi (prav tam). Osemnajstega septembra so vlado ponovno javno pozvali k vzpostavitvi varnega koridorja za prehod države. Vlada je vzpostavila prakso, ki je že obstajala v Makedoniji, Srbiji in Hrvaški, in ki jo je prej kritizirala - humanitarni koridor. Tako je omogočila vstop ljudem, zagotovila osnovne pogoje za sprejem in nadaljevanje njihove poti proti Avstriji, četudi so bili brez dokumentov. Slovenija je tako na meji s Hrvaško nehala izvajati schengenska pravila. Istočasno se je vzpostavil vladni diskurz, ki je poudarjal “varnost ljudi in njihovega premoženja” in “zaščito nacionalnih interesov”. Poleg politike pa se je varnostni diskurz posledično vzpostavil tudi v medijih. Humanitarnega vidika “begunske krize”, ki je bil še avgusta prisoten v vladnem diskurzu, več ni bilo mogoče zaznati (prav tam). Kot ugotavlja Vezovnik (2018a), je bil varnostni diskurz, ki glede na porast negativnih reprezentacij tujcev, ni bil zgolj precedens, prisoten v večini informativnih vsebin tiskanih in televizijskih medijev ter tudi v političnih govorih.

Številčnejši prihodi, ki so se začeli 17. septembra 2015, so prenehali po petih dneh, ko je Madžarska spet odprla svoje meje, vendar pa jih je že po 17. oktobru ponovno in tokrat dokončno zaprla. Od takrat naprej so begunci spet lahko prehajali v Avstrijo le preko Slovenije. Od 764.000 migrantov, ki naj bi po podatkih Frontexa (b. d.) v letu 2015 prepotovali Balkansko

pot, naj bi po uradnih statistikah slovenske policije med 17. septembrom 2015 in 7. januarjem 2016 v slovenski koridor vstopilo 396.240 migrantov. Ker je zgolj nekaj migrantov zaprosilo za azil v Sloveniji in skoraj nobeden ni bil v tem času uspešno vrnjen, je skoraj enako število ljudi, kot je vstopilo, tudi izstopilo iz tega koridorja v smeri proti Avstriji in drugim zahodnim ter severnim državam EU (Kogovšek Šalamon in Bajt, 2016, str. 8–9).

Medtem ko so mediji prva dva meseca vso svojo pozornost posvečali prihodom beguncev, pa je "begunska kriza" nato začela počasi izginjati iz novic, pa tudi iz javnega diskurza, čeprav je še vedno na tisoče ljudi prečkalo Slovenijo. Medijski spektakel, ki se je odvijal prvih nekaj tednov, je bil izjemno podoben kateremu koli drugemu kriznemu poročanju, kar je pomagalo v slovenski javnosti ustvariti strah in povečati nestrpnost do migrantov. Brez medijskega poročanja večina prebivalcev Slovenije sploh ne bi vedela, da so begunci prečkali državo, saj je bil njihov stik z lokalnim prebivalstvom omejen na najmanjšo možno mero (prav tam, str. 9).

Retorika grožnje, ki smo ji bili priča v političnem in medijskem diskurzu, pa ni ostala zgolj na diskurzivni ravni, pač pa je rezultirala tudi v nediskurzivne elemente, kot so varnostne prakse in ukrepi (Vezovnik, 2018b, str. 24). Govorimo torej o konkretnih ukrepih in praksah, s katerimi si je vlada prizadevala reševati migrantsko situacijo. Ta proces je bil viden na vrhuncu begunske krize, ko je vlada popustila zahtevam določenim strank iz opozicije in brez večje javne razprave ter po hitrem postopku privolila v povečanje pooblastil vojske. Tako je bil v državnem zboru 21. oktobra 2015 sprejet zakon o dopolnitvi zakona o obrambi. S tem ukrepom je vojska dobila policijska pooblastila, torej pooblastila za izvajanje nadzora nad civilnim prebivalstvom. Dopolnitev zakona o obrambi bi lahko bila tako že uveljavljena v sedmih dneh, vendar pa se del civilne družbe s podelitvijo pooblastil vojski ni strinjal in tako je skupina državljanov na pobudo Radia Študent izkoristila možnost za vložitev pobude za referendum. Zbiranje podpisov za referendum se je začelo 2. novembra in zaključilo s 6. decembrom 2015. Dvaindvajsetega decembra 2015 je Ustavno sodišče odločilo, da ne dovoli referendumu. Točno dva meseca kasneje, 22. februarja 2016, je državni zbor na izredni seji prvič aktiviral člen zakona o obrambi in s tem vojski za 3 mesece podelil policijska pooblastila.

Najbolj očiten primer implementacije varnostnih ukrepov se je zgodil 9. novembra, ko je padla odločitev vlade, da bo postavila ograjo oz., kot se je kasneje izkazalo, rezilno žico. Enajstega novembra se je začela postavitve žice na meji s Hrvaško, ki bi naj varovala mejo pol leta. Na meji je bilo do februarja postavljene že 157 km rezilne žice, ki pa so jo kasneje nadomeščali s panelno ograjo. Vse to so bili ključni dogodki oz. vrhunci v obdobju t.i. "begunske krize" in

hkrati osnova, na podlagi katerih se je ustvarjal medijski diskurz, ki ga bomo analizirali v nadaljevanju.

7 ANALIZA ČLANKOV

V tem delu bom predstavil svojo kritično analizo diskurza v časopisnih člankih. Moj vzorec predstavlja namensko izbran nabor enot novinarskih prispevkov. Kot enote sem v analizo vključil informativne članke (vesti, reportaže, reporterske zgodbe) z begunsko tematiko, ki so izšle v tiskani izdaji resnega časnika Delo med 1. septembrom 2015 ter 31. decembrom 2015. Časopis Delo je drugi najbolj bran tiskan časopis v Sloveniji in izhaja v 37.000 izvodih dnevno, vsi tiskani članki pa so bralcem dostopni tudi preko spleta. To časovno obdobje sem izbral zaradi ključnih dogodkov, ki so vplivali na sekuritizacijo diskurza o migracijah oz. vrhunca t.i. "begunske krize". Z vzorcem sem skušal zajeti obdobje, ko je bila tako v časopisu Delo, kot tudi v številnih ostalih slovenskih medijih, največja frekvenca objav novic o migrantih in migracijah. Vzorec so predstavljali vsi novinarski prispevki, ki so vsebovali ključne besede: migrant, migrantka, migracije, begunec, begunka, begunska kriza in vse izpeljanke iz teh besed. Vzorec posledično predstavlja 663 člankov, ki so bili predmet podrobnejše analize.

Pri analizi besedila sem se oprl na skupek orodij, ki jih predlagata Machin in Mayr (2012) in Richardsonove (2007) napotke k analizi časopisov, ki temeljijo na Faircloughovem, Fowlerjevem in van Dijkovem pristopu h kritični lingvistiki. Po Faircloughovi teoriji predpostavljam, da obstaja objektivna realnost in družbena realnost, novinarski prispevki pa so v tem primeru tisti, ki nam omogočajo dostop do realnosti. Z zavedanjem, da si naš pogled na svet oblikujemo z uporabo jezika, ki prav tako ustvarja dejanski družbeni svet okoli nas, sem besedila, katerih analizo bom v nadaljevanju predstavil, obravnaval kot sestavni del družbe, kot del diskurza.

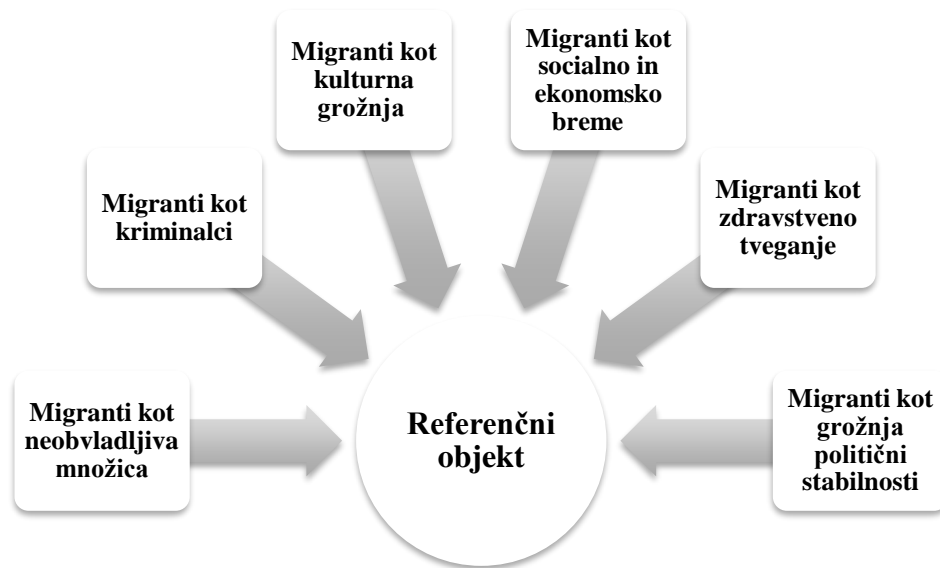
Opravil sem analizo vsakega članka, v katerem je bila omenjena ena izmed ključnih besed ali njenih izpeljank. Pri tem me je zanimalo, na kakšen način so migranti predstavljeni, ali avtorji člankov pozdravljajo pozitivne prispevke migrantov k družbi, izpostavljajo prednosti multikulturalizma, v dobri luči prikazujejo raznolikost, ki jo migranti prinašajo k nam, kritizirajo procese registracije beguncev, kritizirajo postavitve ograje in izpostavljajo s tem povezane težave, ipd. V tej fazi sem bil pozoren, katere teme so bile najbolj izpostavljene. Poleg tem, kot so migracijske politike na ravni Evropske unije in posameznih držav, humanitarnega aspekta, sem prišel do zaključka, da v konkretnem diskurzu "begunske krize" dominira varnostna tematika.

V naslednjem koraku sem iz korpusa izoliral tiste tekste, v katerih je bilo možno zaznati

sekuritizacijske poteze, se pravi tisti del, iz katerega je mogoče razbrati, da migracije predstavljajo varnostni problem za neki referenčni objekt, najpogosteje državo ali družbo. Konkreten primer oz. govorno dejanje sem nato analiziral s pomočjo KAD in skušal predstaviti jezikovne strategije, ki razkrivajo razmerja moči. Pozoren sem bil na uporabo različnih izrazov, metafor, kategorizacijo, označevanje, generalizacijo in druge načine ubesedovanja, ki so problematične s tega vidika, da lahko vplivajo na konotacijo in na dojetje teh ljudi ter pojavov s strani občinstva, ki je v tem konkretnem primeru tudi referenčni objekt. Zaradi prevelikega števila vseh primerov bom svoje ugotovitve ilustriral z reprezentativnimi primeri, ki kar se da dobro ponazarjajo tudi ostale poskuse sekuritizacije migracij.

Diskurzi v zelo čistih oblikah le redko kdaj obstajajo, zato je potrebno, da jih identificiramo in razmejimo s pomočjo analitične distinkcije (Vezovnik, 2018a). To razmejevanje je namreč odvisno od več faktorjev, kot so poglobljenost analize, analitična imaginacija in argumenti, ki jih podamo (Vezovnik, 2018a). Na podlagi dojetja varnosti kot koncepta, ki ne pokriva zgolj vojaškega sektorja, lahko grožnjo referenčnemu objektu predstavimo na različne načine. Tako so tudi migranti v člankih predstavljeni kot grožnja referenčnemu objektu na različne načine. Referenčni objekt oz. tisto, kar migranti ogrožajo, je v nekaterih primerih država, torej Slovenija in njeni prebivalci, pogosto pa Evropa kot skupek držav, ki jih povezuje Evropska unija, schengenska meja ali skupna kultura. V člankih sem identificiral različne sekuritizacijske poteze oz. predstavitve migrantov in migracij kot grožnje, ki sem jih razvrstil v 6 kategorij (glej Sliko 7.1). Meje med njimi so fluidne, pogosto pa določne sekuritizacijske poteze predstavljajo migrante kot grožnjo na različne načine, kar pomeni, da jih lahko uvrstimo v več različnih kategorij.

Slika 7.1: Prikaz različnih načinov predstavitev migrantov kot groženj referenčnemu objektu.

7.1 Migranti kot neobvladljiva množica

V člankih so migranti največkrat predstavljeni kot neobvladljiva množica. Grožnja referenčnemu objektu s tem ni natančno definirana, ampak se predpostavlja prihajajoča kriza, ki bi jo povzročil množičen приход migrantov. Z vidika lingvističnih procesov se v tem kontekstu najpogosteje uporablja agregacija in kolektivizacija. Na ta način akterji migrante sistematično konstruirajo kot enotno skupino ljudi, ki ima podobne značilnosti, namene, motivacijo, ekonomski status in isto ozadje. Agregacija in prav tako numeralizacija konstruirata ljudi kot pasivne, poenotene, negibne in neme objekte, ki zgolj predstavljajo temo neke debate. S tem se ustvarja specifično leksikalno polje. V člankih tako pogosto srečujemo besedne zveze, kot so “množični prihodi”, “ogromen porast”, “veliko” ali “rekordno število”. To ponazarjata tudi naslednja dva primera:

- 1) Dnevni rekord na Madžarskem, naval tudi v Vojvodini in na avstrijskem Gradiščanskem. (Jaklič, 2017)
- 2) O novem navalu pa poročajo tudi iz Avstrije, kamor je pripotovalo 3000 ljudi. (Jaklič, 2017)

Agregacija pomeni, da so akterji kvantificirani - količinsko opredeljeni in s tem v besedilu obravnavani kot številke oz. statistika (Machin in Mayr, 2012, str. 83). Na ta način lahko avtor popači resnične razsežnosti družbenega problema, agregacijo lahko uporabi kot grožnjo v primeru pretiravanja. S tem, ko ne poda točnih števil, pa prepušča prostor prejemnikovi

domišljiji. Van Dijk opozarja, da je agregacija pogostokrat uporabljena z namenom ustvarjanja vtisa objektivnega raziskovanja in znanstvene kredibilnosti, čeprav ne poda natančnih podatkov oz. števil (1991, v Machin in Mayr, 2012, str. 83). Agregacijo pogosto spremlja tudi dehumanizacija oz. razčlovečenje, saj pridevnikom, ki nakazujejo kopičenje, zelo pogosto sledijo samostalniki v obliki metafor, ki nadomeščajo besedo migrant, kar je vidno v naslednjih primerih:

- 3) Ker Madžarska ni hotela biti država, iz katere bi po predlogu komisije premeščali begunce in bila posledično izločena iz sheme prerazporeditve, je dobila svoj delež. (Žerjavič, 2015h)
- 4) Milan Zver (SDS/EPP) pravi, da Madžarske in Slovenije pri pristopu varovanja schengenske meje ni mogoče primerjati (ena je postavila ogrado, druga pa ne), ker je na Madžarsko prišlo 200.000 beguncev, v Slovenijo pa odstotek te številke. (Potič, 2015a)
- 5) Nezakoniti vstopi v EU so letos dobili dramatične razsežnosti. Frontex jih je v prvih enajstih mesecih registriral 1,55 milijona, petkrat več kot lani. (Žerjavič, 2015m)

V teh primerih je vidna dehumanizacija, saj so migranti opisani kot “deleži” ali “odstotki”. Pogosto število ni točno specificirano, govori se o “ogromnih številkah”, o “tisočih migrantov”, o “množičnih prihodih”, o “rekordnem številu beguncev na meji”, o “navalu beguncev”, o “sodobni selitvi narodov”, opisuje se “množice beguncev”, “pritisk beguncev”, “gigantski naval beguncev”, ali pa nam sekuritizacijski akter sporoča, da so “begunci v trumah prihajali v Slovenijo”.

Ko so družbeni akterji obravnavani kot statistika ali v obliki števil in s tem predstavljeni v agregirani obliki, se pogosto skuša ustvariti vtis, da jih je preveč (Vezovnik, 2018b, str. 16). Problematici so tudi pogosti primeri agregacije beguncev, pri katerih so številke nejasne ali nedefinirane, saj se s tem občinstvu odpira širok prostor za interpretacijo, ki pa ponavadi vključuje najhujše možne scenarije (prav tam). Pretiravanje in nejasnost lahko delujeta kot sprožilec za čustvene odzive in strah (Machin in Mayr, 2012). Izpostavljanje števila migrantov je eden izmed osrednjih elementov sekuritizacije, saj ustvarja navidezno povezavo med eksistenčnimi grožnjami in migracijami (Huysmans, 2006).

Kot smo ugotovili, predstavlja grožnja ali tveganje osrednji element v sekuritizacijskem procesu. Tveganje se nanaša na verjetnost pojava nezaželenega dogodka v prihodnosti (Aradau in drugi, 2008, str.148). Prav tako je tveganje “socialna tehnologija”, s katero se negotova prihodnost, ki je lahko predstavljena kot katastrofalna, zdi znana in predvidljiva (Vezovnik, 2018b, str. 15). Občutek negotovosti se ustvarja z dramatičnim poročanjem prihoda migrantov, ki je bil pogosto opisan kot “nenadzorovan” ali “nepredvidljiv”, ocene o številu so bile

prikazane kot “nezanesljive”, zadeve so se “spreminjale z izredno dinamiko”, razmere so bile “negotove”, prihodi pa naj bi po mnenju številnih avtorjev imeli “nepredvidljive posledice”. Nekaj primerov takega poročanja predstavljam v nadaljevanju.

- 6) Nihče si ne upa povedati, kako bo v prihodnje, a gotovo je, da vzroki za nastanek begunske krize niso izginili, ampak se celo množijo. (Maselj, 2015)
- 7) In se bomo spopadli s tem, da bodo države, tudi Slovenija, prisiljene zapreti meje. Bo pa to naporno, morda se bodo dogajale tudi zelo tragične stvari. Menim, da nas najhujše še čaka. (Grošelj v Červek, 2015)
- 8) Gre za sklop ukrepov, ki bodo morda uporabljeni, če bo varnostna situacija taka, da jih bo treba aktivirati. (Šefic v Kajzer in Hočevar, 2015)
- 9) Javnost od pristojnih institucij pričakuje jasne odgovore na vprašanja o begunski krizi in varnostnih razmerah, ki pa jih ni mogoče podati, saj so razmere nepredvidljive. Strokovnjak za varnostne študije pravi, da mora Slovenija upoštevati nacionalne interese in uvesti ustrezen nadzor na državni meji, dokler EU ne najde ustreznih rešitev. (Felc, 2015)
- 10) Si kdo sploh upa zamisliti, kaj bi se zgodilo, če množice lačnih in žejnih zaradi zaprtih meja začnejo ropati trgovine in bo za ohranjanje minimalnega reda in miru zanje res treba poskrbeti “po madžarsko”? Evrope v hipu ne bo več. (Slabe, 2015c)

V zadnjem primeru avtor predpostavlja, da bi se ob primeru lakote ali žeje veliko število migrantov zateklo h kriminalnim dejanjem. Gre za predpostavke, ki nosijo skriti pomen. Kot je razvidno iz zgornjih primerov, se ustvarja občutek strahu in predpostavljajo dramatični scenariji, ki naj bi sledili prihodu migrantov. Spekulativna narava takih izjav se ponavadi kaže z uporabo prislovov, kot sta “verjetno” in “morda” (Vezovnik 2018b, str. 15).

Kot vidimo, so novinarji ustvarjali dramatičnost tudi z uporabo besed, s katerimi so opisovali situacijo. Ta je bila pogostokrat bralcu predstavljena kot “obupna”, “neznosna”, “problematična” ali “brezizhodna”.

- 11) Če bi prišlo do 10.000 beguncev na dan, bi to še zmogli, pri večjem številu pa bi se znašli v brezizhodnem položaju. (Pojbič, 2015)
- 12) Zaradi valov beguncev, ki v nezmanjšanem številu potujejo z juga proti severu Evrope, bo evropska politika prisiljena sprejemati odločitve in hitreje ukrepati, da se kaos ne bi še povečal. (Žerjavič, 2015i)

V zadnjem primeru avtor predpostavlja, da je Evropa že v stanju kaosa. Beseda “kaos” je bila v novinarskih prispevkih ena najbolj pogosto uporabljenih samostalniških in pridevniških besed, s katerimi so avtorji skušali predstaviti neobvladljivo situacijo. Pogosto so že same besede, največkrat pridevniki in prislovi, ki so opisovali situacijo, nosili močne konotacije tveganja. Te besede so tiste, ki prenašajo vrednostne sodbe. Nekaj primerov, pri katerih je vidna uporaba besed z negativno konotacijo:

- 13) Ko so se voditelji po polnoči razšli z vrha EU-Balkan, so se odločali za pozitivna sporočila, ki naj bi nakazovala konec kaosa na begunski poti. (Žerjavič, 2015a)
- 14) Evropa išče kašipot in pot iz kaosa. (Žerjavič, 2015b)
- 15) Več reda na balkanskem koridorju kaosa. (Žerjavič, 2015n)
- 16) Po kaotičnih razmerah, ko je pod begunskim pritiskom padel dublinski sistem, ko na jugu niso več nadzirali zunanje meje EU in ko so znotraj schengna spet začeli uvajati nadzor potnikov, evropska politika poskuša vzpostaviti vsaj bolj urejen sistem. (Žerjavič, 2015k)
- 17) V spopadanju z begunsko krizo je Turčija država, od katere je odvisen uspeh evropskih prizadevanj za zajezitev množičnega in kaotičnega priliva ljudi s kriznih žarišč. (Žerjavič, 2015l)
- 18) Kaos v EU se kaže na meji s Hrvaško. (Merljak, 2015)
- 19) Vlada lahko še čaka ali zahteva razglasitev izrednih razmer. (Jančič, 2015č)
- 20) V igri so vsi scenariji, tudi najbolj črni, če bi jih bilo treba uporabiti, sta po koalicijskem vrhu o begunski krizi sporočila prvaka SD Dejan Židan in Desusa Karl Erjavec. Premier Miro Cerar je za danes sklical Svet za nacionalno varnost. (Potič, 2015č)

Poročanja o domnevnem kaotičnem stanju in nevarnostjo migrantov so bila podprta tudi z izjavami predstavnikov varnostnega aparata. Ti so bili večkrat predstavljeni kot žrtve ali heroji, saj so nas s svojo domnevno požrtvovalnostjo obvarovali pred invazijo beguncev in pred nevarnostjo, ki jo le-ti predstavljajo. Čeprav je bilo že od začetka “begunske krize” jasno, da migranti nimajo namena obiskati slovenskih mest in vasi, temveč po najkrajši možni poti in kar se da hitro prečkati Slovenijo, so bili predstavljeni v vlogi “usmerjevalcev” migrantskega toka. Policisti so v naslednjem primeru s terena poročali, da bi brez njihove pomoči situacija ušla izpod nadzora:

- 21) Brez našega dela bi namreč imeli prebežnike po vaseh in mestih. (J.Z., 2015)

Občutek negotovosti so akterji ustvarjali tudi s prikrivanjem informacij in s tem puščali veliko prostora za interpretacije medijev:

- 22) Nakupa bodeče žice, ki naj bi jo po informacijah Dela naročili na Poljskem, vlada tudi danes ni hotela ne potrditi ne zanikati. To pomeni, da so bile naše informacije točne. Konkretnim odgovorom se izmikajo z zatrjevanjem, da gre za zaupne zadeve. (Kajzer in Hočvar, 2015)

V naslednjem primeru avtorica članka izpostavlja določeno izjavo, ki nakazuje na njena prepričanja, da je beguncev “preveč”. Ta informacija ima po njenem mnenju še večjo vrednost, saj prihaja s strani verske organizacije. S to reprezentacijsko strategijo želi bralca usmeriti k določenemu aspektu identitete govorca (Machin in Mayr, 2012, str. 77). Z besedo “celo” novinarka izjavo še stopnjuje z dodatno močnejšo ali nepričakovano trditvijo.

- 23) Celo pri nemškem muslimanskem centralnem svetu verjamejo, da je beguncev preveč. (Kramžar, 2015e)

Grožnja in strah pred množicami migrantov, ki bodo preplavili lokalno prebivalstvo, pa se pri bralcih ustvarjata tudi implicitno, z naslovi člankov, kot je naslednji:

- 24) Bojijo se, da bo beguncev več kot krajanov. (Rak, 2015)

7.1.1 Migranti kot metafore

Migranti so v novinarskih prispevkih pogosto predstavljeni z metaforami. Čeprav metaforo pogosto povezujemo s prozo in poezijo, pa še zdaleč ni vezana le na to vrsto diskurza, temveč predstavlja sredstvo reprezentacije enega vidika izkustva znotraj drugega tudi v številnih drugih diskurzih (Fairclough, 1994, str. 119). Kot pravi Kos (1994, str. 121, v Vezovnik 2009, str. 118), lahko metaforo definiramo kot “dobesedno prenašanje besed ali rabo besed v prenesenem pomenu”. V novinarstvu se metafore uporabljajo z namenom preslikave pomenov iz določenega izkustvenega področja, ki nam je bolj znano, na drugo, ciljno področje, z namenom boljšega razumevanja slednjega. Pri tem prenosu se pogostokrat spregleda ideološke konotacije, ki jih nosijo posamezne metafore.

V analiziranih člankih je največkrat možno zaslediti metaforo vode ali naravnih katastrof, kot so poplave, toča ali plaz. Pomensko gre za enačenje med grožnjo teh naravnih fenomenov in grožnjo, ki jo predstavljajo migranti. Na prvi pogled nedolžno jezikovno dejanje nosi ideološke implikacije, saj ciljno domeno skuša prikazati kot negativno in nevarno referenčnemu objektu (Vezovnik, 2018a).

Metafora vode se v izbranih člankih pojavlja v naslednjih oblikah: “val migrantov”, “valovi beguncev”, “pritok ljudi”, “dotok”, “val se je preusmeril”, “val je možno zaježiti”, “migracijski tokovi”, “begunska kriza pljuska v Evropo”, “reka beguncev”, “preplavili milijoni beguncev”, “neustavljiva reka beguncev”, “prvi val”, “drugi val”, “po prvem valu velja zatišje”, “nenadzorovano razlitje beguncev”, “kaplja v morju”, “begunski val se preliva v Avstrijo” in drugih podobnih oblikah. Nekaj konkretnih primerov uporabe v stavkih predstavljam v nadaljevanju.

- 25) Evropske države se pripravljajo na nov val migrantov in beguncev, ki poskušajo staro celino doseči po balkanski poti. (Jaklič, 2015)
- 26) Na vrhu EU bo v ospredju širši okvir begunske krize: varovanje zunanje meje, sodelovanje s Turčijo pri zaviranju priliva beguncev, pomoč ljudem v taboriščih okoli Sirije. (Žerjavič, 2015h)

- 27) Sama izgublja podporo javnega mnenja in je tarča napadov, tudi iz njenega tabora, da iz kanclerske palače ne vidi dejanskih razmer v številnih nemških krajih, ki, preplavljeni z begunci, niso več kos položaju. (Žerjavič, 2015i)

Prav tako so močne tudi **metafore naravnih nesreč**, kot je “obsežen begunsko-migrantski cunami”, ali “plaz”, kot je vidno iz naslednjega primera, kjer je slednja tudi uporabljena:

- 28) Ob neprekinjenem plazu ljudi, ki v Nemčiji in drugo iščejo rešitev, pa se množijo pozivi k upoštevanju zaskrbljenosti ljudi. (Kramžar, 2015c)

Metaforo “plazu” je možno zaslediti tudi v stavku, ki poroča o izjavi nemškega finančnega ministra Wolfganga Schäubla:

- 29) Za sivo eminenco nemške vlade, finančnega ministra Wolfganga Schäubleja, je naval beguncev v njegovo državo in Evropo “plaz, ki se sproži, ko se kak nepreviden smučar zapodi po strmini in premakne nekaj snega.” (Kramžar, 2015c)

Avtorica članka pri tem doda, da je ta smučar ženskega spola in predstavlja kanclerko Angela Merkel, ki je, kot pravi, “velikanski val beguncev konec poletja pozdravila z 'zmogli bomo',” ter pri tem tudi sama uporabi metaforo vode (Kramžar, 2015c). V analiziranih člankih pa je opazna tudi pojavnost **metafor bolezni**, s katerimi akterji migrante prikažejo kot “okužbo” ali “infekcijo”.

Metafore pa pogosto spremlja tudi posebitev ali personifikacija. To je razvidno iz naslednjih primerov, pri katerih je abstraktni pojem predstavljen z žensko figuro:

- 30) Slovenija pripravljena na drugi val. (Pojbič in Vukelić, 2015)
- 31) Evropa je presenečena in prestrašena zaradi reke beguncev, ki se že nekaj mesecev vali proti njej. (Strik, 2015)

Tukaj sta Slovenija in Evropa prikazani kot osebi s čustvi in značajskimi lastnostmi, ki sta pripravljene, presenečene in prestrašene. Na drugi strani pa je uporabljena metafora vode, ki migrante dehumanizira, saj jih predstavlja kot nekontrolirane in nezaželene naravne katastrofe (Baker in drugi, 2008, str. 287). Pri uporabi metafor, kot je “val”, “plaz” ali “tok”, ki kažejo na povečanje števila migrantov, gre za implicitne grožnje, saj pri tem niso predstavljeni argumenti, kako to povečanje ogroža referenčni objekt.

Agregacijo in metafore pa ponavadi dopolnjujejo metonimije. Te imajo pomembno vlogo, saj se z njimi “begunski krizi” pripisuje avtonomija z namenom poudarjanja delovanja (Vezovnik, 2018b, str. 17). Poglejmo si primera:

- 32) Ta begunska reka zdaj teče predvsem proti Nemčiji. (Maselj, 2015)

- 33) Na notranjem ministrstvu menijo, da reka beguncev ne bo več tako naraščala, a da ne bo niti poniknila. (Maselj, 2015)

Begunci v takih primerih niso predstavljeni samo kot voda, ampak tudi kot voda, ki teče, narašča ali ponikne. Take metafore in metonimije so problematične, ker lahko povzročijo oblikovanje širše kulturne diferenciacije med "nami" in "njimi", ki v naštetih primerih predstavljajo negativne lastnosti migrantov, ki so predstavljeni kot invazivni, neustavljivi, agresivni ipd. in hkrati predstavljajo "nas" v pozitivni luči (Vezovnik, 2018b, str. 17).

S področja naravnih pojavov pa prihaja tudi v enem izmed člankov uporabljena besedna zveza "naplavljeni begunci". Pridevnik "naplavljeni" nastopa kot okrasni pridevek oz. epiteton in je stilno-retorična figura. Gre za besedo, ki se pojavlja ob samostalniku migrant ali begunec in navadno odraža avtorjevo subjektivnost. Njen nastanek lahko pripišemo predstavno-zaznavnih asociacijah pisca članka, ki meni, da med naplavinami in begunci obstaja logična povezava ali vzporednost.

V širšem smislu lahko uporabo retoričnih figur interpretiramo kot grožnje na različne načine. Huysmans recimo pravi, da uporaba metafor, kot so "poplave" in "invazija" beguncev in prisilcev za azil ustvarja percepcijo, da so migrantje grožnja ekonomski varnosti gostujoče družbe in dramtizira izzive, ki jih prinašajo ti "tokovi" z namenom, da pojav predstavijo kot grožnjo (Huysmans, 2000, str. 769). Ali je to specifična grožnja ekonomski varnosti referenčnega objekta ali gre za splošno grožnjo, ki jo predstavljajo množice, je ponovno stvar analitične distinkcije.

7.1.2 Militarizacija diskurza

Podobe z meje so iz dneva v dan postajale tudi vse bolj militarizirane. Prostovoljce in policiste so kmalu zamenjali oboroženi vojaki. Politiki, mediji in varnostni strokovnjaki so v javnosti ustvarjali občutek, da živimo v vojnih razmerah ter, da se bodo le-te vedno bolj zaostrovale.

V medijih so se vse pogosteje pojavljala poročila o izrednem stanju, nekateri ukrepi pa so spominjali na vojne razmere. Eden izmed takih je tudi zaprtje zračnega prostora:

- 34) Madžarska je zaprla tudi svoj zračni prostor na 20-kilometrskem pasu ob meji s Srbijo, na višini 1350 metrov. (Einspieler, 2015)

Avtorji člankov z namenom večje barvitosti, ki namensko ali nenamensko rezultira v poskusu sekuritizacije, uporabljajo jezikovne metafore, ki primarno ne spadajo na področje migracij,

ampak so del vojaške sfere. Zasledimo lahko besede, kot so "bitka", besedne zveze "pritisk migrantov" in "invazija beguncev", tak primer pa je tudi uporaba samostalnika "fronta", ki se je pogosto pojavljal v analiziranih člankih in primarno opisuje področje, kjer se spopadata dve sovražni vojski.

- 35) Islamska država in evropska fronta. (Vidmajer, 2015b)
- 36) Izzivi ostajajo številni tudi na evropski domači fronti. (Vidmajer, 2015b)
- 37) Naloge, ki so pred Unijo v bitki z begunsko krizo so velike in dolgoročneje kot blažitev sindromov. (Žerjavič, 2015g)

Pogosta uporaba vojaškega izrazoslovlja oz. žargona nakazuje tudi proces preoblikovanja koncepta varnosti, ki je bil v preteklosti povsem omejen na militaristične grožnje in si ga je očitno še danes težko razlagati brez terminov s tega področja. Militarizacija diskurza na eni strani vključuje uporabo jezika, ki primarno izhaja iz vojaške sfere in s tem uporabo vojaški besed, hkrati pa opisuje dejavnosti, ki so ponavadi povezane z vojaškimi aktivnostmi (Vezovnik, 2018b, str. 23). Vojaškost situacije je možno razbrati tudi iz naslednjih primerov:

- 38) Je pa načelnik Generalštaba SV Andrej Osterman izdal ukaz za vpoklic več kot dvesto pogodbenih rezervistov za pomoč na meji. (Vukelić, 2015)
- 39) Vpoklicati in začeti usposablјati bi morali vseh 900 rezervistov, z misij v tujini pa takoj vrniti vse vojake. (Jančič, 2015č)
- 40) Ograje iz žice, ki reže, vojaki na meji ne postavljajo brez razlogov. Le vprašanje časa je, kdaj meja z Avstrijo ne bo več odprta. (Jančič, 2015č)

V zadnjem primeru avtor sugerira, da obstaja utemeljen razlog, zakaj slovenska vojska postavlja ograjo iz rezilne žice. Mobilizacija represivnega aparata se je, po mnenju Jelusičeve (2016, str. 80), odvijala na način, ki je pri javnosti vzbujal strah: oborožene policijske in vojaške sile v polni bojni opremi. Iz vpoklica dodatnih vojakov je razvidna sekuritizacija državnih politik. Veliko število policistov in vojakov, ki v polni opremi in orožjem nadzirajo begunske centre po državi, daje vtis "izrednih razmer" ali "izredne varnostne situacije" (Ladić in Vučko, 2016, str. 25).

Kot pravi Bigo (2001, str. 139), se glede na nove definicije groženj, s katerimi se morajo spopadati obrambne sile, krepi tudi ideja, da ima vojska pomembno vlogo v zagotavljanju notranje varnosti tudi v demokratičnih političnih režimih. Vojaški poklic se je preoblikoval do te mere, da njegova primarna naloga ni več ubiti sovražnika, pač pa znova vzpostaviti red znotraj države.

Dojemanje migrantov kot množice, ki jo je potrebno upravljati in usmerjati, je razvidno tudi iz naslednjega primera:

- 41) Če pogovori o sodelovanju pri ustavljanju migrantskega toka z balkanskimi državami ne bodo uspešni, je po mnenju Vebra mogoče pričakovati, da “bodo Hrvati poskušali sprazniti svojo državo in čim več migrantov potisniti v Slovenijo”. (Jančič, 2015č)

V tej izjavi je razvidno tudi pogosto prisotno in problematično popredmetenje, kar nakazujeta predvsem besedna zveza “izprazniti svojo državo” in “potisniti v Slovenijo”. Prva migrante popredmeti, jih razčloveči, hkrati pa državo dojema kot lastnino, druga pa v nedovršni obliki pomeni nekoga s silo spraviti v drug položaj oz. na drugo mesto, v tem primeru “ven iz države”. S tvornim načinom avtor poudarja, kdo je tisti, ki bo izvršil to dejanje, migrante pa prikaže kot pasivne, torej tiste, ki bi jih to dejanje “praznjenja države” prizadelo. Pri tem se pozablja, da imajo ti migranti pravico do zaprositve statusa za azil in jih država brez kršenja človekovih pravic ne sme nikamor “potiskati” oz. izgnati.

Kot smo videli, je šlo po besedah novinarjev pogosto za “invazijo migrantov”, “pritisk beguncev” in v nekaterih primerih tudi za “bitko”. Napad, boj, obramba in zaščita nakazujejo na mehanizme in tehnike suverenosti, ki se osredotočajo na obrambo ozemlja in države pred konkretno nevarnostjo. Pojmi, kot so gledati, spremljati, nadzorovati, spadajo v domeno biopolitike, kjer so varnostni ukrepi in tehnike usmerjene v nadzor prebivalstva kot celote, z namenom zaščite pred morebitnimi tveganji (Vezovnik, 2018b, str. 24). S pojavom nacionalnih držav, vzponom kapitalizma in demokratizacijo družb so bili oblikovani tudi novi mehanizmi podrejanja in vodenja množic (Bučar Ručman 2014, str. 124). Posledično je bila oblikovana tudi nova tehnologija moči, ki se ni osredotočila zgolj na posameznika, temveč na množico, populacijo in na človeško telo kot tako. Nadzor je vgrajen preko področja, ki ga je Foucault poimenoval biopolitika (Foucault, 1978, str. 139). Vzpostavljen je bil nov mehanizem oblasti, ki ne vlada s fizičnim nasiljem in prisilo, temveč z nadzorom in disciplino. Govorimo torej o bio-moči, ki po besedah Foucauta (prav tam, str. 140) vsebuje številne in različne tehnike za podjarmljenje teles in nadzor prebivalstva. Bio-moč omogoča državam upravljanje življenj posameznikov, ki se odvija nezavedno.

Poleg tega da avtorji pogosto uporabljajo jezik, ki je v domeni vojske, pa v članke sčasoma in z razvojem »begunske krize« vse bolj prodirajo poročila o vojaškem posredovanju, torej o varnostnih praksah, ki preko poročanja reproducirajo tudi varnostni diskurz. Ene izmed takih praks so vojaška posredovanja v Sredozemskem morju. Primer poročanja predstavljam tukaj:

- 42) V senci begunskega kaosa na stari celini EU pripravlja širjenje pomorske operacije proti tihotapcem ljudi v osrednjem delu Sredozemskega morja blizu Libije, s katero naj bi uničili njihov poslovni model. /.../ Podrobnosti ukrepanja so na mizi obrambnih ministrov EU, ki danes zasedajo v Luksemburgu. /.../ Direktor agencije EU za meje Frontex Fabrice Leggeri pa je že junija opozarjal, da bi vojaška operacija blizu Libije utegnila preusmeriti begunske tokove na vzhod Sredozemlja. /.../ V EU so si želeli, da bi za operacijo “potapljanja ladjic” dobili mandat varnostnega sveta. (Žerjavič, 2015e)

Na vrhuncu “begunske krize”, ko smo bili priča uspešni sekuritizaciji - sprejetju novih pooblastil slovenske vojske, se je ta militaristični diskurz, ki ga je uspešno implementirala politika, prenesel tudi v medije, saj so vedno več prostora v člankih dobivali različni varnostni strokovnjaki, ki so brez zadržkov pozivali k uporabi vseh “možnih razpoložljivih sredstev”, tudi vojske, z argumentom, da begunci ogrožajo nacionalno varnost. Problematično poseganje vojske v civilno sfero je bilo naturalizirano in relativizirano s sklicevanjem na izredne razmere. Primer izjave takega akterja sledi:

- 43) Migracijska kriza nam kaže kruto dejstvo, da se tveganj za nacionalno varnost ne da učinkovito obvladovati z nesistemskimi pristopi in se pri tem zanašati na srečo oziroma lažno prepričanost o varni Sloveniji sredi kompleksnega varnostnega okolja. /.../ Ni namreč sporno, da je vojska mehanizem, ki ga mora država uporabiti v vseh tistih okoliščinah ogrožanja nacionalne varnosti, ko s trenutnimi vzvodi ne more učinkovito zagotavljati pričakovanje stopnje varnosti. (Čaleta, 2015b).

Zgornji primer je zgolj eden izmed mnogih sekuritizacijskih potez varnostnih strokovnjakov, katerih mnenja so dobivala, zaradi vse večjega sklicevanja na varnost, vse večjo težo, in bila vedno bolj prisotna v medijskem diskurzu. V konkretnem primeru gre za primer legitimizacije vojaškega posredovanja s sklicevanjem na potrebo za zagotavljanje nacionalne varnosti. Temu je sledil tudi vladni diskurz, ki je viden v naslednjih razlagah:

- 44) Vlada je zato sprejela sistemski ukrep, s katerim bo omogočila učinkovito obvladovanje izjemnih varnostnih situacij, povezanih z varovanjem državne meje (Jančič, 2015c).
- 45) Medtem ko migranti nezadržno prehajajo slovensko južno in severno mejo, država uporablja vse zmogljivosti, da bi izpolnila schengenske obveznosti. Tako vojska dobiva del policijski pooblastil, a nekateri bi raje videli, da Sloveniji na pomoč priskočijo tudi policisti. (Felc, 2015a)

Izpolnjevanje schengenskih obveznosti in ustavitve migrantov, ki so “nezadržno prehajali” slovenske meje, je bil argument, s katerim je sekuritizacijskemu akterju uspelo uspešno normalizirati varnostno retoriko in od diskurzivnih praks preiti k nediskurzivnim dejanjem.

7.1.3 Rezilna žica kot zaščita

Najbolj očiten primer uspešne sekuritizacije, ki se je pokazal v implementaciji varnostnih ukrepov, je bilo postavljanje rezilne žice na meji s Hrvaško. Konotacija in pomen rezilne žice je bila več kot razumljiva, tako nekaterim politikom kot novinarjem, ki so se tega izraza dolgo

načrtno izogibali. Rezilna žica, ki se je v zgodovini že večkrat izkazala kot učinkovito sredstvo za omejevanje in nadzorovanje “drugih” in drugače mislečih, je namreč nosila velik negativni predznak. Uporabljala so jo namreč že britanska taborišča v burmskih vojnah, fašisti so z njo ogradili Ljubljano, nacisti so jo v koncentracijskih taboriščih nadgradili še s tem, da so skozi njo poslali elektriko, priljubljena pa je bila tudi pri stalinistih, ki so jo v svojih gulagih, prav tako kot vsi naštetih, uporabili za nadzorovanje nasprotnikov.

Sekuritizacijski akterji so se zato začeli izogibati uporabi besedne zveze “rezilna žica” in pogosto izbirali besede, s katerimi so omilili krut izraz do te mere, da je bila njena lastnost (onemogočanje prehoda in poškodovanje ljudi) prikrita. Evfemizmi, ki smo jih bili priča, so bili naslednji: “tehnične ovire”, “ograje”, “prepreke”, “ograde”, ali “ljudska ograja”, ki naj bi po trditvah avtorjev preprečevala nevarne situacije. Nekateri so jo celo poimenovali “mobilna oprema”, ki jo je možno odstraniti v enem dnevu, “provizorična ograja” s čemer so želeli njeno funkcijo prikriti s predpostavko o njeni začasnosti, le redki pa tudi “bodeča žica”, kar vsaj približno opisuje njeno funkcijo. Kot analogijo slovenski postavitvi pa lahko razumemo tudi opis žice kot “gradbenega preobrata”. V naslednjem primeru je vidna izjava premiera Mira Cerarja, v kateri uporabi evfemizem “varovalne ograje”, s katero reproducira varnostni diskurz, saj implicitno sporoča, da je z njihovo postavitvijo potrebno nekoga varovati:

- 46) “Dejal je, da želi Slovenija nadzirati begunske tokove, da bi za to tudi potrebovala varovalne ograje, vendar ne s takim namenom kot Madžarska”. (Potič, 2015b)

V istem stavku se pojavi tudi oksimoron, saj se omenja drug namen ograje in sicer je to nadzorovanje. Usmerjanje in kontrola množic je največkrat omenjeni namen rezilne žice, tako s strani novinarjev, ki so reproducirali vladni diskurz kot tudi akterjev samih. V citatu je viden tudi poskus potiskanja dejanskega sekuritizacijskega akterja v semantično ozadje, v ospredje pa se želi postaviti skupnost Slovencev, katere skupni cilj naj bi bil “nadzirati begunski tok”. Nekateri akterji so celo zatrjevali, da razlog za postavitve ni le eden, ampak jih je več, o čemer priča naslednji primer:

- 47) Župan Kočevja dr. Vladimir Prebilič, tudi strokovnjak za varnostno in obrambno geografijo, pravi, da je razlogov za postavitve ograje več. Očitno so prišli iz Evropske unije namigi, da je treba schengensko mejo bolje zavarovati. (Merljak, 2015)

Pri tem primeru lahko vidimo tudi vlogo klasifikacije družbenega akterja, ki jo novinarka namenoma izpostavi. Eden izmed načinov, kako prikazati ljudi skozi vlogo, ki jo opravljajo, je tudi z uporabo “funkcionalnih nazivov”. To so ponavadi izrazi, ki nakazujejo staž ali vlogo, ki zahteva določeno stopnjo spoštovanja. Nazivi tako denotirajo pomembnost, avtoriteto, družbeni

položaj, družbeno moč, specializacijo, izobrazbo, ipd. Akterjeva stopnja avtoritete se lahko tako posledično zmanjša že s tem, da avtor umakne naziv, ali pa le-tega zamenja z bolj generičnimi (Machin in Mayr, 2012, str. 82).

V analiziranih člankih je bilo, poleg poudarjanja nujnosti postavljanja žice, možno zaznati, da so se akterji pogostokrat izogibali odgovornosti za njeno postavitve. Tak primer je tudi naslednji:

- 48) "Tehnična sredstva so pripravljena. Odločitev o njihovi uporabi je politična," je v Bruslju naznanila Györkös Žnidarjeva. Vlada je sinoči zasedala na zaprti seji in ocenila, da obstaja resna verjetnost, da se bo Slovenija v kratkem morala soočiti s težko obvladljivim številom beguncev in migrantov. (Žerjavič, 2015n)

V izjavi je ministrica uporabila trpnik oz. pasivni stavek brez vršilca "sredstva so pripravljena". Taka oblika, ki jo uporablja ministrica, onemogoča pripisovanje odgovornosti za delovanje vlade, kar je lahko tudi namen take izjave.

Skozi članke je na podlagi političnega diskurza potekala normalizacija pogleda na migrante kot grožnjo, in normalizacija nehumanih sredstev kot legitimnih ukrepov za boj proti domnevni grožnji. Po Faircloughu govorimo o procesu naturalizacije, pri katerem se nam zdi uporaba določenih jezikovnih sredstev povsem samoumevna (1995, str. 41). Izredni ukrepi so bili namreč pogosto predstavljeni kot povsem normalni in vsakdanji, o čemer priča naslednji primer:

- 49) Koalicijski poslanci ukrepe, tudi postavitve bodoče žice, podpirajo. Tomaž Gantar (Desus): "Prav je, da smo pripravljene in da bodo izvedli tudi nakup ograj. To je normalen ukrep." Matjaž Han (SD) pa, da mora Slovenija ukrepati, če bo treba, tudi s tehničnimi ovirami. (Kajzer in Hočevar, 2015)

Odziv javnosti je sicer v člankih bilo zaznati, vendar je, kot ugotavljajo tudi sami avtorji, bil zelo mlačen. To potrjuje tezo, da za uspešno sekuritizacijo diskurza ni nujno, da se občinstvo strinja z izrednimi ukrepi, ki jih predlaga sekuritizacijski akter, ampak je dovolj, da se jim ne upre oz. zoperstavi (Watson, 2011). Tako so kilometri rezilne žice postali normalnost. Izredne razmere, ki v resnici niso nikoli obstajale, je vlada uveljavila brez večjega odpora ali javne razprave, pri tem pa so ji bili v pomoč tudi drugi akterji, kot so npr. mediji. Govorimo o radikalizaciji diskurza in dejanj.

7.2 Migranti kot kriminalci

Medijsko poročanje o incidentih, napetostih in pozivanje k zavarovanju pred migranti, saj nas ti ogrožajo, povzroča moralno paniko in občutek ogrožanja družbenega reda. Migracije se v

člankih tako implicitno kot eksplicitno povezuje s kriminalnimi aktivnostmi, migranti pa so posledično konstruirani kot kriminalci. Tihotapljenje, izkoriščanje, zlorabljanje že samo po sebi konotira kriminalnost, iz člankov pa je možno razbrati tudi grožnjo povečanega nasilja in nemirov. Kot pravi Bigo, je konstrukcija migranta kot kriminalca odličen pokazatelj za uspešnost sekuritizacije (Bigo, 2002).

Tako novinarji kot varnostni strokovnjaki, katerih mnenja so bila pogostokrat izpostavljena, so opozarjali na kriminalne združbe, ki naj bi po njihovem mnenju izkoriščale prost prehod meja. Poglejmo primer:

- 50) Trenutna situacija je lepa priložnost za prehajanje vseh tistih struktur ljudi, ki so še do včeraj pomenile eno največjih groženj za nacionalno in skupno evropsko varnost. (Felc, 2015b)

Novinarji so dali mesto glasovom varnostnih strokovnjakov in s tem varnostnemu aparatu. Varnostni strokovnjaki so po logiki rutine glavni akterji v procesu sekuritizacije. Njihovo pomembno vlogo pa lahko vidimo tudi v člankih, saj se novinarji pogostokrat ne opirajo zgolj na politične elite, kot to predvideva Kopenhaška šola, pač pa v medijski diskurz vedno znova vključujejo tudi različne varnostne strokovnjake. Ti so v večini primerov poudarjali nujnost izrednih ukrepov in povečanega nadzora nad celotnim prebivalstvom:

- 51) Glede na razmere je tako rekoč nujno, da uvede ustrezen nadzor nad svojimi mejami. /.../ Množičen naval beguncev na državne meje bo onemogočil preverjanje identitete oseb in s tem povečal varnostna tveganja. (Felc, 2015b)

Uspeh sekuritizacije je viden v tem, da je varnostni vidik prevladal nad humanitarnim vidikom. Akterji na impliciten način strah pred migracijami opravičujejo z grožnjami pred tistimi, ki se ekonomsko okoriščajo s težavami migrantov.

- 52) Če v Berlinu upajo na skorajšnjo večjo evropsko solidarnost, pa so še vedno velika težava sami begunci, od katerih si večina še naprej želi v Nemčijo, Švedsko ali katero drugo od evropskih "obljubljenih dežel". V Nemčiji vse bolj domnevajo, da so v ozadju takšnega izbiranja – in množičnega priseljevanja nasploh – odlično organizirane tihotapske organizacije. (Kramžar, 2015g)

V tem primeru smo priča varovanju in impersonalizaciji. Avtorica se z glagolom "domnevajo" izogiba direktnosti (Machin in Mayr, 2012, str. 202), z neuporabo naziva institucije ali osebe, ki "domneva", pa skriva akterja, ki je odgovoren za to dejanje (prav tam, str. 79). Sekuritizacijska poteza je razvidna iz povezovanja migrantov, ki jih preko besedne zveze "množičnim priseljevanje" istočasno tudi objektivizira, s tihotapljenjem oz. organiziranim kriminalom. Dejstvo je, da je veliko število migrantov iskalo pomoč pri tihotapcih, vendar pa se s takim preusmerjanjem fokusa prikazuje migracije kot posledico kriminalnih dejanj, čeprav

je tihotapljenje zgolj eden izmed simptomov sekuritizacije migracij, ki je rezultiralo v zapiranju meja, klasifikaciji migrantov itd. Migranti so bili predstavljeni kot kršilci pravil in kriminalci, kar je vidno tudi v naslednjih primerih.

- 53) Odrasli zdravi moški, ki prihajajo iz držav, kjer ni nemirov, so kršilci pravil, ki smo jih postavili. In za to se nam ni treba opravičevati nikomur. (Svetlič, 2015)
- 54) Če le ne bodo nasprotniki Zahoda spet iznajdljivejši: po poročanju tabloida Bild v Afganistanu podjetni talibani sami prodajajo potrdila o smrtni nevarnosti za begunce, da bi ti v Nemčiji in drugod lažje dobili azil. (Kramžar, 2015g)

V zadnjem primeru je vidna tudi kolektivizacija, ki preko uporabe besede “nasprotniki Zahoda” vse begunce zreducira na skupnost in jo predstavi kot grožnjo “naši” skupnosti. Ta skupnost je prav tako prikazana kot iznajdljivejša od “naše”, kar nakazuje na ideološko kvadriranje. Problematično je tudi, da se novinar resnega časopisa pri izbiri virov sklicuje na nepreverjeno poročanje najbolj branega nemškega tabloida, ki slovi po senzacionalistični ubeseditvi dogodkov in se je v preteklosti že večkrat izkazal kot nezanesljiv vir informacij.

7.2.1 Reprezentacija kriminalnih dejanj

Konstruiranje migrantov kot grožnje pa se ne odvija zgolj skozi načine reprezentacije akterjev, ampak tudi njihovih dejanj, kar ima prav tako ideološke implikacije, saj razkrije pozicije moči, ki so vpisane v tekstih (Machin in Mayr, 2012, str. 104). Način, kako dojemamo migrante, torej ni oblikovan samo s pomočjo reprezentacijskih strategij, ampak tudi z reprezentacijo tranzitivnosti oz. s tem, ali so ti akterji v besedilu predstavljeni kot aktivni ali pasivni (prav tam). Prehodnost v stavkih ali tranzitivnost opisuje razmerje med udeleženci in vlogami, ki jih imajo ti udeleženci v procesih, o katerih se poroča. Mills (1995, str. 143–144, v Richardson 2007, str. 49) pravi, da se preučevanje prehodnosti ukvarja z reprezentacijo dejanj; katera dejanja se pojavijo v besedilu, kdo jih povzroča in koga prizadenejo – na kratko, kdo kaj stori in komu. Seveda ima tudi tu avtor besedila možnost izbire. Pri vsakem besedilu obstaja možnost, da je le to napisano na drugačen način. Izbira načina predstavitve nekega dogodka, dejanja, odnosa ali statusa lahko nakazuje prisotnost različnih ideologij.

Med analizo sem opazil, da so migranti pogosto reprezentirani kot aktivni, ko so bili vršilci deviantni ali kriminalnih dejanj, redkeje pa v kontekstu pozitivnih dejanj:

- 55) Ko je več sto beguncev, ki so protestirali, ker ne morejo prečkati meje, prebilo glavno zaporo na mejnem prehodu Roeszke-Horgoš s Srbijo, je madžarska policija proti njim uporabila solzivec in vodne topove. Prebežniki so se po posredovanju policije umaknili približno 50

metrov od mejnega prehoda, policiste pa so še naprej obmetavali s kamenjem iz streh bližnjih stavb. (Vodopivnik in Einspieler, 2015)

- 56) Vse do včerajšnjega zgodnjega popoldneva je bil begunski center v Šentilju nabito poln, v njem se je gnetlo vsaj kakšnih 3000 migrantov. Avstrijci so jih namreč sprejemali precej počasneje, kot so si želeli, zato so okrog petih popoldan množično pritisnili na zaporo in naši policisti jih niso mogli več zadržati. (Golun, 2015)

V zgornjem primeru so migranti reprezentirani kot aktivni akterji, ki protestirajo, obmetavajo, se umikajo, pritiskajo. Sledi še en podoben primer:

- 57) Čez dan so tik pred mejnim prehodom mimo hrvaških policistov in s pomočjo domačinov zavijali desno proti rečnemu koritu. /.../ Čez dobre pol ure in po vzklikih "Odprite mejo" je bila množica že mimo Hrvatov v policijskih majicah in se znašla iz oči v oči s slovenskimi policisti v oklepih. "Hvala Hrvaška" je že tristoglava množica beguncev vzklikala, ko so malo pred osmo stali nekaj centimetrov stran od slovenskih policistov v oklepih, čeladah in opasnih s pendreki. (Zore, 2015b)

V tem primeru so migranti predstavljeni kot akterji oz. vršilci dejanj, saj prodirajo na slovensko ozemlje. Policisti so prikazni kot pasivni, saj zgolj stojijo, begunci pa se nenadoma znajdejo pred njimi.

Trpni način se pri oblikovanju besedila uporablja takrat, ko se želi pozornost bralca usmeriti na tistega akterja v procesu, ki ga je dejanje aktivnega akterja prizadelo. Nasprotno pa se **tvorni način** uporablja takrat, ko se želi bralca usmeriti na vršilca dejanja in mu nekako pripisati odgovornost (Machin in Mayr, 2012, str. 104).

Migranti pa so lahko kriminalizirani tudi skozi govorna dejanja, ki zanikajo njihovo deviantno obnašanje in jih ne predstavljajo kot aktivne vršilce dejanj, kar lepo prikazujejo naslednji primeri:

- 58) Z izjemo dogodka, ko je morala slovenska policija zaradi pritiska beguncev uporabiti plinski razpršilec, je dan v šentiljskem begunskem centru minil mirno. (Golun, 2015)
- 59) "Če vejo, kam jih peljem, če vejo, pri čem so, so mirni in ni nobenih težav," nam je včeraj dejal voznik enega izmed avtobusov... /.../ "V začetku, ko še ni bilo organiziranega odvoza, se je približno 200 ali 300 migrantov odpravilo po Vrhniki, v bližnje trgovine in gostilne, kar je povzročilo preplah. Nimam nobene informacije, da migranti česa ne bi plačali ali da bi izbruhnili nasilje." (Jaksetič, 2015)
- 60) Po terorističnem napadu v Parizu so slovenski policisti še poostri nadzor na južni meji. "V teh dneh nismo zaznali posebnosti, ki bi nakazovale, da bi kdorkoli od migrantov hotel škodovati Sloveniji," je še dejal Šefic. (Potič, 2015d)
- 61) Zapletov na srečo ni bilo in so razmere obvladali, a je, kot poudarja Menegalija, sodelovanje med varnostnimi članici EU eden ključnih elementov zagotavljanja varnosti. (Kapitanovič, 2015)

To je le nekaj primerov, pri katerih je možno zaslediti, da novinarji poudarjajo, da kljub prisotnosti migrantov, ni bilo znakov deviantnega obnašanja ali dokazov o vpletenosti v kriminalna dejanja. Veliko je tudi primerov, ko novinar izpostavi, da kljub prisotnosti ali številčnosti beguncev, policija ni posredovala. Tudi, če take izjave zanikajo deviantno obnašanje beguncev, pa že sam poudarek na tej temi razkriva predpostavko, da so begunci tatovi, nasilneži ter da ponavadi povzročajo težave, ki pa jih sedaj sicer niso, kar si zasluži posebno omembo v članku. Taki primeri razkrivajo posebno jezikovno strategijo t.i. implicitno predpostavko (Fairclough, 1995, str. 106). Slednja razkriva, kaj je z vidika novinarja razumljeno kot normalno in katera dejanja bi bilo potrebno dojemati kot pričakovana ter zdravorazumska. V tem in podobnih primerih je torej pričakovano, da bi migranti kradli, škodovali Sloveniji, bili nasilni itd.

Kriminalizacija spremeni migrante v deviantne osebe, ki jih je potrebno kontrolirati (Vezovnik, 2018b, str. 20). Ta potreba po kontroli migrantov se je v praksi izrazila v različnih oblikah. Sum na zlorabo azilnega sistema je bil povod za implementacijo dodatnih tehnik nadzora in kontrole. Kot glavna oblika nadzora je bila kontrola s strani policije, ki je migrante identificirala in jim odvzela prstne odtise. Po letu 2001 so imigracije, varnost, terorizem, mejne kontrole, varnostni pregledi vse bolj združeni v isti konceptualni kategoriji. Opazimo lahko trend vladanja skozi trikotnik kriminal – varnost – priseljivanje (Bourbeau, 2011, str. 132). Sistematičen odvzem prstnih odtisov vseh migrantov in vnašanje teh v skupni sistem Eurodac je odličen primer tega. Identifikacija, zbiranje informacij in sledenje je postalo bolj pomembno kot akumuliranje opreme za bojno fazo, kar pomeni še tesnejše sodelovanje policije in vojske. Kot pravi Bigo, ta trend ni rezultat konca obdobja bipolarnosti, temveč je povezan s transformacijo in razvojem novih tehnologij ter novih oblik nadzora in kontrole (Bigo, 2001, str. 139). Povečanje nadzora je razvidno tudi v naslednjih primerih.

- 62) Na zasedanju so postavili temelje za strožji nadzor na zunanjih mejah Unije. Tako naj bi članice takoj začele izvajati nujne ukrepe za sistematičen in usklajen nadzor na zunanjih mejah, ki vključuje posameznike, upravičene do prostega gibanja (državljanke EU). /.../ Slovenska policija po razlagah notranje ministrice Vesne Györkös Žnidar že tako izvaja sistematičen nadzor vseh oseb na podlagi indikatorjev tveganja. (Žerjavič, 2015f)
- 63) Po neuradnih podatkih so od četrta milijona migrantov, ki so vstopili, varnostni organi odvzeli prstne odtise le pet tisočim. (Jančič, 2015b)

Implicitna predpostavka v zadnjem citatu, ki se skriva v besedi “le”, izraža avtorjevo mnenje, da bi morali odvzeti večje število prstnih odtisov. Odvzemanje prstnih odtisov je del

sekuritizacije migracij. Pomen varovanja meje je bil iz dneva v dan vedno bolj v ospredju, tako v političnem kot v medijskem diskurzu. Primer, ki to dokazuje:

- 64) Po besedah slovenske ministrice za notranje zadeve Vesne Györkös Žnidar bi bila uvedba minischengna absolutno nesprejemljiva. "Smo varuh schengenske meje. Nalogo opravljamo strokovno in učinkovito, prilagojeno danim okoliščinam," je povedala. (Žerjavič, 2015c)

V tekstu je jasno razvidno poudarjanje varovanja meja, prisotna pa je tudi reprezentacija Slovenije z uporabo retorične figure – metonimije. Gre za preimenovanje in sicer je Slovenija preimenovana v "varuha schengenske meje". Vrsta zamenjav je veliko, v tem primeru pa je izraz za državo zamenjan z neko funkcijo. Hkrati gre za poskus potiskanja dejanskega sekuritizacijskega akterja v semantično ozadje, s čimer smo priča oblikovanju neke imaginarne skupnosti Slovencev in njihovih varnostnih akterjev, katerih naloga je zaščita schengenske meje.

7.2.2 Ločevanje med "pravimi" in "nepravimi"

Kriminalizacija migrantov pa vključuje tudi povečan sum v njihovo pristnost, kar vodi v razlikovanje med "pravimi" begunci, ki prihajajo iz vojnih območij in si zaslužijo mednarodno zaščito, ter "lažnimi" begunci, ki so izkoristili množične migracije z namenom izboljšanja svojega ekonomskega položaja (Vezovnik, 2018b, str. 20). Ta delitev je bila prisotna skozi celotno analizirano obdobje, z zaostrovanjem varnostnega diskurza pa se je le še stopnjevala. Razlikovanje je vidno v naslednjih primerih:

- 65) Sicer bo obremenjenost Slovenije s številom beguncev tako velika, da bo to tveganje za normalno delovanje naše družbe. Ob poudarku na humanitarnosti pa vsekakor tega procesa ne moremo gledati črno-belo, saj je velika večina teh beguncev prej ekonomskih migrantov kakor pa beguncev, katerih slike se še živo spominjamo iz časov balkanske morije. (Felc, 2015)
- 66) Ker do Slovenije prihaja neprečiščen tok prebežnikov čez dve zunanji meji Unije (Grčijo in Hrvaško), bi po njenih besedah morali začeti razločevati ekonomske migrante od beguncev že v zbirnih centrih ("hot spotih") v Grčiji. Ti da bi morali biti le na zunanjih mejah EU, kjer tok nastaja. (Žerjavič, 2015d)

V zadnjem primeru je vidna tudi, v medijih večkrat ponavljajoča se, problematična uporaba besedne zveze "neprečiščen tok", ki ponazarja razčlovečenje migrantov, hkrati pa kot metafora za tok vode, vzbuja strah pri občinstvu. Jasno razvidno je tudi ločevanje med ekonomskimi migranti in begunci. Še en podoben primer govornega dejanja, ki vsebuje tako delitev kot metaforo:

- 67) V zadnjem času vse svetovne medije zaposluje begunska kriza, ki pljuska v Evropo. Med strokovnjaki je kar nekaj nesoglasij o tem, ali gre za begunsko krizo ali pa v večini primerov za ekonomske migracije iskanja boljših življenjskih pogojev. Nismo še pozabili begunskega

vala, ki je dosegel Slovenijo med vojnimi spopadi na Balkanu. Slika beguncev, ki smo jo poznali, je v marsičem drugačna od slik urejenih mladeničev iz Sirije, ki odgovarjajo novinarjem na vprašanja o razlogih za pot k boljšim življenjskim pogojem. (Čaleta, 2015a)

Razlikovanje med ekonomskimi in političnimi migranti je problematično že zaradi tega, ker politično preganjanje ponavadi vključuje tudi ekonomsko problematiko. Ločevanje med kategorijami ljudi se je sčasoma le še stopnjevalo. Tako ni šlo več samo za ločevanje na "prave" in "neprave" migrante, na podlagi njihovega ekonomskega statusa, pač pa tudi ločevanje na "legalne" in "nelegalne" na podlagi pravnega statusa. Pri tem procesu se je na podlagi definicije varne države oblikovala kategorija "ilegalnih" migrantov. Migranti so bili predstavljeni na osnovi načina migracije, kar opredeljuje njihov vstop na določeno ozemlje kot kaznivo dejanje. Tako so s poskusom iskanja azila istočasno kriminalizirani in sekuritizirani (Hammerstad, 2014, str. 270). S tem del sekuritizacijskega diskurza oz. natančneje kriminalizacije migrantov poteka tudi preko poudarjanja njihovega legalnega statusa. Da je prišlo do legitimizacije kategorizacije migrantov, je vidno tudi iz spodnjega primera:

- 68) "Naš cilj je poskrbeti za vse, ki bodo prišli. Več kategorij ljudi je, a nihče ne bo na ulici, cesti, v parku," je zagotovil državni sekretar na MNZ Boštjan Šefic. (Hočevar, 2015)

Priča smo bili tudi fuziji obeh kriterijev za definiranje legitimnosti migrantov. Iz analize je razvidna neenotnost pri poimenovanju, ki se je odvijalo brez kakršnekoli refleksije glede pomenov in razlik med poimenovanji. Pajnik to neenotnost opiše kot "dezorientirano novinarstvo", saj so novinarji po njenem mnenju delovali frustrirano, ker niso mogli poenostaviti zgodb o migracijah (2016, str. 67). V nadaljevanju nekaj različnih primerov kategorizacije migrantov skozi tekste:

- 69) Poleg boja proti tihotapcem ljudi je na ravni EU govor tudi o aktivnejšem vračanju nezakonitih ekonomskih pribežnikov. /.../ Ob meji s Hrvaško se pripravljajo dodatne lokacije centra za tujce za ilegalne pribežnike, ki ne bodo zaprosili za azil. (Hočevar, 2015)
- 70) V ospredju projekta hot spotov je tudi čimprejšnje vračanje migrantov, ki ne izpolnjujejo pogojev za azil, v njihove domovine. "Gospodarskim migrantom moramo reči, da ne morejo dobiti zaščite," je povedala Angela Merkel. /.../ Kljub temu drugi prijemi, kot je odpiranje vrat za zakonito priseljevanje, ostajajo v predalih. (Žerjavič, 2015c)
- 71) Tiste, ki ne potrebujejo zaščite, bi vračali kot po tekočem traku. /.../ Ob strožjem nadzoru meje in premeščanju beguncev med članicami je izvajanje politike vračanja ljudi, ki niso upravičeno do zaščite, glavni del odziva EU na krize. /.../ "Večji delež vrnjenih bi moral učinkovati kot odvratanje nezakonitih migracij," je bilo sporočilo ministrov za notranje zadeve Unije na zasedanju v velikem vojvodstvu. /.../ Tako je uresničenih le okoli štirideset odstotkov odločb o vračanju. (Žerjavič, 2015j)

Iz zadnjega članka je razvidna avtorjeva naklonjenost ideji, da ekonomski migranti "ne potrebujejo zaščite" in izraženo njegovo mnenje, da "ni nobenega razloga, zakaj jih ne bi vrnili".

Za bolj slikovit prikaz pa avtor uporabi tudi primero ali komparacijo s tekočim trakom. Razlikovanje je razvidno tudi iz naslednjih primerov:

- 72) Prijeti tujci so bili ekonomski migranti. /.../ “Varnostne razmere na naši notranji meji so stabilne, prav tako tudi na zunanji mejah,” je po sobotnem prijetju večje skupine tujcev, ki je nelegalno vstopila v Slovenijo, včeraj ocenil vodja oddelka za državno mejo in tujce na mariborski policijski upravi Boris Ramot. (Hanžič in Rubin, 2015)
- 73) Vse bolj kaže, da se bo morala Evropska unija ob begunskem valu spopasti tudi z vprašanjem ekonomskih migrantov. Slovenska policija je poskušala Hrvaški vrniti okoli 160 Maročanov, za katere se je izkazalo, da so klasični ekonomski migranti, Hrvaška je to možnost zavrnila. (Vukelić, 2015)

V zadnjem primeru avtor uporabi modalni glagol “morati”, ki določa njegov odnos do aktivnosti v stavku. V tem primeru je ta aktivnost “spopad”, katere uporaba je prav tako problematična, kar smo videli že pri poglavju o militarizaciji diskurza. Konotacija besedne zveze “spopasti se” nakazuje na uporabo sile proti drugemu. Tako avtor govori o uporabi sile proti migrantom z namenom obvladanja, onesposobljenja ali ostrega, grobega nastopa proti njim, v širšem pomenskem obsegu pa jo lahko razumemo tudi v prenesenem pomenu, kar implicira spopad s problemom ali težavami. Pridevnik “klasični ekonomski” prenaša vrednostne sodbe in ima določeno konotacijo. Klasični se v tem primeru navezuje na ujemajočo se predstavo določenega tipa migranta iz preteklosti, v tem primeru ekonomskega migranta. Kot smo že omenili, ima tak način poimenovanja ljudi v medijskem diskurzu, močan vpliv na percepcijo občinstva (Richardson, 2007, str. 49). Tudi v tem primeru je avtor navedeno skupino “ekonomskih migrantov” opisal kot nekaj in ne kot nekaj drugega, kar po mnenju Reisigla in Wodak služi različnim družbenim, psihološkim in političnim namenom (2001, str. 45).

Kategorizacija migrantov se načeloma izvrši skozi birokratski postopek, zviševanje kriterijev v zadnjem obdobju pa nakazuje njeno fluidnost in relativnost. Tako se je nekoga, ki je še pred kratkim veljal za begunca, čez noč prekategorižiralo v migranta, ki ni upravičen do zaprositve azila. Kot pravi Bigo (2002, str. 71), so diskurzi, povezani s človekovimi pravicami prosilcev za azil, de facto del sekuritizacijskega procesa, če je njihova vloga razlikovanje med resničnimi prosilci za azil in ilegalnimi migranti, s čimer se pomaga prvim tako, da se obsoja druge, in se tako opravičuje nadzor na mejah. Kot pravi Jalušič (2016, str. 81), je varnostna artikulacija problema pripeljala do perverzности, ki odpirajo pot edinstvenim tehnikam zrcalnih obtožb, ki je eden od mehanizmov razčlovečenja v genocidnih procesih - na koncu so prebivalci Slovenije namreč razglašeni za “realne žrtve” t.i. “begunskih valov”, medtem ko so begunci opisani kot preračunljivi, hipokratski, izkoriščevalski “ekonomski migranti”, ki si ne želijo ostati v manj bogatih državah (ki jih v bistvu niti nočejo sprejeti), ali pa so prikazani kot potencialni teroristi.

Predpostavka o izkoriščanju je izražena tudi v naslednjem primeru, pri katerem avtorica za večjo slikovitost uporabi tudi metaforo bližnjice, hkrati pa je vidna tudi relativnost in fluidnost kategorizacije varnih držav skozi birokratski postopek:

- 74) Po 1. novembru bo Nemčija hitreje zavrnila vse, ki razumejo azil kot bližnjico do finančnega blagostanja, in tudi zato so po Srbiji, Makedoniji ter Bosni in Hercegovini za varne države razglasili še Albanijo, Kosovo in Črno goro. (Kramžar, 2015h)

Predpostavka o kriminalnosti migrantov se je potrjevala tudi pri poročanju o policijskih aktivnostih v povezavi z ilegalnimi prestopi meje.

- 75) Beguncem za ilegalni prestop meje grozi do tri leta zapora ali celo pet let, če bodo ob nezakonitem vstopu v državo povzročili materialno škodo, tihotapcem ljudi pa do 20 let. Da mislijo resno, so pokazali s prvimi aretacijami. (Einspieler, 2015)

7.2.3 Migranti kot potencialni teroristi

Kriminalizacija kot del sekuritizacijskega diskurza je še posebej očitna, ko so migranti reprezentirani kot potencialni teroristi. Oblikovanje povezave med terorizmom in priseljevanjem je problematično, saj vodi v odtujitev, izključevanje in rasno profiliranje priseljencev, predvsem tistih, ki se jih identificira kot muslimane ali arabce (Adamson, 2006, str. 196). Povezava migracij in terorizma se ustvarja na preproste načine vzpostavljanja vzročnih zvez, kot kaže naslednji primer govornega dejanja:

- 76) Cerar je omenil globalni vpliv terorizma, s tem povezane migracije in nestabilne razmere v Ukrajini. (Vidmajer, 2015a)

Po terorističnem napadu v Parizu je postal varnostni vidik še pomembnejši in bolj izpostavljen s strani vladajočih politikov ter množičnih medijev, tudi analiziranega, kar se kaže v prispevkih, kot je ta:

- 77) Slovenija je po terorističnem napadu v Parizu uvedla poostren nadzor na južni meji, varnostne službe namenjajo posebno skrb šolam in vrtcem ob namestitvenih centrih za begunce, je včeraj razkril državni sekretar na ministrstvu za notranje zadeve Boštjan Šefic. /.../ Ministrica je dodala, da je po dogodkih v Parizu varnostni vidik begunskega toka še pomembnejši in temu je bil namenjen tudi sestanek držav južnega krila begunskega toka. (Potič, 2015d)

Avtor članka podlega varnostni retoriki evropskih političnih elit, saj ne le, da posreduje politični diskurz, ampak direktno povezuje strožje preverjanje migrantov kot ukrep v boju proti tihotapcem orožja in teroristom, ta ukrep pa predstavi kot logičen. Zdi se, da teroristični napadi niso povod za bistvene spremembe in preusmeritve v migracijski politiki, temveč so le še okrepili glasove tistih, ki so že pred tem pozivali k proaktivnemu pristopu, ki temelji na vedno

večji uporabi tehnološke inteligence in na bolj vsiljivem in celovitem nadzoru. Primeri iz člankov, ki potrjujejo te trditve, so naslednji:

- 78) Po Šefičevih besedah gre sicer za kompleksne varnostne izzive, tako s stališča terorizma kot mednarodnega organiziranega kriminala. Tokovi migracij se lahko zlorabljajo za aktivnosti, ki z dejanskimi begunskimi problemi nimajo nikakršne zveze, a se slovenska oblast tega zaveda in temu primerno ukrepa. Je pa načelnik Generalštaba SV Andrej Osterman izdal ukaz za vpoklic več kot dvesto pogodbениh rezervistov za pomoč na meji. (Vukelić, 2015)
- 79) Evropska komisija bo po nalogu ministrov morala do konca leta pripraviti tudi predloge za dopolnitev schengenskega sistema, s katerim bi omogočili varnostno preverjanje v evropskih bazah podatkov (denimo Europolovih) in samodejno preverjanje dokumentov na vseh zunanjih mejnih prehodih. Pozvali so tudi k reformi schengna, ki naj bi do marca zagotovila sistematični nadzor državljanov EU, vključno s preverjanjem biometričnih podatkov. Tehnične rešitve naj bi preprečevale zastoje na mejah. (Žerjavič, 2015d)

Izbira modalnosti v citiranem stavku je indikacija za novinarsko stališče. Tako vrsto modalnosti, ki se izraža v glagolski zvezi “naj bi zagotovila”, lahko označimo kot obligacijsko modalnost. Za slednjo je značilno, da se nanaša na dogodke v prihodnosti, za katere ni nujno, da se bodo sploh zgodili. Iz nje pa je tudi razvidno, kako zelo je novinar prepričan v uresničitev dogodka, oz. kakšna je stopnja negotovosti, kar lahko pri občinstvu vzbuja občutke strahu (Richardson, 2007). To je možno razbrati tudi iz našega primera; čeprav reforma schengna v tej fazi sploh še ni bila stvar resnih razprav, jo avtor že predstavi kot nekaj, čemur se ni moč izogniti, in hkrati že navede njene morebitne posledice.

Z vse večjim poudarkom na varnosti, povezovanjem migrantov s terorističnimi dejanji in večjo kontrolo nad celotno populacijo, se ustvarja občutek nezaželenosti, kar je vidno tudi iz člankov. Poglejmo primer besedila, v katerem je jasno izražena negativna reprezentacija migrantov, ki si jih po mnenju avtorja v Evropi noben ne želi:

- 80) V Strasbourgu je pred kratkim podal še konkretne predloge, kako bi lahko že obstoječo agencijo za zaščito evropskih zunanjih meja Frontex preoblikovali v pravo obmejno in obalno stražo Evropske unije, ki Evrope ne bi varovala le pred nezaželenimi prišleki, ampak tudi pred teroristi. Slednji lahko po sedanjih pravilih, kot se je letos že dvakrat pokazalo med pariškimi pokoli, brez težav potujejo iz Evrope na bližnjevzhodna krizna žarišča in se od tam vračajo v Evropo, kjer indoktrinirani z džihadom potem izvajajo teroristične napade. (Slabe, 2015b)

Kot grožnja pa se pogostokrat izpostavlja tudi nevarnost radikalizacije, ki posledično vodi v povečevanje terorističnih groženj, čeprav je radikalizacija v večini primerov posledica nezmožnosti integracije beguncev v trenutno okolje bivanja. Primeri izpostavljanja radikalizacije so naslednji:

- 81) Prav tako ne kaže zanemariti radikalizacije, ki je bila, tako sogovornik, do včeraj ena glavnih groženj Evrope, s katero so se ukvarjale vse obveščevalne in varnostne službe. (Felc, 2015)

- 82) Samo oktobra so v Nemčiji našli 237 pretefov v begunskih taboriščih, nemški islamski skrajneži pred njimi nagovarjajo morebitne somišljenike, širi se klasični kriminal z drogami in posilstvi. (Kramžar, 2015f)
- 83) Celo iz kriznih območij v Nemčiji ne prihajajo le pacifisti in celo nekateri akademiki niso brez verskega fanatizma. /.../ Vsaj pri tako imenovanih vzporednih družbah, s katerimi agresivni priseljenci ponekod v Nemčiji ustrahujejo someščane, Anetta Kahane iz ustanove Amadeua Antonia meni, da je odpovedala integracija. (Kramžar, 2015j)

Tudi vojaški aparat, ki je bil vpleten pri militarizaciji diskurza, se je vključil v “boj proti terorizmu”, kar ponazarja naslednji primer:

- 84) Načelnik generalštaba Slovenske vojske Andrej Osterman je kljub njeni vpetosti v obroč teroristične agresije trdno prepričan, da se bo Evropa tudi tokrat sposobna primerno odzvati ter svojim državljanom in državljanom zagotoviti ustrezne razmere za življenje. (Karba, 2015b)

7.3 Migranti kot kulturna grožnja

Podobno kot v primerih, ko so migranti označeni kot kriminalci, se občutek ogroženosti in moralna panika ustvarjata tudi s poudarjanjem kulturne drugačnosti. Reprezentacija migrantov kot kulturno drugačnih ima pomembno vlogo pri tem, kako so migranti predstavljeni v medijih (Ibrahim, 2005). Najpogosteje gre za eksplicitne in implicitne strategije negativne predstavitve drugih in pozitivne predstavitve sebe (van Dijk, 1998). Med tem ko smo bili Slovenci pogosto predstavljeni kot pošteni in solidarni, pa so migranti v več primerih reprezentirani kot kriminalci.

Drugačenje se v člankih največkrat odvija skozi narodnost. V večini evropskih držav je narodnost pogosto definirana skozi kulturo; skupni jezik, dediščino in etnično pripadnost. Evropska unija je namreč skupek nacionalnih držav, ki svojo identiteto gradijo na skupni etniji. Migracije in neuspešno realiziranje integracijskih strategij pa identitetno politiko potiskajo vedno bolj v ospredje. Strah in nezaupanje pred migranti, ki so predstavljeni kot kulturna grožnja, sta spodbudila protimigrantske politične opcije in gibanja tako po Evropi kot tudi v Sloveniji.

Prihod ljudi, za katere se predvideva, da imajo drugačne kulturne norme, ki so slabše od naših, vzbuja strah in nelagodje. Predstavljanje migrantov kot grožnje lastni kulturi pa vzpodbuja kulturni rasizem in ksenofobijo. Ksenofobija je pojem, ki označuje sovraštvo do vsega, kar je tuje, v našem primeru ljudi, tujcev, skupino ljudi iz drugih kultur. Čeprav gre s psihološkega vidika za fobijo oz. strah, ki lahko povzroči paniko, pa gre v konkretnem primeru bolj za nelagodje in nenaklonjenost do tistih, za katere domnevamo, da so drugačni od nas.

Problematično je predvsem zato, ker nam to drugačnost predstavi oz. ustvari nekdo drug, pogosto preko populističnega načina komunikacije in na ravni kulturnega rasizma. Kulturni rasizem in ksenofobija sta postala očitna tudi, ko je bilo govora o namestitvah migrantov. Pogosto sklicevanje na varnost je bilo predstavljeno tudi v časopisu na primeru kranjskih svetnikov, ki so taki namestitvi nasprotovali “zaradi varnostnih in razvojnih razlogov”. Pesimizma polna politična klima je ustvarila idealne okoliščine za vzpon desnih populističnih strank. Tem strankam daje krila ravno strah pred priseljevanjem in neuspešna politika integracije. Po njihovem migranti naj ne bi prihajali zaradi nevzdržnih razmer v njihovi domovini, ampak zaradi ekonomskih, še več, kulturnih in političnih interesov.

7.3.1 Migranti kot muslimani

Drugačenje pa poteka tudi skozi religijo. Tako so poleg politikov svoje mesto v medijih, kot akterji sekuritizacije, večkrat zavzeli tudi verski voditelji. Ker je religija del kulture in so begunci v večini islamske veroizpovedi, lahko v člankih pogosto opazimo tudi sekuritizacijske poteze, ki temeljijo na kulturni grožnji pretežno krščanski Evropi. Eden takih primerov so bili številni članki o murskosoboškem škofu in njegovih izjavah. Mediji so tako pisali o “problematiki umetno spodbujenih migrantov” in njegovih opozorilih vernikom o “preteči nevarnosti” ter “pretirani naivnosti”, slednja pa so vzbudila tudi burne odzive javnosti, kar se je reflektiralo tudi skozi analizirane članke.

Religija je bila vedno relevantna in se je vedno omenjala v kontekstu branjenja krščanske Evrope pred invazijo islama. Četudi je papež Frančišek, ki je glas krščanskosti, pozival k pomoči beguncem, pa so samooklicani branitelji krščanske Evrope pozivali k uporabi in gradnji zidov na mejah. V številnih primerih govornih dejanj akterjev, ki so prisotna tudi v analiziranih člankih, lahko govorimo o islamofobiji oz. rasističnem antiislamizmu, ki izhaja iz predpostavke, da vse muslimane enačimo s skrajneži. Kot meni Debeljak (2004, str. 96), so muslimani očitna metafora za nekaj, kar ni mogoče enostavno vključiti v simbolni koncept evropskega habitusa, ki ga mnogi zahodni evropejci spontano dojemajo kot krščanskega. Mistifikacija »islamofobije« kot neke vrste fobije, ki po nepotrebnem vnaša psihološko dimenzijo, ta pa nevtralizira resen družbeni problem, ki ga ni mogoče razumeti izven njegovega politično-ideološkega konteksta, s pridom izkoriščajo tudi skrajno desničarski politiki, samooklicani varuhi zahodnih vrednot, katerih izjave se redno pojavljajo tudi v člankih resnega časopisa Delo in kar je problematično – ponavadi tudi brez kritičnega distanciranja s strani avtorja članka.

Drugačenje in strah pred islamom se izraža tudi v metaforah za begunce, kot je npr. “naval islama”.

7.3.2 “Mi” in “oni”

Iz analize člankov je razvidno, da referenčni objekt najpogosteje predstavljajo “Slovenci” in so slovenski bralci prav tako občinstvo, ki ga nagovarja in dosega časnik Delo, zato je možno opaziti tudi kulturno razlikovanje na binarni ravni “mi” in “oni”. Govorimo o mehanizmu ideološkega kvadriranja (van Dijk, 1998). Ideološko kvadriranje je način dojemanja in predstavljanja sveta, pri katerem delimo akterje na “outsiderje” oz. “oni” in “insiderje” oz. “mi”. Na podlagi reprezentacij dejanj, pozicij in vlog v svetu poudarjamo pozitivne značilnosti “nas” in negativne značilnosti “njih”, po drugi strani pa ublažimo negativne značilnosti “nas” in pozitivne značilnosti “njih” (Richardson, 2007, str. 51). Poglejmo si primer ideološkega kvadriranja v analiziranem besedilu:

- 85) Tudi nemški politiki pa se bojijo, da pri tako močnih valovih priseljevanja celo najbolj radodarno prebivalstvo prej ali slej naleti na meje, zato se vlada hkrati prizadeva za onemogočanje tihotapev ljudi in se pripravlja na vrh EU z afriškimi državami, da bi krize laže reševali tam, kjer so nastale. /.../ Največ “socialnih beguncev” prihaja iz držav Zahodnega Balkana in nekateri v begu pred revščino in pomanjkanjem že poskušajo zlorabljati velikodušni nemški sistem socialnega varstva. (Kražman, 2015e)

Pri zgornjem primeru je ideološko kvadriranje razvidno iz predstavitve “Nemcev” kot velikodušnih gostiteljev, poudarjena je torej pozitivna informacija o njih, “socialni begunci” pa so predstavljeni kot kriminalci ali oportunisti, ki zlorabljajo gostiteljevo gostoljubje.

V tem obdobju so v člankih velikokrat prikazane številne negativne pripovedi humanitarcev, prostovoljcev ali celo policistov o tem, kako se moški migranti obnašajo do svojih žena in otrok, kako zavračajo hrano, Nemkam ne dajejo rok, so seksisti ipd. Skupaj s kolektivizacijo tako poročanje vodi k posploševanju o kulturnih normah prišlekov in v stereotipizacijo. Problematično je tudi to, da v istem obdobju ni možno zaznati nobene refleksije lastnih slabosti oz. opozoril, da se take stvari dogajajo tudi v naši kulturi, saj je svoje slabosti težko prepoznati in priznati. Njihove najhujše ekscese primerjamo z našimi kulturnimi ideali, na kar nakazuje poudarjanje negativnih informacij o “njih” in nepoudarjanje negativnih karakteristik o “nas”. Tudi to lahko razumemo kot mehanizem ideološkega kvadriranja, saj ob izpostavljanju negativnih informacij o migrantih, avtorji nenehno izpuščajo negativne informacije o referenčnem objektu. Kot kulturno drugačni od nas so bili predstavljeni predvsem moški, ki so bili z vidika tranzitivnosti največkrat predstavljeni kot aktivni takrat, ko je šlo za dejanja, ki ne

ustrezajo našim idealnim kulturnim predstavam, nikjer pa ni omenjeno, da ne ustrezajo tudi njihovim kulturnim normam, čeprav gre za etnično ali kulturno nehomogeno skupino migrantov. Tak primer je poudarjanje zaskrbljenosti nekaterih nemških politikov zaradi “ženskih pritožb o muslimanskih moških”, ki je razvidno tudi iz naslednjega primera:

- 86) Zaskrbljenosti krščanskodemokratskih političark zaradi obnašanja nekaterih moških beguncev se je pridružila tudi socialdemokratska ministrica za družino, starejše, ženske in otroke. Manuela Schwesig je javno posvarila pred spolnimi napadi na otroke in mlade v begunskih zatočiščih, poročali so tudi o napadih na begunce krščanske vere. (Kramžar, 2015k).

Povečanemu številu migrantov moškega spola so akterji pripisovali tudi rast konfliktnega potenciala. Poglejmo si primer besedila avtorice, ki je večkrat izpostavljala to tematiko:

- 87) Če se delež moških v neki družbi povečuje, so tudi konflikti verjetnejši. Nemčija, obljubljena dežela sto tisoč beguncev, med katerimi je zdaj še posebno veliko mladih moških, se komaj mesec dni po neznanskem navalu na njene meje že spopada s težavami, ki jih prinašajo, dodanimi tistim, ki so zdaj posebej značilni za islamsko vero. Množični pretepi v zatočiščih postajajo skoraj vsakdanjost, prav tako poročila o ljudeh, ki Nemkam ne dajo roke ali nočejo njihovih uslug le zato, ker so ženske. Osrednja evropska država se vse bolj zaveda, pred kakšno gigantsko nalogo jo postavljajo ljudje, ki jih ne ustavijo nobene meje: mnogi med njimi ne bodo potrebovali le učenja jezika, ampak tudi kulturo, strpnost, delovne navade in podobno, če jim bodo vse to sploh mogli dati /.../ Če ta proces ne bo potekal gladko, Nemčijo morda čakajo hudi družbeni pretresi. (Kramžar, 2015č)

V vseh teh primerih je vidna implicitna predpostavka, da je nasilje in deviantno obnašanje, kot so spolni napadi na otroke, kulturna norma za moške te kulture. Večkrat lahko zasledimo tudi predpostavko, da so delovne navade in manire migrantov popolnoma drugačne od naših in s tem posredno ogrožajo našo kulturo. Tudi v naslednjih primerih je tako:

- 88) Begunci, ki prihajajo iz okolij s povsem drugačnimi manirami od naših, so res že precej nestrpni in naveličani, a to še ni vzrok, da bi Slovenija razglasila izredno stanje, državni zbor pa določil vojaška območja. (Karba, 2015a)
- 89) Osrednja evropska država se vse bolj zaveda, pred kakšno gigantsko nalogo jo postavljajo ljudje, ki jih ne ustavijo nobene meje: mnogi med njimi ne bodo potrebovali le učenja jezika, ampak tudi kulturo, strpnost, delovne navade in podobno, če jim bodo vse to sploh mogli dati. (Kramžar, 2015i)

Čeprav so posamezne skupine migrantov, ki ustrezajo kriterijem, pogosto predstavljene kot žrtve, pa so hkrati, kot homogena skupina, predstavljeni tudi negativno, kar relativizira pozitivne karakteristike. Problematično je namreč to, da je migrant največkrat pozitivno predstavljen samo v okviru žrtvenega diskurza. S poimenovanji, kot so “nesrečneži” in “obupanci”, so begunci v člankih zreducirani na njihovo stanje, tako njihova življenjska situacija postane ključni del tega, kar so. Avtorji prikazujejo njihovo nemoč in potrebo po pomoči, vendar pa se ob zavzetju aktivnejše države takoj spremeni fokus, ki jih prikaže v

negativni luči in jih kriminalizira (Vezovnik, 2018a, str. 10). Na podlagi analize prispevkov sem prav tako ugotovil, da so novinarji več prostora namenjali citatom članom lastne skupine, medtem ko članom druge skupine oz. migrantom namenijo prostor za citate zgolj v primeru, ko so le-ti nejasni, ekstremistični, nelogični in ogrožajoči, kar pogosto ugotavljalo tudi drugi raziskovalci (Khosravinič, 2009, str. 21).

Množično priseljevanje, ki smo mu priča v tej “begunski krizi”, je pogosto predstavljeno na način, da v družbo vnaša element negotovosti in vodi v njen razpad. Občutek nadzora nad priseljevanjem ima namreč odločilno vlogo pri vzpostavljanju zaupanja in uspešnega sobivanja v multikulturni družbi (Kymlicka, 2010). Pogosto se omenja, da je multikulturni projekt propadel, da bodo morali begunci, ki bodo ostali, upoštevati evropske vrednote in se jim prilagoditi. Pri tem se le redkokdo vpraša, kakšne so te evropske vrednote in ali jih s svojim odzivom na njihov prihod ravnokar ne kršimo. Evropske vrednote pa so lahko predstavljene tudi kot kulturna norma, ki jo prav tako ogrožajo migracije in ne le neprimeren odziv na njih. To je tudi sporočilo naslednjega primera:

- 90) Evropska unija je ponovno dokazala, da v najbolj kritičnih trenutkih, ki lahko dolgoročno pomenijo zaton evropske ideje in imajo zelo pomemben varnostni vidik, ne more prestopiti pomembne točke preloma in sprejeti skupno odločitev. (Čaleta, 2015a)

7.3.3 Nezmožnost integracije

V besedilih je problematično tudi poudarjanje nezmožnosti integracije, ki nekaterim povzroča skrb za evropsko civilizacijo. Ta skrb akterjev je vidna v naslednjih primerih:

- 91) Znano je, da vsak človek pridobi vzorce obnašanja v mladosti in v glavnem v družini, zagovorniki množičnega priseljevanja pa očitno verjamejo v moč prevzgoje, manipulacije in indoktrinacije, nadaljuje Václav Klaus. Morda celo sanjajo o stvarjenju novega človeka, “ki bi bil v tradiciji Aldousa Huxleyja in njegove genialne knjige Krasni novi svet ustvarjen po njihovi predstavi”, Klaus pa raje navaja avstralskega sociologa nemškega rodu Wolfganga Kasperja, ki verjame, da prilagajanje migrantov na nove družbe tudi danes traja več generacij. “Globoko me skrbi za evropsko civilizacijo,” piše nekdanji češki predsednik.” (Kramžar, 2015č)
- 92) Premier Saške Anhalt Reiner Haseloff in bavarski finančni minister Markus Söder sta včeraj ocenila, da lahko Nemčija na leto integrira največ 300.000 priseljencev. (Kramžar, 2015c)

V zadnjem primeru je ob dejstvu, da je v državo vstopilo že veliko večje število beguncev, problematično izpostavljanje take ocene, saj implicira kulturno grožnjo. To se potrди tudi v nadaljevanju članka, ko novinarka ponovno izpostavlja mnenje enega izmed nemških politikov, da je potrebno poleg ustave pri “begunski krizi” upoštevati tudi krščansko-judovsko-zahodnjaško tradicijo in vodilno nemško kulturo, kamor spadata tudi jezik in zgodovina. Pri

tem se predpostavlja, da je razlog za neuspešno integracijo pomanjkanje skupnih vrednot in ne ekonomski problemi, ki vodijo v formiranje vzporednih skupnosti.

7.4 Migranti kot socialno in ekonomsko breme

Občutek ogroženosti se ustvarja tudi skozi prezentacijo migrantov kot socialnega in ekonomskega bremena. Podobno kot v preteklosti, ko je bil glavni razlog za migracije pretežno ekonomski, pa je tudi v trenutnem kontekstu s pomočjo analize člankov možno opaziti konflikt med liberalci, ki zaradi demografskih napovedi in potreb po delovni sili v gospodarstvu zagovarjajo priseljevanje in med tradicionalisti, ki bi omejili prost pretok ljudi, da bi zaščitili službe, politično enotnost, kulturo in družbo v širšem smislu.

7.4.1 “Ekonomski” migranti

V člankih se je začel vedno bolj uporabljati izraz ekonomski migrant. Kot smo že ugotovili, gre za nekakšno reprodukcijo vladnega diskurza, ki vodi v kriminalizacijo migrantov, saj se je na podlagi ekonomskega statusa oblikovalo tudi legislativno ločevanje med legalnimi in ilegalnimi migranti. Pri poudarjanju ekonomskega statusa migranta, pa se ustvarja tudi grožnja za ekonomski sistem države gostiteljice in se migranta prikazuje kot breme. Tukaj le eden izmed primerov pretirane rabe besed, ko avtor novinarskega prispevka nenehno skozi celoten članek ponavlja pridevnik “ekonomski”.

- 93) Ekonomski migranti so si v znak protesta zašili usta. /.../ Skopje svari pred incidenti na meji z Grčijo, kjer je blokiranih okoli tisoč ekonomskih migrantov. Slovenija, Hrvaška, Srbija in Makedonija so prejšnji teden začele zavračati sprejetje ekonomskih migrantov. /.../ Na grški strani meje blokirani ekonomski migranti onemogočajo dostop do meje približno 3000 beguncem iz Sirije, Iraka in Afganistana. /.../ Obstaja velika nevarnost incidentov med begunci in migranti pa tudi med migranti in varnostnimi silami ter migranti in lokalnim prebivalstvom. /.../ Ivanov je še poudaril, da v Skopju ne morejo ravnati drugače kot druge države na balkanski begunski poti, ki so začele ločevati med begunci in ekonomskimi migranti, saj bi to povzročilo dodaten pritisk na finančne in druge zmogljivosti države. (Einspieler, 2015b)

Tako poimenovanje se z nenehnim in vztrajnim ponavljanjem v medijih in politiki hitro uveljavi in legitimizira. V besedilu na pretirano rabo (ang. overlexicalization) nakazuje obilje določenih besed in njihovih sopomenk – določene besede in njihovi sinonimi so uporabljeni večkrat, kot bi normalno pričakovali. Kot pravi Teo (2000, str. 20, v Machin in Mayr, 2012, str. 37), je pretirana leksikalizacija rezultat preobilice ponavljajočih se, kvazi sinonimnih izrazov, stkanih v novičarski diskurz, kar povzroča občutek presežne popolnosti (ang. overcompleteness). To

daje občutek pretirane želje po prepričevanju in nakazuje nekaj problematičnega ali ideološkega (prav tam).

Migranti so predstavljeni kot finančno breme tudi skozi nenehno poročanje o stroških, ki nastajajo zaradi njihove nastanitve, prehrane ali zagotavljanja drugih nujnih potrebščin in storitev. Primeri so naslednji:

- 94) Za begunce na dan 770.000. (Potič, 2015c)
- 95) Tri milijone na mesec za delo z migranti. (Karba, 2015b)
- 96) Stroški begunske krize 5,8 milijona. (STA, 2015)
- 97) “Če bo v prihodnjem letu vsak dan prišlo v državo od 8000 do 9000 beguncev, bo strošek 123 milijonov evrov,” je državna sekretarka Mateja Vraničar Erman poslancem pojasnila, na koliko beguncev računa proračun za prihodnje leto. (Jančič, 2015a)

Najemnine, ki jih država plačuje za begunske centre in drugi podobni stroški, so pogosto predstavljeni tudi z grafi in drugim slikovnim materialom. Kot breme nastopajo tudi v tekstih, ko se omenja posredne stroške oz. posledice, ki naj bi jih imeli na lokalno gospodarstvo in turizem. Tam se pojavljajo tudi metafore, kot je npr. “udarec za gospodarstvo”, ki predstavljajo zgoščeno interpretacijo dogodka, služijo pa tudi kot osnova za nadaljnje natančnejše razlaganje posledic, ki jih ima “begunska kriza” na gospodarstvo. Besedne zveze, kot je “gospodarska vojna” in izpostavljanje grožnje “gospodarski stabilnosti, ki jo ogrožajo begunci”, pri bralcih le še utrjujejo negativno percepcijo migrantov.

V člankih pa ni predstavljena le povzročena škoda za gospodarstvo, pač pa se špekulira o potencialni škodi, ki bi jo lahko povzročil prihod migrantov:

- 98) Ne nazadnje bi lahko tako velik begunski center povzročil tudi gospodarsko škodo občini, ki kar milijon evrov na leto prejme od igralniškega centra Mond, ki je v lasti novogoriškega Hita. (Rak, 2015)

Zgornja trditev je spekulativna in s tem problematična z vidika predstavitve beguncev, ki bi bivali v tem begunskem centru, saj so predstavljeni kot grožnja gospodarski stabilnosti občine. Da bi škoda bila še večja, avtor uporabi prislov in presežnik “kar”, s katerim krepi pomen prislovnega izraza.

Migranti so bili predstavljeni tudi kot grožnja za trg delovne sile. O domnevni destabilizaciji delovnega trga priča spodnji primer:

- 99) Ministrstvo za delo in socialo priznava, da se bo zaradi beguncev povečala brezposelnost. (Kramžar, 2015d)

Novinarka v tem primeru z uporabo besede “priznava” predpostavlja, da navedeno dejstvo v resnici obstaja. Prav tako gre v tem primeru tudi za spekulativno naravo govornega dejanja.

Da so lahko migranti v istem članku predstavljeni kot potencialna “naložba” v gospodarstvo in hkrati kot breme za socialni sistem države gostiteljice, pa prikazuje naslednji primer:

- 100) Nemčija pa ima že dovolj svojih ljudi na robu socialnega skrbstva, in če se ne bo razmeroma hitro izkazalo, da so begunci pred verskim in političnim preganjanjem dobra naložba v nemško gospodarstvo in družbo, bo kljub pospešenemu iskanju drugih rešitev v vse večjih težavah tudi kanclerka Angela Merkel. (Kramžar, 2015a).

Občutek grožnje socialnemu sistemu se implicitno prikazuje tudi skozi retorične figure, kot je hiperbola, ki izraža pretiravanje z namenom doseganja retoričnega učinka. Njena uporaba v novinarskem poročanju in tabloidnem tisku največkrat odraža senzacionalizem in humor, pri poročanju o rasnih in etničnih manjšinah pa se uporablja predvsem z namenom zastraševanja (Richardson, 2007, str. 65). Primer hiperbole vsebuje naslednji citat:

- 101) Tri milijarde evrov, ki jih v zameno za zadrževanje beguncev na svojih tleh zahteva Ankara, so pravi drobiž v primerjavi s finančno in politično ceno, ki jih zanje že plačuje Nemčija. (Kramžar, 2015a)

7.5 Migranti kot zdravstveno tveganje

Eno izmed potencialnih tveganj, ki naj bi ga po poročanju analiziranega množičnega medija predstavljali migranti, je bilo tudi tveganje za javno zdravje. V analiziranih člankih se je pojavila implicitna predpostavka, da prihajajočih ljudi ne obvezujejo nobena pravila, in glede na dejstvo, da je celo zdravstveno stanje živali bolj pod drobnogledom, predstavljajo grožnjo za zdravje prebivalcev:

- 102) Za živali veljajo strožja pravila kot za ljudi. /.../ V danih razmerah, ko za ljudi, ki prestopajo mejo, ni omejitev, pa veljajo drugačna, strožja pravila pri živalih, ki so lahko prenašalke bolezni, nevarnih tudi ljudem. (Šoštaršič, 2015)

Razbrati je možno celo povezovanje zdravstvenih tveganj in grožnje gospodarstvu, o čemer priča naslednji primer:

- 103) To lahko povzroča pomembno gospodarsko škodo, pri hišnih živalih pa obstaja nevarnost prenašanja bolezni na ljudi, kot so steklina, ehinokokoza ali mala pasja trakulja. (Šoštaršič, 2015)

Z namenom predstavitve, kakšno nevarnost in finančno breme za državo gostiteljico lahko predstavljajo bolezni in okužbe, avtor enega izmed prispevkov izpostavi tudi primer, ki ni direktno povezan z begunsko krizo, kjer so zaradi pasjih mladičev, ki nista bila odkrita na meji

Evropske unije in sta šele kasneje dobila steklino, nastali veliki stroški za državo Belgijo in Francijo.

Izpostavljanje zdravstvenih tveganj je razvidno tudi iz naslovov člankov, kot je npr. naslednji:

104) Na teren tudi zdravstvena inšpekcija. (Kocmur, 2015)

V ospredju poročanja v člankih s to tematiko je bilo predvsem zdravje prebivalcev in tveganje pred nalezljivimi boleznimi, ki bi jih lahko prinesli in širili begunci. Fokus člankov je predvsem v tem, da je Nacionalni inštitut za javno zdravje preverjal razmere ljudi, ki prihajajo v stik z begunci, in ali so le-ti “varni pred nalezljivimi boleznimi”:

105) Zaradi veliko migrantov, ki prihajajo v Slovenijo, je skorajda nemogoče poskrbeti za humane razmere, v katerih bi bili begunci in ljudje, ki prihajajo v stik z njimi, varni pred nalezljivimi boleznimi, opozarjajo na NIJZ. ” /.../ “V takih razmerah obstaja možnost za širjenje bolezni po zraku in črevesnih boleznih, ki se prenašajo zaradi nezmožnosti izvajanja osnovne higijene, pa tudi nalezljivih bolezni. (Kocmur, 2015)

Zdravstveno stanje migrantov je bilo v drugem planu in predstavljeno kot manj pomembno. Na to nakazuje naslednji primer:

106) Ker so občasno zmogljivosti sprejemnih in nastanitvenih centrov izjemno presežene, obstaja večja možnost za širjenje respiratornih in črevesnih bolezni med migranti, kljub temu pa po oceni NIJZ za zdaj ni večjega tveganja za prebivalce. (Kocmur, 2015)

To je eden izmed redkih primerov, ko je bilo govora o zdravstvenem stanju migrantov in tudi tukaj se stavek zaključuje s fokusom na prebivalcih, kar še dodatno kaže na to, da so begunci obravnavani kot manjvredni in prikazani z zornega kota tveganja, ki jo predstavljajo ostalim državljanom. V ospredju takega poročanja so bili strokovnjaki, ki so vsem, ki prihajajo v stik z begunci, delili nasvete, npr. “dosledno uporabo zaščitnih pripomočkov in razkuževanje” (rok in obleke), opozarjali pa so tudi na pomembnost zaščite s cepljenjem:

107) S tem namenom so tudi organizirali brezplačno cepljenje za vse, ki delajo z migranti. (Kocmur, 2015)

Pred zdravstvenimi tveganji so svarili tudi varnostni strokovnjaki, zdravstveni vidik pa je postal tako pomemben, da se je vključila celo vojska.

108) Seveda je potrebno ob poudarjanju tveganj, ki jih prinaša infiltracija nevarnih posameznikov v val begunskih tokov, izpostaviti tudi zdravstvena tveganja, ki se jih vse premalo zavedamo, od možnega prenosa različnih vrst nalezljivih bolezni, katere ob taki nelegalni migraciji oseb niso deležne nikakršne pozornosti. (Čaleta, 2015a)

109) Higijenske razmere na travniku so včeraj postale velika težava. /.../ Da že dva dni iščejo službe, ki bi pospravile smeti, je priznal tudi poveljnik civilne zaščite Srečko Šestan. Civilna zaščita je včeraj zaprosila vojsko, naj razkuži begunske centre in cesto skozi Rigonce. (Zore, 2015a).

Poročanj o migrantih kot varnostnem tveganju je sicer v primerjavi z ostalimi problematičnimi predstavitevami veliko manj, vendar pa so, kot smo videli, večkrat prisotna in to predvsem v kasnejšem obdobju “begunske krize”.

7.6 Migranti kot grožnja politični stabilnosti

Grožnjo politični stabilnosti so akterji predstavljali na različne načine. Nekatere izmed njih sem predstavil že v prejšnjih poglavjih, najbolj očitne primere pa si bomo ogledali v nadaljevanju. V številnih člankih so bili begunci implicitno predstavljeni kot grožnja politični stabilnosti države gostiteljice. Kot smo že ugotovili, je “begunska kriza” pogosto personalizirana, v naslednjem primeru pa je predstavljena tudi kot grožnja nemški politični stabilnosti, ki jo predstavlja Angela Merkel kot sinonim za nemško vlado:

110) Begunska kriza začena spodbujati Angela Merkel (Kramžar, 2015b).

Pogostokrat je bila obravnavana tudi posredna grožnja politični stabilnosti notranjim politikam posameznih držav, tudi Slovenije. Tukaj je govora predvsem o nevarnosti hitre rasti desnih političnih strank in populističnih skupin, ki so s pridom izkoriščale migracije kot argument, s katerim so opravičevale politične spremembe, medtem pa so seveda tudi same sekuritizirale migracije.

Najpogosteje so bili begunci predstavljeni kot grožnja regionalni politični stabilnosti in kot grožnja dobrim medsosedskim odnosom. To je bilo očitno predvsem v člankih, ki so izpostavljali medsosedsko politično krizo zaradi zapiranja meja. V takih člankih so bile izpostavljene nepredvidljive posledice sporov, ki bi nastale zaradi prihoda večjega števila beguncev. V ospredju je bilo zaostrovanje odnosov in politična kriza zaradi zapiranja mej med Hrvaško in Srbijo, nevarnost za konflikt in gospodarska škoda nepredvidljivih razsežnosti, katere krivci so posredno migranti. Z zaprtjem mej so migranti postali orodje med državami, ki so z njihovim usmerjanjem in zadrževanjem škodovali druga drugi.

Kot regija, ki naj bi bila najbolj prizadeta in ogrožena, se v člankih največkrat omenja Balkan. Napetosti, tveganje in dramatičnost se v kontekstu ogrožanja politične stabilnosti ustvarja z besednimi zvezami, kot so “negotove razmere” ali “destabilizacija”. Na delu so tudi metafore, kot je “zastupljanje odnosov”, ali pa se regijo opisuje kot “vnetljivo območje”. Tukaj je še nekaj primerov predstavitev “begunske krize” in migrantov kot krivcev za destabilizacijo regije:

- 111) Cena napetosti in potez, ki jih vlečeta Hrvaška in Srbija, bo visoka. /.../ Dan kasneje je Cerar dejal, da postaja Balkan “vnetljivo območje” in da je zaplete čutiti zlasti v gospodarstvu. /.../ Hrvaško je zaradi zaprtja meje s Srbijo obtožil kršitve sporazuma o stabilizaciji in pridruženju med Srbijo in EU ter ogrožanja nacionalnih in gospodarskih interesov Srbije. /.../ Slovenski zunanji minister Karl Erjavec je pojasnil, da je bil v sredo v stiku s srbskim zunanjim ministrom Ivico Dačićem. Ta ga je obvestil, da so postali odnosi med Srbijo in Hrvaško zelo zaostreni. Kolega iz Srbije mu je pojasnil, da Srbija obvladuje položaj z begunci, Erjavca pa je prosil, da z aktualnimi zapleti seznaniti tudi ministrske kolege iz drugih držav članic EU. Erjavec je še dejal, da imajo že informacije, ko predstavniki slovenskih prevoznikov poročajo o nastajanju poslovne škode zaradi blokade na hrvaško-srbski meji. (Einspieler in Vodovnik, 2015)
- 112) Nova ohladitev srbsko-hrvaških odnosov ima lahko nepredvidljive posledice za Balkan. /.../ Premier Miro Cerar je priznal, da zaostrovanje odnosov med Hrvaško in Srbijo tudi naša država že čuti na gospodarskem področju. (Einspieler, 2015c)
- 113) Begunci poglobljajo ideološki prepad. (Potič, 2015a)
- 114) Nemško zaprtje vrat beguncem bi imelo učinek domin in manj razvite države v regiji bi pahnilo v hude težave. Po črnih scenarijih bi sledila nova destabilizacija Balkana. (Žerjavič, 2015i)
- 115) Srbija in Ljubljana nimata večjih nerešenih vprašanj, so pa nove napetosti zaradi begunskega vala postavile nerešena vprašanja v regiji. (Einspieler, 2015č)
- 116) Krepijo se strahovi pred ponovno destabilizacijo regije. Iz Berlina sporočajo, da se z velikimi težavami zasuti politični jarki ne bi smeli spet odpreti. Zaradi tega bi morala Unija na balkanski poti namesto refleksov nacionalnih držav ponuditi skupno ukrepanje. Tudi slovenski predsednik Borut Pahor je ob koncu obiska v Bruslju opozoril na nevarnost, da bi se na Zahodnem Balkanu, kjer še ostajajo usedline iz časa razpada Jugoslavije, med begunsko krizo varnostni položaj zaostril. (Žerjavič, 2015č)
- 117) Rekordno število beguncev na južni meji je resno načelo odnose med Slovenijo in Hrvaško. /.../ Hrvaška se je zaradi beguncev najprej sprla z Madžarsko, nato s Srbijo, zdaj še s Slovenijo. (Potič in Vodovnik 2015)

Nekateri akterji so v člankih izpostavljali tudi teorije zarote. Tako so varnostni strokovnjaki in določeni politiki poudarjali, da je begunski “val” nastal zaradi finančne podpore bogatih zalivskih držav, interesov ZDA, da oslabi Evropo v globalni konkurenčni tekmi ali interesov Rusije, da odvrne pozornost od svojih aktivnosti v Ukrajini. Tudi to je primer, kako so lahko migranti, skozi prikazovanje neligitimnosti njihovih migracij, predstavljeni kot grožnja politični stabilnosti. V širšem smislu smo bili priča retoriki evroskepticizma in grožnji destabilizacije Evropske unije kot celote. Grožnja politični stabilnosti regije je prisotna tudi v naslednjem primeru:

- 118) Za izbruh zelo hude evropske politične krize bi utegnili biti dovolj že to, da se val beguncev do konca leta ne ustavi in da se vse bolj prenapolnjeni Nemčija in Švedska, ki sami seveda ne moreta v nedogled nositi begunskega bremena, odločita zapreti meje. (Slabe, 2015a)

V tem primeru je poleg nekaterih retoričnih strategij, ki smo jih že obravnavali, prisotna grožnja, ki temelji na špekulaciji avtorja. Migranti so kot v mnogih primerih tudi tukaj predstavljeni kot

ekonomsko in socialno breme, hkrati pa po mnenju avtorja predstavljajo nevarnost za nastanek evropske politične krize.

8 SKLEP

Ugotovili smo, da je pojav migracij star kot človeštvo. Razlogi zanje so raznoliki in kompleksni. Čeprav so sestavni del zgodovine človeštva in vseh njegovih družb, pa se pogled nanje ves čas spreminja. V preteklosti smo bili lahko v Evropi priča tako permissivni kot tudi promocijski migracijski politiki, vendar pa je v zadnjih desetletjih prišlo do premika k bolj restriktivni, h kontroli usmerjeni migracijski politiki. Četudi strah in občutek negotovosti že od nekdaj spremljata pojem migracij, pa je povezovanje koncepta varnosti z migracijami proces, ki ga lahko pripišemo določenim spremembam družbenega sveta in geopolitičnega konteksta. Povratek migracij na varnostno agendo zahodnih držav je namreč sovpadal s koncem hladne vojne, ko so globalno vojaško grožnjo zamenjale regionalne grožnje, hkrati pa se je fokus od države preusmeril k posamezniku. Migranti so tako vse pogosteje bili predstavljeni kot grožnja suverenosti in identiteti liberalnih demokratičnih držav.

Posledično smo bili tudi na področju varnostnih študij priča številnim novim pristopom. Netradicionalna opredelitev varnosti je privedla do razširitve polja varnostnih vprašanj, vanj pa so bile dodane tudi migracije. Med alternativnimi varnostnimi študijami, ki nam omogočajo razumevanje procesa, kako migracije postanejo varnostno vprašanje, sta trenutno najpomembnejši in za preučevanje sekuritizacije najbolj relevantni Kopenhaška ter Pariška šola, ki v osnovi temeljita na dveh logikah: logiki izjeme in logiki rutine. Kopenhaška šola se osredotoča na govorna dejanja, ki legitimizirajo izredne politike in prakse. Sekuritizacijo definira kot proces, ki se odvije v treh korakih: identifikacijo in predstavitev eksistenčne grožnje, zahtevo po izrednih ukrepih, in sprejetje grožnje kot legitimne, kar posledično prinaša odpravo pravil. Za teoretike Pariške šole, ki zagovarjajo logiko rutine, pa osrednji del sekuritizacije niso zgolj dejanja, ki so omogočena zaradi predhodnih govornih dejanj, ampak se varnost aplicira na različna področja skozi rutinizirane prakse varnostnih strokovnjakov.

Videli smo, da imajo množični mediji v današnji mediatizirani družbi monopol nad produkcijo informacij, kot posredniki pa širijo govorna dejanja sekuritizacijskih akterjev in je večinski del prebivalstva z “begunsko krizo” informiran zgolj preko njih. S tem razlogom sem si kot cilj naloge zastavil raziskati, ali je bila “begunska kriza” v medijih reprezentirana kot varnostna grožnja. Zanimalo me je, ali so bili begunci bralcem resnega časopisa Delo predstavljeni kot eksistenčna grožnja in varnostni problem.

Naprej sem predstavil teoretski okvir diskurzivnega analitičnega raziskovanja, ki nam omogoča razbrati odnose v komunikacijskih dogodkih. Na podlagi razumevanja diskurza kot oblike družbene prakse sem se v nadaljevanju osredotočil na Fairclougha, ki je razvil tridimenzionalni model za kritično analizo diskurza in s tem predstavil analitični okvir za empirično raziskovanje na področju komuniciranja in družbe, ki sem ga v nadaljevanju uporabil tudi sam. Ta model poudarja pomembnost sistematične analize jezika v množičnih medijih. Iz njega je razvidno, da se mora analiza osredotočiti na jezikovne značilnosti besedila, postopke v zvezi s proizvodnjo in uporabo besedila ter na širšo družbeno prakso, na katero se komunikacijsko dejanje nanaša.

Ker diskurz razumemo kot proizvodnjo vednosti preko jezika, smo si podrobneje ogledali tudi pojem moči, ki se zrcali v diskurzu. Slednjo namreč tako Foucault kot tudi Fairclough vidita kot produktivno silo, kot silo, ki proizvaja družbeno razmerja in družbeno sfero. Razmerja moči se namreč uveljavljajo, utrjujejo in izvajajo preko produkcije, akumulacije in delovanja diskurza. Kot smo ugotovili v teoretskem delu, mora sekuritizacijski akter imeti moč in družbeno priznanje, da nekaj označi kot varnostno dejanje, s tem pa ustvarja varnostni diskurz.

V drugem delu naloge sem se po kratkem pregledu ozadja medijskega poročanja lotil iskanja odgovora na, v uvodu zastavljeno raziskovalno vprašanje. Na izbranem vzorcu novinarskih prispevkov resnega časnika Delo sem opravil analizo vsakega članka, v katerem je bila omenjena ena izmed ključnih besed. Ker sem že v prvi fazi zasledil prisotnost sekuritizacijskih potez, sem v naslednjem koraku iz korpusa izoliral tiste tekste, v katerih jih je bilo možno zaznati. Konkreten primer oz. govorno dejanje sem nato analiziral s pomočjo KAD, pri čemer sem se oprl na skupek orodij, ki jih predlagata Machin in Mayr (2012) in Richardsonove (2007) napotke k analizi časopisov.

Z namenom smiselne predstavitve sekuritizacijskega diskurza v člankih sem se odločil, da rezultate kategoriziram glede na način, preko katerega so bili migratni predstavljeni kot grožnja referenčnemu objektu. Ugotovil sem, da je slednjega v večini primerov predstavljal država, torej Slovenija in njeni prebivalci, pogosto pa tudi Evropa kot skupek držav, ki jih povezuje Evropska unija, schengenska meja ali skupna kultura. Različne sekuritizacijske poteze sem na podlagi analitične distinkcije razvrstil v 6 kategorij, ki so med seboj ločene s fluidnimi mejami. Znotraj teh kategorij sem predstavil svoje ugotovitve, ki so temeljile na leksikalni analizi, analizi predstavitve govora in govorca, analizi reprezentacije dejanj in analizi retoričnih strategij. Ugotovitve sem ilustriral tudi z reprezentativnimi primeri, ki ponazarjajo tudi ostale

poskuse sekuritizacije migracij. Moja naloga ni bila oceniti objektivno nevarnost, ampak prepoznati procese konstrukcije skupnega razumevanja, kaj je potrebno dojemati kot grožnjo. Te procese predstavlja sekuritizacija, ki skozi medijski diskurz konstruira skupno razumevanje, da begunci predstavljajo grožnjo.

Kot prvo sem ugotovil, da so bili migranti v člankih največkrat predstavljeni kot **neobvladljiva množica**. Grožnja referenčnemu objektu ponavadi ni bila podrobneje definirana, ampak se je predpostavljala prihajajoča kriza, ki bi jo povzročil množičen prihod migrantov. Z vidika lingvističnih procesov je tem namenom najbolje služila agregacija, ki je tudi eden izmed osrednjih elementov sekuritizacije. Ugotovil sem, da je agregacijo pogosto spremljala tudi dehumanizacija. Problematici so bili predvsem pogosti primeri agregacije beguncev, pri katerih so številke nejasne ali nedefinirane in s tem prepuščene interpretaciji bralca. Skozi celotno obdobje je bilo prisotno tudi ustvarjanje občutka negotovosti, ki ga je bilo možno razbrati iz dramatičnega načina poročanja oz. ustvarjanja specifičnega leksikalnega polja s konotacijo tveganja. K temu so prispevale tudi številne spekulativne izjave in predpostavke.

Sekuritizacija pa je v prispevkih potekala tudi z uporabo metafor, ki so nosile določene ideološke konotacije. Največkrat je bilo možno zaslediti metaforo vode ali naravnih katastrof, kot so poplave, toča ali plaz. Pri njihovi uporabi je šlo za implicitne grožnje, saj pri tem niso bili predstavljeni argumenti, kako to povečanje ogroža referenčni objekt. Agregacijo in metafore so ponavadi dopolnjevale tudi metonimije.

Ker sem že v teoretskem delu prišel do zaključka, da je jasna razmejitev med sekuritizacijskim diskurzom in praksami nemogoča in z vidika konstruktivizma tudi vprašljiva, se s takim ločevanjem nisem omejeval in obe logiki tudi v praktičnem delu razumel kot komplementarni. Primer rutinirane praske je bil recimo nadzor in kontrola na meji. Sekuritizaciji migracijskega menedžmenta so sledili ukrepi, ki nakazujejo trend militarizacije. Dodeljevanje dodatnih pooblastil vojski, sodelovanje policije in vojske, vse to se je tudi v medijskem diskurzu legitimiziralo z argumentom nujnosti in pomanjkanjem kadrov za obvladovanje situacije. Militarizacija diskurza je na eni strani res vključevala uporabo jezika, ki primarno izhaja iz vojaške sfere, hkrati pa tudi opisovala prakso, ki je vse bolj vključevala vojsko. Tako sem te prakse predstavil kot enega izmed osrednjih delov sekuritizacije in ne zgolj kot dejanja, ki so omogočena zaradi predhodnih govornih dejanj. Šlo je torej za institucionalno vključevanje migracij v varnostne okvirje, ki poudarjajo nadzor in obrambo ter se zrcalijo tudi v medijskem diskurzu. Gre za posredno prikazovanje migranta kot grožnje že z sprejetjem nekega zakona,

strožjim nadzorom, ustanovitvijo komisije, operacijo ali z višanjem sredstev organu, ki je pristojen za varnost referenčnega objekta.

Tudi v medijskem diskurzu so vedno več prostora dobivali varnostni strokovnjaki, ki so brez zadržkov pozivali k uporabi izrednih ukrepov. Njihova pomembna vloga v “begunski krizi” pa ni bila vidna zgolj z medijskega prostora, ki so ga zasedali znotraj vzorca, pač pa tudi iz njihove klasifikacije, ki se je izvajala s pomočjo funkcionalnih nazivov. Najbolj očiten primer uspešne sekuritizacije, ki se je pokazal v implementaciji varnostnih ukrepov, je bilo postavljanje rezilne žice, ki pa je bila v medijskem diskurzu zaradi negativne konotacije največkrat predstavljena z evfemizmi.

Migranti niso bili predstavljeni le kot grožnja, ki nas ogroža zaradi svoje množičnosti, ampak je bilo v člankih možno zaznati tako implicitno kot eksplicitno povezovanje migrantov s **kriminalnimi aktivnostmi**. Tihotapljenje, izkoriščanje, zlorabljanje že samo po sebi konotira kriminalnost, iz člankov pa je možno razbrati tudi grožnjo povečanega nasilja in nemirov. Konstruiranje migrantov kot grožnje se ni odvijalo zgolj skozi način reprezentacije akterjev, ampak tudi skozi reprezentacije njihovih dejanj. Govora je o tranzitivnosti oz. o tem, ali so ti akterji v besedilu bili predstavljeni kot aktivni ali pasivni. Med analizo sem opazil, da so migranti pogosto predstavljeni kot aktivni, ko so bili vršilci deviantni ali kriminalnih dejanj, redkeje pa v kontekstu pozitivnih dejanj. Migranti pa so bili kriminalizirani tudi skozi govorna dejanja, ki zanikajo njihovo deviantno obnašanje, saj je že sam poudarek na tej temi razkrival implicitno predpostavko, katera dejanja bi bilo potrebno dojemati kot pričakovana in zdravorazumska. Kriminalizacija in predpostavka, da so migranti deviantni ljudje, je v praksi pomenila potrebo po večji kontroli. Sistematičen odvzem prstnih odtisov, identifikacija, zbiranje informacij in sledenje, večja kontrola na meji ter tesnejše sodelovanje policije in vojske je le nekaj izmed ukrepov, ki so se zrcalili v člankih. Skozi članke je bilo mogoče zaznati tudi stališča nekaterih novinarjev, ki so ukrepe opisovali kot nezadostne in s tem le še potencirali negativne občutke pri občinstvu. Pogosto so se avtorji člankov postavili na stran hegemonskega diskurza tako, da so utemeljevali ukrepe, sprejete s strani oblasti, kot je na primer postavitve rezilne žice. Povečal se je tudi sum v pristnost migrantov, kar je vodilo v razlikovanje med “pravimi” in “lažnimi”. Ločevanje se je tudi v medijskem diskurzu sčasoma le še stopnjevalo. V člankih lahko zaznamo različna ločevanja in kategorizacije, s katerimi so bili migranti istočasno kriminalizirani in sekuritizirani.

V člankih smo zaznali tudi oblikovanje povezave med terorizmom in migracijami. Ta je postala še bolj očitna po terorističnem napadu v Parizu. Z vse večjih poudarkom na varnosti, povezovanjem migrantov s terorističnimi dejanji in večjo kontrolo nad celotno populacijo se je ustvarjal vse večji občutek nezaželenosti. Kot grožnja pa se je pogostokrat izpostavljala nevarnost radikalizacije.

Podobno kot v primerih, ko so migranti označeni za kriminalce, se ta občutek ogroženosti in moralna panika ustvarjata tudi s poudarjanjem kulturne drugačnosti. Na ta način so bili predstavljeni kot **kulturna grožnja**. Drugačenje je med drugim potekalo skozi religijo in s pomočjo mehanizma ideološkega kvadriranja. V poročanju smo bili pogosto priča pozitivnim informacijam o “nas”, ki smo velikodušni, pripravljeni pomagati, heroji in negativnih značilnostih “njih”, ki so bili prikazani kot oportunisti, ki zlorabljajo sistem in so po naravi nepošteni. Kot kulturno drugačni od nas so bili predstavljeni predvsem moški, ki so bili z vidika tranzitivnosti največkrat aktivno predstavljeni takrat, ko je šlo za dejanja, ki ne ustrezajo našim kulturnim idealom. Opaziti je, da so novinarji v poročanju več prostora namenjali citatom članom lastne skupine, medtem ko so migrantom pogosto namenili prostor za citate zgolj v primeru, ko so le-ti bili nejasni, ekstremistični, nelogični in ogrožajoči.

Občutek ogroženosti pa se je ustvarjal tudi skozi prikaz **migrantov kot socialnega ali ekonomskega bremena**. Pri poudarjanju ekonomskega statusa migrantov se je ustvarjala grožnja za ekonomski sistem države gostiteljice in migrante prikazovalo kot breme. Kot finančno breme so bili predstavljeni tudi skozi nenehno poročanje o stroških, ki nastajajo z “begunsko krizo”. Kot breme nastopajo tudi v tekstih, ko se omenja posredne stroške oz. posledice, ki naj bi negativno vplivale na lokalno gospodarstvo in turizem.

Eno izmed potencialnih tveganj, ki so ga predstavljali migranti, je bilo tudi **tveganje za javno zdravje**. V ospredju poročanja v člankih s to tematiko je bilo predvsem zdravje prebivalcev in tveganje pred nalezljivimi boleznimi, ki bi jih lahko prinesli in širili. Zdravstveno stanje migrantov je bilo v drugem planu in predstavljeno kot manj pomembno.

Kot zadnjega izmed načinov sekuritizacije migrantov sem razkril njihovo predstavitev kot **grožnjo politični stabilnosti**. V največ primerih so bili migranti predstavljeni kot grožnja notranji politiki posameznih držav gostiteljic, regionalni politični stabilnosti in kot grožnja dobrim medsosedskim odnosom, predvsem skozi poročanje o krhanju medsosedskih odnosov zaradi zapiranja meja.

Po končani analizi lahko svoje ugotovitve primerjam tudi z drugimi raziskovalci, ki so obravnavali sekuritizacijo migrantov v slovenskih medijih. Vezovnik, ki je raziskovala sekuritizacijo migrantov v osrednji slovenski informativni televizijski oddaji Dnevnik (2018b) in tabloidnem časopisu Slovenske novice (2018a), je našla številne dokaze za sekuritizacijske poteze. Sekuritizacijo v slovenskem medijskem prostoru je raziskoval tudi Malešič (2017). Njegove ugotovitve so, da so bili tiskani mediji v procesu sekuritizacije razmeroma nevtralni, ali pa so celo nasprotovali pretirani sekuritizaciji migrantov, hkrati pa ugotavlja, da so bili politični akterji toliko bolj pristranski. Pravi, da so restriktivni ukrepi, ki so bili udejanjeni v praksi, prispevali k sekuritizaciji migracij. Omejitve njegove raziskave je v tem, da sekuritizacijo v medijih raziskuje zgolj z vidika uokvirjanja vsebin (ang. framinga), posameznim govornim dejanjem novinarjev in ostalim sekuritizacijskim akterjem pa ne posveča dodatne pozornosti. S tako površinsko analizo je avtor spregledal številne sekuritizacijske poteze in pomembno vlogo medija kot funkcionalnega akterja. Problematična je tudi njegova domneva, da so bili časopisni članki občasno senzacionalistični, a ne namerno pristranski.

Dejstvo je, da je bil v časniku Delo prisoten velik delež prispevkov, ki so nasprotovali sekuritizaciji, hkrati pa je sekuritizacija potekala na težje zaznavne načine kot pri drugih medijih, kot je recimo tabloid Slovenske novice (Vezovnik, 2018a). Časopis Delo je namreč v veliki meri predstavljal funkcionalnega in ne primarnega akterja v procesu sekuritizacije, saj je te še vedno v konkretnem primeru predstavljal politika in varnostni aparat. To pomeni, da je pri številnih sekuritizacijskih potezah ta medij deloval kot njihov posrednik in ne kot iniciator. Pri tem je opazna tudi glavna razlika med Delom in Slovenskimi novicami. Vsekakor pa ne gre zanemariti dejstva, da je skozi celotno obdobje "begunske krize" poudarjal vlogo varnosti in v svojih prispevkih nudil veliko prostora varnostnemu aparatu. Skozi analizo je zelo opazno tudi razlikovanje med posameznimi avtorji prispevkov. Medtem ko so nekateri novinarji ostali zvesti varnostnemu diskurzu, so drugi, z uporabo navednic, kritičnimi komentarji, jasnim distanciranjem od izjav politikov, izbiro besed in sogovornikov, delovali proti sekuritizaciji celotne situacije.

Tezo, da so bile migracije v obdobju begunske krize v časniku Delo sekuritizirane, moram zato ošibiti, saj smo bili poleg sekuritizacijskih potez, ki sem jih izpostavil in razdelal v tem delu, priča tudi nekaterim poskusom desekuritizacije. Številni avtorji so namreč zelo kritično poročali o uvedbi varnostnih ukrepov, skrbno izbirali besede in s tem ustvarjali drugačen leksikalni prostor, v svoje poročanje so vključevali tudi pogovore z migranti, izpostavljali so

razloge, zakaj ti ljudje migrirajo in številne pozitivne učinke migracij na gostujoče države. Teh procesov desekuritizacije, ki jim veliko vlogo pripisujejo številni avtorji (Huysmans, 2006; Wæver, 1995), nisem posebej odkrival in preučeval, saj to ni bil primaren namen naloge, je pa pomembno, da jih omenim, saj imajo pomemben vpliv na razmerja med posameznimi diskurzi v medijih.

Pomembna ugotovitev je tudi ta, da, čeprav je bilo možno zaznati sekuritizacijo migrantov, je v primerjavi z drugimi slovenskimi časopisi, kot je na primer tabloid Slovenske novice (Vezovnik, 2018a), opaziti manj teh sekuritizacijskih potez in tudi te, ki so prisotne, so bolj prikrite in implicitne, zato jih pogosto na prvi pogled niti ne opazimo. Seveda pa zaradi tega nimajo nič manjših ideoloških učinkov in iz njih lahko še vedno razberemo razmerja moči v družbi.

Čeprav sem s svojim delom dosegel cilj, ki sem si ga zadal v uvodu, pa se je v času raziskovanja pojavila kopica novih vprašanj, ki lahko služijo kot izhodišča za nove raziskave. Tako bi bilo smiselno vedeti, kakšen je bil delež sekuritizacijskih in desekuritizacijskih potez v določenem mediju ter kakšna so razmerja med njimi. Prav tako bi bilo s pomočjo KAD smotrno izvesti primerjalno analizo med različnimi tipi medijev in ugotoviti, ali kateri prednjačijo po sekuritizacijskih potezah. Vsekakor pa se velik potencial za prihodnje raziskave na področju sekuritizacije migracij skriva v ugotavljanju razmerij med sekuritizacijskimi akterji in funkcionalnimi akterji ter ugotavljanju pomembnosti le-teh pri uspehu sekuritizacije. Odgovori na vsa ta omenjena vprašanja bi predstavljali delček v mozaiku razumevanja sekuritizacije migracij. Tako kot to delo, bi prispevala k boljšemu razumevanju in spoznanju, da pogled na migranta kot na grožnjo ni samoumeven, pač pa se je razvijal postopoma ter skozi kompleksne družbene procese. To, da se je kot tak normaliziral, lahko razumemo kot uspeh in vrhunec tega diskurza. S perspektive kritične analize diskurza si upam reči, da je tak diskurz problematičen. V prvi vrsti z vidika zatiranja šibkih in uveljavljanja moči tistih, ki jo že imajo.

9 VIRI

1. Adamson, F. B. (2006). Crossing Borders: International Migration and National Security. *International Security*, 31(1), 165–199.
2. Aradau, C., Lobo-Guerrero, L. in Van Munster, R. (2008). Security, technologies of risk, and the political: Guest editors' introduction. *Security Dialogue*, 39(2–3), 147–154. doi: 10.1177/0967010608089159
3. Austin, J. L. (1962). *How to do Things with Words*. Oxford: Oxford Clarendon Press.
4. Baker, P., Gabrielatos, C., Khosravini, M., Krzyzanowski, M., Mcenery, T. in Wodak, R. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society*, 19(3), 273–306. Dostopno prek http://www.lancaster.ac.uk/fass/doc_library/linguistics/wodakr/bakeretal2008.pdf
5. Balzacq, T. (2005). The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*, 11(2), 171–201. doi: 10.1177/1354066105052960
6. Balzacq, T. (2011). *Securitization Theory. How security problems emerge and dissolve*. London: Routledge.
7. Bigo, D. (2000). When two become one. V M. Kelstrup in M. Williams (ur.), *International Relations Theory and the Politics of European Integration, Power, Security and Community* (str. 171–205). London: Routledge.
8. Bigo, D. (2001). Migration and Security. V V. Guiraudon in C. Joppke (ur.), *Controlling a New Migration World* (str. 121–149). London: Routledge.
9. Bigo, D. (2002). Security and immigration: Toward a critique of the governmentality of unease. *Alternatives*, 27(2), 63–92.
10. Bourbeau, P. (2011). *The Securitization of Migration. A study of movement and order*. London: Routledge.
11. Bourbeau, P. (2014). Moving Forward Together: Logics of the securitisation process. *Millennium: Journal of International Studies*, 43(1), 187–206. Dostopno prek http://www.philippebourbeau.net/wp-content/uploads/2017/03/Bourbeau_Millennium_2014_Academia.pdf
12. Boswell, C in Geddes, A. (2011). *Migration and Mobility in the European Union*. New York: Palgrave Macmillan.
13. Boswell, C. (2007). Migration Control in Europe After 9/11: Explaining the Absence of Securitization. *Journal of Common Market Studies*, 45(3), 589–610.
14. Bučar Ručman, A. (2014). *Migracije in kriminaliteta: Pogled čez meje stereotipov in predsodkov*. Ljubljana: Založba ZRC.

15. Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda of International Security Studies in the post-Cold War Era*. Edinburgh: Pearson Education Limited.
16. Buzan, B., Wæver, O. in de Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. London: Lynne Rienner Publishers.
17. Ceyhan, A. in Tsoukala, A. (2002). The Securitization of Migration in Western Societies: Ambivalent Discourses and Policies. *Alternatives*, 27(1), 21–39.
18. Čaleta, D. (2015a, 21. september). Gestrateški vidiki begunske krize. *Delo*, str. 5.
19. Čaleta, D. (2015b, 21. oktober). (Ne)sistemski koraki do nacionalne varnosti. *Delo*, str. 7.
20. Červek, U. (2015, 26. oktober). Najhujše nas še čaka. *Delo*, str. 5.
21. Debeljak, A. (2004). *The hidden handshake: national identity and Europe in the post-communist world*. Lanham: Rowman & Littlefield.
22. Doupona, M., Vershueren, J. in Žagar, I. Ž. (2001). *Pragmatika legitimizacije. Retorika begunske politike v Sloveniji* (2. izd.). Ljubljana: Mirovni inštitut. Dostopno prek <http://www.mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam/09/mediawatch09.pdf>
23. Einspieler, E. (2015, 19. september) Beograd se bo znašel v središču begunske krize. *Delo*, str. 6.
24. Einspieler, E. (2015b, 24. november) Ekonomski migranti so si v znak protesta zašili usta. *Delo*, str. 3.
25. Einspieler, V. (2015c, 25. september). Nevarno merjenje moči. *Delo*, str. 1.
26. Einspieler, V. (2015č, 13. september). Vse oči na begunski poti uprte v Nemčijo. *Delo*, str. 3.
27. Einspieler, V. in Vodovnik, D. (2015, 25. september). »Begunci niso krompir ali solata«. *Delo*, str. 3.
28. Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
29. Fairclough, N. (1994). *Language and Power*. New York: Longman.
30. Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. London: E. Arnold.
31. Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Harlow: Longman.
32. Felc, M. (2015a, 21. oktober). Po treh dneh že na meji zmogljivosti. *Delo*, str. 1.
33. Felc, M. (2015b, 19. september). »Varnostnega vidika ne kaže zanemariti«. *Delo*, str. 8.
34. Foucault, M. (1978). *The history of Sexuality. Vol 1: an Introduction*. New York: Pantheon Books. Dostopno prek <https://suplaney.files.wordpress.com/2010/09/foucault-the-history-of-sexuality-volume-1.pdf>
35. Foucault, M. (1980). Truth and power. V C. Gordon (ur.), *Power/Knowledge. Selected Interviews and other Writings 1972–1977*. New York: Pantheon Books. Dostopno prek

36. Foucault, M. (1991). *Vednost - Oblast - subjekt*. Ljubljana: Založba Krt.
37. Foucault, M. (2001). *Arheologija vednosti*. Ljubljana: Studia humanitatis.
38. Frontex. (b. d.). Western Balkan Route. Dostopno prek <http://frontex.europa.eu/trends-and-routes/western-balkan-route>
39. Golun, R. (2015, 21. oktober). Migranti so begunski center izpraznili kar sami. *Delo*, str. 3.
40. Hammerstad, A. (2014). The Securitization of Forced Migration. V E. F. Qasmiyeh, G. Loescher, K. Long (ur.), *The Oxford Handbook of Refugee and Forced Migration Studies* (str. 265–277). Oxford: Oxford University Press.
41. Hanžič, S. in Rubin, M. (2015, 15. september). Vsi, ki imajo nastanitev, naj to sporočijo. *Delo*, str. 3.
42. Hočevar, B. (2015, 2. september). »Nihče ne bo v parku«. *Delo*, str. 1.
43. Huysmans, J. (2000). The European Union and the Securitization of Migration. *Journal of Common Market Studies*, 38(5), 751–777.
44. Huysmans, J. (2006). *The Politics of Insecurity. Fear, migration and asylum in the EU*. London: Routledge.
45. Huysmans, J. (2011). What's in an act? On security speech acts and little security nothings. *Security Dialogue*, 42(4–5), 371–383.
46. Ibrahim, M. (2005). The Securitization of Migration: A Racial Discourse. *International Migration*, 43(5), 163–187.
47. Jaklič, M. (2015, 11. september). Hitijo, preden bo 15. septembra začela veljati nova zakonodaja. *Delo*, str. 3.
48. Jaksetič, D. (2015, 4. november). Pomiri jih, ko izvedo, kdaj gredo naprej. *Delo*, str. 4.
49. Jalušič, V. (2016). Refugees, Migrants and Others: The Demand for World Change or How to Think and Understand the Problem of Superfluosity? V N. Kogovšek Šalamon in V. Bajt (ur.), *Razor-wired: Reflections on migration movements through Slovenia in 2015* (str. 73–86). Ljubljana: Mirovni inštitut. Dostopno prek http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2016/03/Razor_wired_publicacija_web.pdf
50. Jančič, P. (2015a, 18. november). Cerar preslišal Pahorja. *Delo*, str. 1.
51. Jančič, P. (2015b, 21. november). Le pet tisoč prstnih odtisov od četrta milijona migrantov. *Delo*, str. 1.
52. Jančič, P. (2015c, 22. oktober). Ne bo veta na obrambno novelo. *Delo*, str. 4.
53. Jančič, P. (2015č, 27. oktober). Vlada lahko še čaka ali zahteva razglasitev izrednih razmer. *Delo*, str. 2.

54. J.Z. (2015, 28. oktober). Odziv policistov s terena. *Delo*, str. 2.
55. Kajzer, R. in Hočevar, B. (2015, 5. november). Vlada se še naprej skriva za zaupnostjo. *Delo*, str. 1.
56. Kalc, A. (2016). Nadzor migracijskih gibanj in migrantov: pogled v zgodovino. *Dve domovini*, 43, 23–34.
57. Kapitanovič, P. (2015, 24. september). Hrvaška ne sodeluje s slovensko policijo. *Delo*, str. 3).
58. Karba, D. (2015a, 24. oktober). Dobrodošla pomoč policiji. *Delo*, str. 5.
59. Karba, D. (2015b, 26. november). »Tri milijone na mesec za delo z migranti«. *Delo*, str. 2.
60. Khosravini, M. (2009). The representation of refugees, asylum seekers and immigrants in British newspapers during the Balkan conflict (1999) and the British general election (2005). *Discourse & Society*, 20(4), 477–498. doi: 10.1177/0957926509104024
61. Kocmur, H. (2015, 2. november). Na teren tudi zdravstvena inšpekcija. *Delo*, str. 3.
62. Kogovšek Šalomon, N. in Bajt, V. (2016). Introduction. V N. Kogovšek Šalomon in V. Bajt (ur.), *Razor-wired: Reflections on migration movements through Slovenia in 2015* (str. 7–11). Ljubljana: Mirovni inštitut. Dostopno prek http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2016/03/Razor_wired_publikacija_web.pdf
63. Kralj, A. in Rener, T. (2010). Meja kot razlika, metafora in diskurz. *Teorija in praksa*, 47(2/3), 509–532.
64. Kramžar, B. (2015a, 17. oktober). Begunci in vrednote. *Delo*, str. 5
65. Kramžar, B. (2015b, 2. oktober). Begunska kriza začena spodbujati Angelo Merkel. *Delo*, str. 5.
66. Kramžar, B. (2015c, 14. november). Kanclerka trdi, da obvladuje položaj. *Delo*, str. 6.
67. Kramžar, B. (2015č, 22. september). Manjka samo še ponovna razprava o Grčiji.... *Delo*, str. 6.
68. Kramžar, B. (2015d, 26. september). Moralna velesila, ki ne zna zavarovati niti svojih meja. *Delo*, str. 3.
69. Kramžar, B. (2015e, 11. november). Osebnost leta revije Time spet pod pritiskom. *Delo*, str. 6.
70. Kramžar, B. (2015f, 1. december). Spet glasne zahteve po ostrejši begunski politiki. *Delo*, str. 6.
71. Kramžar, B. (2015g, 4. november). Svarila pred vojaškimi konflikti na Balkanu. *Delo*, str. 6.
72. Kramžar, B. (2015h, 17. oktober). Tudi kanclerka za tranzitne cone na mejah. *Delo*, str. 6.

73. Kramžar, B. (2015i, 3. oktober). V Evropi bomo zmogli samo skupaj. *Delo*, str. 5.
74. Kramžar, B. (2015j, 5. september). »Ženevska konvencija ne velja le za Nemčijo!«. *Delo*, str. 6.
75. Kramžar, B. (2015k, 28. september). Ženske pritožbe o muslimanskih moških. *Delo*, str. 7.
76. Kymlicka, W. (2010). The rise and fall of multiculturalism? New debates on inclusion and accommodation in diverse societies. V S. Vertovec in S. Wessendorf (ur.), *The Multiculturalism Backlash: European discourses, policies and practices* (str. 32–49). Abingdon: Routledge.
77. Machin, D. in Mayr, A. (2012). *How to Critical Discourse Analysis: A Multimodal Introduction*. Los Angeles: Sage.
78. Malešič, M. (2017). The Securitisation of Migrations in Europe: The Case of Slovenia. *Teorija in Praksa*, 54(6), 947–968.
79. Maselj, B. (2015, 29. september). Na poti za mitom v obljubljeni deželo. *Delo*, str. 3.
80. McDonald, M. (2008). Securitisation and the Construction of Security. *European Journal of International Relations*, 14(4), 567–587. doi: 10.1177/1354066108097553
81. Merljak, S. (2015, 15. december). Kaos v EU se kaže na meji s Hrvaško. *Delo*, str. 3.
82. Pajnik, M. (2016). Migration in the Mirror of Mediatized Anti-Politics. V N. Kogovšek Šalomon in V. Bajt (ur.), *Razor-wired: Reflections on migration movements through Slovenia in 2015* (str. 63–72). Ljubljana: Mirovni inštitut. Dostopno prek http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2016/03/Razor_wired_publicacija_web.pdf
83. Phillips, L in Jørgensen W. M. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London: Sage.
84. Pojbič, J. (2015, 29. september). Zmoremo sprejeti do 10.000 ljudi na dan: *Delo*, str. 1.
85. Pojbič, J. in Vukelić, M. (2015, 29. september). Slovenija pripravljena na drugi val. *Delo*, str. 3.
86. Potič, Z. (2015a, 26. september). Begunci poglobljajo ideološki prepad. *Delo*, str. 2.
87. Potič, Z. (2015b, 24. oktober). Če ne bo rešitev, ograde in žica na mejo? *Delo*, str. 3.
88. Potič, Z. (2015c, 23. oktober). Hrvaška ravna neodgovorno. *Delo*, str. 1.
89. Potič, Z. (2015č, 27. oktober). Pripravljene tudi črni scenariji. *Delo*, str. 2.
90. Potič, Z. (2015d, 18. november). Zaradi napada na Francijo poostren nadzor na južni meji. *Delo*, str. 3.
91. Potič, Z. in Vodovnik, D. (2015, 23. oktober). Hrvaška je poslala begunce namerno v ledeno Sotlo. *Delo*, str. 4.
92. Rak, P. (2015, 7. oktober). Bojijo se da bo beguncev več kot krajanov. *Delo*, str. 11.

93. Richardson, J. E. (2007). *Analysing Newspapers: An Approach From Critical Discourse Analysis*. New York: Palgrave Macmillan. [L] [SEP]
94. Reisiĝl, M. in Wodak R. (2001). *Discourse and Discrimination : Rhetorics of Racism and Anti-Semitism*. London: Routledge.
95. Slabe, D. (2015a, 4. november). Miniranje evropske pravne drŹave. *Delo*, str. 6.
96. Slabe, D. (2015b, 19. december). Ograje, ki naj bi rešile schengen. *Delo*, str. 6.
97. Slabe, D. (2015c, 15. september). Razpad sistema. *Delo*, str.1
98. Strik, T. (2015, 24. oktober). Naše vojne, naši begunci. *Delo*, str. 5.
99. STA (2015, 22. september). Stroški begunske krize 5,8 milijona. *Delo*, str. 2.
100. Svetliĉ, R. (2015, 7. september). Izjava dneva. *Delo*, str. 2.
101. Šoštariĉ, M. (2015, 4. november). Za Źivali veljajo stroŹja pravila kot za ljudi. *Delo*, str. 4.
102. UNCHR. (2016). UNHCR viewpoint: 'Refugee' or 'migrant' – Which is right? Dostopno prek <http://www.unhcr.org/55df0e556.html>
103. van Dijk, T. A. (1987). *Communicating Racism; Ethnic Prejudice in ought and Talk*. London: Sage.
104. van Dijk, T. A. (1988). *News as Discourse*. New Jersey: Hillsdale. [L] [SEP]
105. van Dijk, T. A. (1998). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.
106. van Dijk, T. A. (2011). *Discourse studies - A Multidisciplinary Introduction*. London: Sage [L] [SEP]
107. Vezovnik, A. (2008). Kritiĉna diskurzivna analiza v kontekstu sodobnih diskurzivnih teorij. *DruŹboslovne razprave*, 24(57), 79–96.
108. Vezovnik, A. (2009). *Diskurz*. Ljubljana: Fakulteta za druŹbene vede.
109. Vezovnik, A. (2015). Balkan immigrant workers as Slovenian victimized heroes. *Slavic Review*, 74(2), 244–264. [L] [SEP]
110. Vezovnik, A. (2018a). Reprezentacije migrantov v tabloidu Slovenske novice: kritiĉna analiza diskurza. V M. Ule, T. Kamin in A. Švab (ur.), *Zasebno je politiĉno: kritiĉne študije vsakdanjega Źivljenja* (str. 1–14). Ljubljana: Fakulteta za druŹbene vede.
111. Vezovnik, A. (2018b). Securitizing Migration in Slovenia: A Discourse Analysis of the Slovenian Refugee Situation. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1-2), 1–18. doi: 10.1080/15562948.2017.1282576
112. Vidmajer, S. (2015a, 1.september). Cerar: Za dosego rešitev so potrebna partnerstva *Delo*, str. 48.
113. Vidmajer, S. (2015b, 23. september). Islamska drŹava in evropska fronta. *Delo*, str. 3.

114. Vodopivnik, D. in Einspieler, V. (2015, 19. september). Mine na hrvaški poti. *Delo*, str. 3.
115. Vultee, F. (2007). *Securitization as a Theory of Media Effects: The Contest over the Framing of Political Violence* (doktorska disertacija). Dostopno prek <https://mospace.umsystem.edu/xmlui/bitstream/handle/10355/4792/research.pdf>
116. Vukelić, M. (2015, 20. november). Slovenija pribežnikov za zdaj ne vrača. *Delo*, str. 1.
117. Wæver, O. (1995). Securitization and Desecuritization. V R.D. Lipschutz (ur.), *On Security* (str. 46–86). New York: Columbia University Press.
118. Wæver, O. (2000). The EU as a security actor: reflections from a pessimistic constructivist on post-sovereign security orders. V M. Kelstrup in M.C. Williams (ur.), *International Relations Theory and the Politics of European Integration* (str. 250–294). London: Routledge.
119. Wæver, O. (2004). *Aberystwyth, Paris, Copenhagen – New 'Schools' in Security Theory and their Origins between Core and Periphery*. Predstavljeno na Annual meeting of the International Studies Association, Le Centre Sheraton Hotel, Montreal, Quebec, Canada, March 17-20. Dostopno prek http://www.allacademic.com/meta/p74461_index.html
120. Watson, S. D. (2009). *The securitization of humanitarian migration: Digging moats and sinking boats*. London: Routledge.
121. Watson, S. D. (2011). The 'human' as referent object? Humanitarianism as securitization. *Security Dialogue* 42(1), 3–20. doi: 10.1177/0967010610393549
122. Williams, M. C. (2003). Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics. *International Studies Quarterly* 47(4), 511–531.
123. Williams, M. C. (2007). *Culture and Security. Symbolic Power and the Politics of International Security*. London, Routledge.
124. Zaller, J. (1992). *The Nature and Origins of Mass Opinion*. Cambridge: Cambridge University Press. doi: 10.1086/269451
125. Zore, J. (2015a, 23. oktober). Na najbolj obleganem travniku v državi. *Delo*, str. 5.
126. Zore, J. (2015b, 19. september). Na nepravi strani meje. *Delo*, str. 3.
127. Žerjavič, P. (2015a, 27. oktober). Družinska terapija za konec apokalipse. *Delo*, str. 2.
128. Žerjavič, P. (2015b, 24. september). Evropa išče kažipot za pot iz kaosa. *Delo*, str. 3.
129. Žerjavič, P. (2015c, 21. november). Ideja o minischengnu le ni tabu. *Delo*, str. 3
130. Žerjavič, P. (2015č, 22. oktober). Juncker si želi več reda na Balkanu. *Delo*, str. 4.
131. Žerjavič, P. (2015d, 21. november). Manj govorjenja, več nadzora (Evropejcev). *Delo*, str. 1.
132. Žerjavič, P. (2015e, 3. september). Nova faza potapljanja ladij pred Libijo *Delo*, str. 6.
133. Žerjavič, P. (2015f, 10. november). Postavitev ograje je pred vrati. *Delo*, str. 2.

134. Žerjavič, P. (2015g, 23. september). Prva prizadevanja za skupno reševanje begunske krize. *Delo*, str. 3.
135. Žerjavič, P. (2015h, 23. september). Razdor v Uniji zdaj še uradno potrjen. *Delo*, str. 1.
136. Žerjavič, P. (2015i, 11. september). Solidarnost kot dvosmerna cesta. *Delo*, str. 3.
137. Žerjavič, P. (2015j, 9. oktober). Tiste, ki ne potrebujejo zaščite, bi vračali kot po tekočem traku. *Delo*, str. 1.
138. Žerjavič, P. (2015k, 9. oktober). Trda roka. *Delo*, str. 1.
139. Žerjavič, P. (2015l, 6. oktober). V Bruslju rdeča preproga za vladarja iz Bosporja. *Delo*, str. 1.
140. Žerjavič, P. (2015m, 16. december). Več Evrope, manj suverenosti. *Delo*, str. 1.
141. Žerjavič, P. (2015n, 26. oktober). Več reda na balkanskem koridorju kaosa. *Delo*, str. 3.
142. Žerjavič, P. (2015o, 17. oktober). Zid. *Delo*, str. 1.